

CAPITOLUL III.
SUFIXELE DE ORIGINE SLAVĂ.
SUFIXELE DE ORIGINE GENERAL SLAVĂ.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE.

ANIE (-*ânie*).

Observație. Dr.

Funcțiunea.

Abstracte.

· O ACȚIUNE.

Diriticanie < *deretic*.

Afurisanie (Hasdeu, 473) < *afurisesç*.

Pățanie (Șez. V 116) < *pățesc*.

Zăludzanie 'pierdere a minții' (Șez. III 92) < *zăludzăsc* 'a-și pierde mintea' (ibid.), deriv. dela *zălud* pl. *zălu(d)zi* 'fără de minte', cf. bulg. *zaludeavam* 'commencer à faire des folies, des bêtises'.

Nu măi am *zăranie* de pasăre în curte! (Pâm. Agr.) = nu măi am *deloc*, cf. 'nu măi am *de zare*' < *zăresc* (radical slav).

Petrecanie 1. 'petrecere', 2. 'petrecere la groapă, înmormântare' (Viciu, 66) / *petrec*.

Pierzanie 'pierdere' / *pierd*, -*zi*.

Concrete.

Arătanie 'ființă mică, chircitură, stîrpitură' (Pamf. J. III sub *blaznă* și *mearță*) < *arăt*.

Pătăranie 'pățanie, întâmplare în viața omului' (Șez. V 116) < *pat* == *pățesc*.

Originea : *-anie* (A. Philippide, Principii, 152), introdus prin :
Cazanie 'prédication' < *kazanie*.

Citanie 'lecture' < vsl. *čitanije*.

Dihanie 'animal' < bulg. *dihanie* 'respiration, haleine, souffle',
diha 'être, âme, individu, créature'.

Dostoianie (vr.) 'avoir, bien, héritage' < bulg. *dostoianie*.

Jalovanie (vr.) 'dotation' < vsl. *žalovanije*.

Obrezanie 'circoncision' (Bibl. 11¹/₂₃, 41²/₅₄) < bulg. *obrezanie*.

Poslanie 'épître, lettre' (Dos. Prol. 95²/₃₄) < bulg. *poslanie*.

Poslușanie 'slujbă bisericească' (Bibl. 21²/₆, 21²/₆, 96²/₅₄)
< bulg. *poslușvanie* 'action de servir un peu ou quelque temps'.

Scrîșcanie 'peine, affliction' (Pamf. C.) < bulg. *skârșanie* 'action de rompre, briser, casser'.

Spovedanie, ispovedanie 'confession' (Bibl. 157²/₂₃, Dos. Prol. 42²/₁) < bulg. *ispoveadvanie*.

Strădanie 'zèle, effort' (Dos. Prol. 27¹/₂₆) < bulg. *staranie* 'zèle, effort, empressement, peine, application' + *trudă*.

Parcanie 'închiderea unei părți de râu spre a se prinde butuci sau plute scăpate singure pe vale [râu]' (Șez. V 116) < ?

Sufixul *-anie* este în strânsă legătură cu sufixul *-enie*. Astfel, chiar în limbile slave dela un radical oarecare există în acelaș timp derivate prin *-anie* și *-enie*. Unele din aceste dublete au trecut și în rom. : *citanie, citenie* < vsl. *čitanije, čitenije, ijdăranie, ijderenie* 'origine, naissance' — bulg. *roždane, roždenie*.

Obiceiul unor astfel de dublete s'a comunicat și limbii române : *afurisanie, afurisenie* < *afurisesc, pățanie, pățenie* < *pățesc*.

Fenomene de Analogie.

Substituții de Suf.x :

Sufixul *-anie* pare a se fi substituit lui *-enie* în :

Grijanie 'communion' — bulg. *griženie* 'soin, souci'.

Isprăvanie 'achèvement, fin' (Vîrcol) — bulg. *ispraveanie* 're-lèvement, redressement, redressage'.

Jălanie, jelanie (Dos. Prol. 92²/₂, Hasdeu Cuv. II 483) < *jălenie* = bulg. *žaleanie*, v. *-enie*.

Genul și Pluralul.

Cuvintele în *-anie* sunt feminine și fac pl. în *-aniî*. — *Dihanie* face pl. *dihăniî*.

CĂ (-'ká).

Observație. — Dr. mr. megl.

Funcțiunea.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Cămeșuică = *cămeșue*.

Cărăruică (Car.) = *cărăruie* (Pas.).

Ferestuică (Săgh. 113 a) = *ferestue* (Săgh. 113 b).

Livăzuică = *livăzue, cf. *livejue* 'livadă mică'.

Păsăruică (Car. Șez. V 116) = *păsăruie* (Pas.).

Țuțuică 'moțișor, moț' (megl.) — dr. *țuțuică* 'umflătură' (Pas.).

Căldărușcă (Car. Megl.) = *căldărușă* (dr.).

Găinușcă = *găinușa* 'les Pléiades' (Candrea).

Țăpușcă 'scobitoare de dinți' (Viciu, 83) = *țăpușă* (Mold.) 'țapă mică'.

Lemnușcă Bot. 'Lemnul-Domnului; aurone, citronnelle', cf. *lemnus* Bot. 'salicaire'.

Păiușcă = *păiuș* plantă erbacee.

FEMININE.

Nume comune.

Romîncă < *Romîn*.

Basarabeancă < *Basarabean*.

Bucovineancă < *Bucovinean*.

Moldovancă < *Moldovan*.

Munteancă < *Muntean*.

Olteancă < *Oltean*.

Ungureancă < *Ungurean*.

Bacăiancă < *Bacăian*.
Bucureșteancă < *Bucureștean*.
Craioveancă < *Craiovean*.
Focșăneancă < *Focșănean*.
Ieșancă < *Ieșan*.
Romașcancă < *Romașcan*.
Vasluiancă < *Vasluian*.

Țărancă < *țăran*.
Curteancă < *curtean*.
Bocotanță (Bud.) < *bocotan* 'richard'.
Girtancă 'femea zdravă și groasă în gît' (Șez. IX 157) < *girtan* 'om zdravă și gros în gît' (ibid.).

Brădoaică = *brădoae* 'putinică de murături, de stroșie, cu zaplăt' (Boc.).

Ciuturcă 'buștean rămas în pământ' (Candrea) = *ciotur* (Eminescu, *Novele*, 56).

Fîică = vr. și dial. *fie* < *filia*.

Ghețușcă = *ghețuș* 'verglas, glissoire'.

Postaică 'siliqua' (Car.) = *păstae*.

Toancă = *toană* (Viciu, 85), cf. și *Toance* pe Bistrița în Moldova.

Mitcă 'bec' (Pap. B.) = ngr. *μίτι*.

Megl. *cireșcă* = dr. *cireșă*.

Ciotcă = mr. *cioță* 'mînă, în limbaj copilăresc'.

Ciuplitoarcă 'ciocănițoare', cf. mr. *ciucitoare* (Pap. B.), *ciucătoare* (Mih.) < *ciucutescu* 'ciocănesc'.

Fitișoarcă = dr. *fețișoară*.

Gărgul'că 'ulcior' — dr. *gurguiță*.

Liuncă 'accouchée' < *lihuncă, *lihoncă < ngr. *λεχῶνα*, de unde mr. *lihoană*.

Mręcă = dr. *mreană*.

Muliftcă = dr. *molift*.

Pingercă 'fenêtre' = tc. *penđer*.

Pupcă 'pupuză' < lat. *pupa = *upupa*.

Tuică, tucjă 'bouquet' — dr. *tufă*.

*Nume de femele.**Derivate dela masculine.*

Boldeică 'cățelușă mică și foarte simțitoare' (Păsc.) < *boldeiu* 'câine care descopere vînatul' (Conv. Lit. XLIV, II 395).

Catîrcă 'mule' (Păsc.) < *catîr* 'mulet'.

Coteică 'cățelușă' < *coteiță*.

Ogarcă < *ogar* 'limier'.

Puică, megl. *pul'că* < *puiță*.

Cățilușcă 'cățelușă' (megl.) < *cățiluș*.

Derivate dela feminine.

Aricioaică (Hásdeu, 1645) = ban. *aricioaie* (ibid.).

Cerboaică = *cerboae* (Buda), *țirboaiă* (Dal.) 'biche'.

Iepuroaică = *lipuroaiă* (Dal.).

Lupoaică = *lupoae*.

Șerpoaică = *șerpoae* (Conv. Lit. XX 1018).

Ursoaică (Dan. I 35) = *ursoae* (Bibl. 229¹/₁₄).

Nume de plante.

Avrămească = *avrămeasă* 'Gratiola officinalis'.

Culbecească, *cubelcească* = *culbeceasă*, *cubelceasă* 'trifoiu'.

Orzoaică = *ordzîe* (Candrea).

Nume de ființe mitologice.

Drăcoaică = *drăcoae*.

Strigoaică = *strigoae*.

Zmeoaică (Dan. I 35) = *zmeoae*. — Ambele cuvinte se întrebuițează și ca nume de plante.

*Nume proprii.**Nume proprii de persoane.*

Brăduica poreclă pentru femeii (Pop. 46 b) < *brăduiță* 'creangă de brad' (Vičiu, 21).

Nume proprii de animale.

Joica, dzoica, zoica n. de vacă fătată Joî (megl.) < *Joî*.

Bălțuica n. de vită bălțată (Hasdeu, 3090) — *bălțuia* n. de capră bălțată (ibid.).

Răgușcă = *răgușă* 'oae cu coarne' (megl.).

SUFIXE COMPUSE.

-oaiică (= -oae + -că).

Arăpoaică 'négresse, éthiopienne' (Hasdeu, 1457) < *arap*.

-uică (= -uîă + -că).

Nume comune.

Diminutive propriu zise.

Căsuică 'domuncula' (Car.) < *casă*.

Ceteruică = *ceteră* mică.

Cu *crivul'că* 'un fel de broderie cu linie curbă' (megl.) < *criv* 'strîmb'.

Melițuică = o *meliță* mai mică (Damé T. 139).

Răgiluică = o *ragilă* mai mică (Damé T. 139).

Sfrânțuica 'o monedă de 50 bani' (Vîrcol) < *sfanț*.

Un nume de boală.

Pîrțuică 'diaree, urdinare, eșire afară' (Șez. IV 24) < *pîrț*.

Nume de animale.

Mărțuica 'nume de vaci' (Pop. 91) < *Marți*.

Nume de Plante.

Măzeruică 'cicer silvestre' (Car.) < *mazăre*, cf. *măzărîche*.

Pentru sufixul compus -uică cf. *cămeșuică* < *cămeșue*, *cărăruică* < *cărăruie*, *nevăstuică* < *nivistul'ă* (mr.), *țuțuică* 'moț, moțșor' (megl.) < *țuțuîă* 'umflătură' (Pas.), *bălțuică* < *bălțue*, v. mai sus.

-eancă (= -ean + -că).

Morcoveancă Bot. 'pleurosperme d'Autriche' < *morcov* 'carotte'.

-ancă (= -an + -că).

Nevăstancă pl. *nevestence* (Bud.) = *nevastă*.

Originea : -ka (A. Philippide, Pr. 151), introdus prin :
Arapcă (Hasdeu, 1457), *harapcă* (Bibl. 102^{1/49}) < bulg. *arabka*,
arapka.

Brișcă < rus. *brička* 'leichter, halbgedeckter Wagen', bulg. *brička* 'chariot'.

Bulgarcă 'une Bulgare' < bulg. *Bâlgarka*.

Cloșcă 'poule couveuse' < bulg. *kločka*.

Codoșcă 'entremetteuse' < bulg. *kodoška*.

Creangă 'branche' < bulg. *granka*.

Doică 'nourrice' < bulg. *doika*.

Drușcă 'demoiselle d'honneur' < bulg. *družka* 'amie, compagne'.

Gîlcă pl. *gîlci* 'oreillons' < bulg. *gâlka*.

Gîscă 'oie' < bulg. *gâska*.

Hagiică 'pèlerine' < bulg. *hağiika*.

A luă cu *hapca* 'cu de-a sila' < bulg. *hapka* 'bouchée'.

Jiletcă 'gilet' < bulg. *žiletka*.

Leică < bulg. *leika* 'arrosoir ; escopé'.

Lotcă < bulg. *lodka* 'chaloupe, barque'.

Mancă 'nourrice' < bulg. *mamka* 'petite mère'.

Matcă 'reine des abeilles, lit du rivièrè' < bulg. *matka*.

Pelincă 'maillot, layette' — bulg. *pelena* 'lange, pl. -ni maillot layette'.

Platcă — bulg. *plat* 'étouffe, tissu, toile, matière'.

Pleteancă 'ruban de queue' (Șez. III 85, Candrea) < bulg. *pletenska* 'tresse, natte de cheveux'.

Pușcă 'fusil' < bulg. *puška*.

Robcă 'captive' (Car.) — *rob* 'captivus'.

Tătarcă 'une Tartare' (Car.) — bulg. *Tatarka*.

Țigancă 'une Bohémienne' — bulg. *Țiganka*.

Zacuscă 'déjeuner' < bulg. *zakuska*.

Amirincă 'americană, pânză suptire și de o calitate inferioară' (Dal.) < bulg. *amerikanka* 'américaine'.

Patcă 1. 'canard' (Mih.), 2. 'oie' (Dal.) < bulg. *patka* 1. — *Papcă* 'canard' (Pap.B.) = *patcă* + ngr. *πάπια* 'canard', de unde megl. *păpie* 'canard'.

Pipercă 'poivron' < bulg. *pipërka*.

Princă (Pap.B.), *pringă* (Dal.) 'piège' < bulg. *primka* 'embûche, entrave, trappe, piège, trébuchet'.

Șumcă 'stratul de frunze uscate ce cade pe suprafața pământului în pădure' (Dal.) < bulg. *șumka* 'branche d'arbres avec les feuilles'.

Topcă 'boule; balle' (Dal.) — bulg. *topka*.

Megl. *căciuncă* Bot. 'colchique d'automne, tue-chien' < bulg. *kačunka*.

Călincă 'grenade' < bulg. *kalinka*.

Chitcă 'bouquet' < bulg. *kitka*.

Căfucă 'Juive' < bulg. *čifutka*.

Ciofcă 'corneille' < bulg. *čovka*.

Maslincă 'olive' < bulg. *maslinka*.

Pipercă 'poivron' < bulg. *pipërka*.

Plișencă 'tresse, natte de cheveux' < bulg. *pletënka*.

Princă < bulg. *primka*.

Pupădiică 1. stiglete, 2. un fel de insectă < bulg. *popadiika* Zool. 'belette', Bot. 'jusquiamé'.

Rapcă nom d'animaux < *arapka* 'négresse', cf. *rap* nom de chevaux < *arap* 'nègre'.

Secică 'mois de Février' < bulg. *malâk seačko*.

Vעיcă 'rameau, branche' < bulg. *veaika*.

Virșeșcă 'girouette, toupie' < bulg. *vârteaška*.

Tată 'papa' — bulg. *tatka*.

Topcă 'balle' — bulg. *topka*.

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în -că au trecut :

Rîncă 'courroie, lanière' < bulg. *remák*.

Damcă 'marque, empreinte' (Dal. megl.) < turc. bulg. *damga*.

Zefcă 'amusement, distraction' (Pap. S.) < turc. *zevk*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-că* sunt feminine și fac pl. în *-ce*, *-ci* : *-ușcă* pl. *-uște*, *-oaică* pl. *-oaice*, *-oancă* pl. *-oance*, *-eancă* pl. *-ence*, *-oșcă* pl. *-oște*, *-ancă* pl. *-ance* (*țărancă* pl. *țărance*) și *-ănci* (*țigancă* pl. *țigănci*), *-uică* pl. *-uici*. — *Creangă* — *crengi*, *gîlcă* *gîlci*, *gîscă* — *gîști*, *pelincă* — *pelinci*. — Cuvintele cari arată originea locală fac pl. *-e* : *Romîncă* — *Romînce*.

Mr. *patcă* pl. *patchi*, *papcă* — *papchi*; — *damcă* — *damți*, *pipercă* — *piperți*, *șumcă* — *șumți*; — *topcă* — *topchi* și *topți*.

Pentru megl. pl. nu este indicat.

EALĂ (*-ěálá*).

Observație. — Dr. mr. — megl. *-ělă*; — mr. *-elă* în *bunelă* (bulg. ?).
Precedat de unele sunete *-eală* se schimbă uneori în *-ală*.

Funcțiunea.

Abstracte.

O ACȚIUNE.

Derivate dela verbe.

Amăgeală < *amăgesc*.

Chelfăneală 'bătae' (Mold.) < *chelfănesc*.

Crăuială 'țipătul găinilor cînd le prindem' (Codin. 22) < *crău-esc* 'a țipa despre găini' (Codin, 23).

Drăgosteală < *drăgostesc*.

Fățuială < *fățuesc*.

Hornăreală 'treabă, ocupație mare și cu necaz' (Șez. III 16) < *hoînănesc*.

Împărșeală < *împărșesc*.

Îndrăzneală < *îndrăznesc*.

Învoială < *învoesc*.

Lingușală < *lingușesc*.

Opreală < *opresc*.

Osteneală < *ostenesc*.

Păruială < *păruesc*.

Pesteală 'întîrziere' < *pestesc*.

Pîcileală < *pîcîlesc*.

Pîrleală < *pîrlesc*.

Socoteală < *socotesc*.

Soponeală 'ocară, batjocură' (Şez. IX 148) < *soponesc*.

Scuteală < *scutesc*.

Urechială (Mold.) < *urechesc* 'trag de urechi'.

Arîuseală 'grabă' (Pap.B.) < *arîusesc* 'mă grăbesc'.

Arneală 'acţ. de a mătura' (Mih.) < *arnescu* 'mătur'.

O STARE.

Derivate dela verbe.

Ameţeală < *ameţesc*.

Amorţeală < *amorţesc*.

Căpială 'căpierea oilor' (Şez. II 185) < *căpiez*.

Greşală < *greşesc*.

Miroseală (Să feace *miroseală* straşnică, Dos. Prol. 83²/₁₇)
< *miros*.

Pricopseală < *pricopsesc*.

Derivate dela adiective.

Acreală < *acru*.

Albăstreală < *albastru*.

Albeală < *alb*.

Amăreală, *amărală* < *amar*.

Fîrbinteală, *herbinteală* (Dos. Prol. 146¹/₂), *înşîrbinteală*
(Bibl. 146¹/₅₂), *şîrbinteală* < *şîrbinte*, -şî.

Gălbineală < *galbăn*.

Iuţeală < *iute*, -şî.

Nebuneală < *nebun*.

Negreală, megl. *nigrêlă* < *negru*.

Răceală < *răce*.

Tristeală 'tristitia' (Car.) < *trist*.

Umezeală, *umădeală* (Car.) < *umed*, -zî.

Concrete.

MATERIA.

Imală 'boue, fange' < *a ima* 'salir, souiller'.

Oblojăle 'o fiertură de boz cu stîrigie depe horn, cu sare, etc.

cu care se spală cele răni' (Şez. III 83) < *oblojesc* 'a spală cu oblojele' (ibid.).

Pomesteală 'pămînt pomestit de curînd' (Codin, 59) < *pomestesc* 'lipesc pe jos în casă' (ibid.).

ASĂMĂNAREA.

Culeşală 'bucate fără gust' (Codin, 20) < *culeşă* 'mămăligă'.

Gurguială 'enflure ou tumeure sur les mains' (Hasdeu, Cuv. I 284) < *gurguiă*.

NUME DE PLANTE.

Spumeală 'stupitul-cucului' < *spumă*.

LUCRUL CARACTERIZAT PRIN O CALITATE.

Vilcezeală 'vînătae' (Rev. cr. lit. III 172) < *vîlced -ezi* 'vînăt', (ibid.).

NOMINA INSTRUMENTI.

Băteală 'un băţ care face să se scuture teica morii' (Damé T. 153) < *bat*.

Struneală 'sucitorul, întinzătorul ferestrelui' (Damé T. 86) < *strunesc*.

POSESORUL UNEI CALITĂŢI PRIN EXCELENŢĂ.

Cîrneală 'om cu nasul strîmb într'o parte' (Şez. II 187) < *cîrn*, *cîrnesc*.

Hohorezeală 'cel care hohorezeşte, rîde tare şi fără rost' (Codin, 39) < *hohorezesc*.

Nemereală 'care gîceşte toate, le nemereşte' (Codin, 53) < *nemeresc*.

Abstracte-Concrete.

Amăreală 1. calitatea de a fi amar, 2. Bot. plantă erbacee care conţine un suc amar < *amar*.

Băteală 1. acţiunea de a bate (a sta *băteală* de capul cuiva) 2. a. 'bătătura războiului' (Pîrv.), b. 'un băţ care face să se scuture teica morii' (Damé T. 153) < *bat*

Găteală 1. acţiune de a se găti, 2. obiectele cu cari cineva se găteşte.

Răpezeală 1. 'repegiune' (Munt.), 2. pl. *răpezăli* 'hududoae; rîpi' (Vîrcol).

Originea: *-ela, -el* (G. Pascu), introdus prin :

Scrobeală 'amidon' < bulg. *skrobela, skrobeala*.

Videală 'lumière, lampe' (Dal.), megl. *vedeļa* 'lumière' < bulg. *videalo* 'lumière, clarté, lueur, bougie'.

Bunelă 'fourchette' (Dal.) < bulg. *bunela*.

Cîrpeală — bulg. *kârpel* 'pièce, morceau d'étoffe servant à rapiécer'.

Poghîbală 'mauvais sujet' — bulg. *pogibel* 'ruine, perte, perdition'.

Cerneală 'encre' — bulg. *černilo*.

Momeală 'attrait, leurre' — bulg. *mamilo*.

Sineală 'indigo' — bulg. *sinilo*.

Clipeala ochiului 'clipitul ochiului' (Hasdeu, Cuv. II 235), megl. *clipelă* 'paupière' — bulg. *klepalo* 'tocsin', *klepač, kleпка* 'paupière'.

Drășteală (Mih.), *drîșteală* (Pap.B.), megl. *drujdeļa* 'moulin à fouler' = ngr. *δριστελλα* (G. Meyer, Ngr. St. IV 27), alb. *dârstil'e, trâstil'e* — bulg. *drâstia* 'briser, macquer le chanvre, le lin; teiller, macquer'.

În limba comună *-eală* se schimbă în *-ală* numai precedat de *ș* (*greșală, coleșală*), uneori de *r* (*amărală*).

În dial. mold. schimbarea are loc și când e precedat de *s* (*pri-copsală*), *z* (*umezală*), *j* (*oblojăle*), *ț* (*amețală*), uneori de *b* (*poghîbală*).

Fenomene de Analogie.

Substituție de Sufix :

Arneală 'lime' (Dal.) < *arnie* (Dal.) = ngr. *ρνι*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-eală* sunt feminine, pl. *-eli*, mr. *-el'i*. — *Cîr-neală, hohorezeală, nemereală*, cari arată persoane, sunt masculine și se întrebuițează numai la singular.

EICĂ (-*ěiká*).**Observație.**—Dr.**Funcțiunea.**

DIMINUTIVE.

*Diminutive propriu zise.**Derivate dela substantive.**Giubeică* (Tiklin) < *giubea*.*Tăbeică* (Codin, 71), *tăbăică* (Viciu, 81) 'săculeț' < *tab-*, cf. *tăbueț, tăbîltoc* (Mold.).*Ciuteică* 'trupina ce rămâne în pământ dacă se taie lemnul la o nălțime de 1—6 urme' (Viciu, 32) < *cioată*.*Derivate dela adiective.**Scurteică* 'cașaveică' < *scurt*. — In dial. mr. și megl. simplul *scurt* = dr. *scurt* are înțelesul derivatului dr. — Bulg. *skurteika* 'pourpoint'.*Diminutive depreciative.**Bobeică* 'băbătie' (Viciu, 20) < *băbeică < *babă*.*Bujleică* n. de cîne (Pop. 92) < *pujă* 'cîne jigăros, jîpos' (Păsc.), cf. și *pujnă* 'cîne ce nunași pujește, latră urît și răgușit' (Șez. V 120), *pujlău* 'om luător în rîs și mai totdeauna cu vorbe porcoase' (Șez. III 86).

NOMINA INSTRUMENTI.

Tindeică (Viciu, 84), *întindeaică* (Șez. VIII 148) 'tindecă, o stinghie de fier avînd dinți la amîndouă capetele, cu care se ține pînza întinsă la țesut' (Vezi figura la Damé T. 136) < *întind*.

RECIPIENTUL.

Borșeică 'vasul în care se umple și se înăcrește borșul' (Marian, Sărb. II 6) < *borș*.

SUFIXE COMPUSE.

-ulejeă (= -ulă + -eică).

Putuleică poreclă pentru bărbați (Pop. 42 c) < *put*.

Originea: *-eika* (G. Pascu), — formează diminutive în rus. rut. (Belić, § 54). — Există și în bulg., cf. bulg. *karageika* 'espece de prune', *povareika* 'cuillère de cuisine'.

Cașaveică < rus. *kașaveika* (Cihac).

Copeică < rus. *kopeika*.

Șubeică (Iarnik-Bîrs.), *jubeică* (Viciu, 55) < rut. *șubeika* 'kleiner, kurzer Pelzrock'.

Colomeica un fel de dans în nordul Moldovei — rut. *kolomika*, după orașul *Kolomea*.

Megl. *veică* 'petite branche' < bulg. *veika*.

Bîrzeică, *bârzeică*, *bîrgeică* 'sanie mică' (Viciu, 18, 19), *bîrjeică* 'săniuță ce se trage cu mâna' (Rev. cr. lit. III 87) — bulg. *bârzei* 'rapide'.

Deveică adj. fém. 'habile' (Codin, 26) — bulg. *deavoika* 'vierge, jeune fille'.

Fenomene de Analogie.

Sufixul *-eică* s'a substituit în :

Āibeică 'pipă' (Damé) < *Āubuc*.

Suveică 'navette' < *suvaică, megl. *sualcă* = bulg. *sovalk*.

Cucuveică < *cucuvea*.

Cujeică (Dos.) < *cojoc*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-eică* sunt feminine, pl. *-eică*.

ELIȘTE (*-éliște*).

Observație. — Dr. — Intr'un exemplu apare *-iliște*.

Funcțiunea.**Concrete.**

LOCUL PE CARE SE EXERCITĂ O ACȚIUNE.

Băтелиște 'loc bătătorit de vite' (Șez. V 37) < *bat*.

Priveliște 'spectacle' < *privesc*.

Abstracte.

O ACȚIUNE.

Izbeliște (a fi de *izbeliște* = a fi de zbucium, de necaz și chin, Șez. V 101) < *izbesc*.

Opreliște < *opresc*.

na urbiliști 'de-a baba oarba' (megl.) < *űorb*.

Originea : *-eliște* (G. Pascu).

Dripeliște 'loc călcat din picioare' (Țiplea) — bulg. *dripel* 'chifon, vieillerie, guenille, loque', propriu zis 'loc moale ca o petică'.

Herbeliște 'hîrburi' (Vircol.), *hîrbeliște* 'car, plug stricat' (Pamf. J. II), *hîrbeliște* 'acaret făcut mare și fără rost' (Codin, 39) — bulg. *hârbel* 'tesson'.

Pentru *priveliște* cf. bulg. *zrealiște*.

Sufixul *-eliște* este în limbile slave un sufix compus al lui *-iște* (v. Vondrák, 468—469). — Pentru *-iliște* cf. vsl. *blōdiliște* 'lupanar', *īētiliște*, *īētiliște* 'carcer', *kupiliște* 'forum'.

Genul și Pluralul.

Cuvintele în *-eliște* sunt feminine și fac pl. în *-eliști*.

ELNIȚĂ (-elnițâ).

Observație. — Dr.

Funcțiunea.

NOMINA INSTRUMENTI.

Botelniță 'botnița căpăstrului, o curea dela căpăstru care trece peste botul calului' (Damé T. 50) < *bot*.

Fofelniță, pl. -e, 'aripi, crucile vârtejniței' (Damé T. 140, Săgh. 54) < *fof-*, cf. *fofează* 'aripa morii'.

Șurubelniță, *șurupelniță* instr. de fierărie (Damé T. 108), de stolerie (Damé T. 113), 'o bucată de lemn cu care se strânge șurubul la teasc' (Damé T. 82) < *șurub*, *șurup*.

RECIPIENTUL.

Chibritelniță 'porte-allumettes' < *chibrit*.

Scrumelniță 'cendrier' < *scrum*, cf. bulg. *pepelnița*.

NUME DE PLANTE ȘI ANIMALE.

Urechelniță 1. Bot. = țarbă de urechi, 2. Zool. 'forficula auricularia'.

Originea : -*elnița* (A. Philippide, Pr. 153), introdus prin : *Cadelniță* 'encensoir' < bulg. *kadilnița*.

Cristelniță < vsl. *krüstîlnița*.

Găselnițe sunt niște viermi ce se face în stupii slabi și cari mânâncă mierea (Damé T. 120), megl. *găselniță* 'omidă', dr. *căsălniță* 'cuib de șoareci în stupul cu albine' (Săgh. 47) < bulg. *găselnița* 'chenille'.

Năcovelniță 'enclume' (Car.) — bulg. *nakovalnea*.

Scrobelniță sensul? (Car.) — *scrobeală* = bulg. *skrobeala* 'amidon'.

Stropelniță 'arrosoir' (Car.) — *stropesc*. — Codin, 79, citează cuvântul pe care-l traduce prin 'vrafloriță', un cuvânt care nștim ce înțeles are.

Suvelniță 'navette' (Damé T. 138) — bulg. *sovalka*.

Șupelniță 1. 'vârtej de apă, d. p. pe lângă cioncuri', 2. 'locul

ce n-a înghețat încă' (Viciu, 81) — bulg. *șopnuvam* 'tomber dans l'eau'.

Virtelniță (Damé T. 140) < *învîrtesc*, bulg. *vârtia*.

Piștelniță 'baltă mai mică' (Hasdeu, 2397).

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-elniță* sunt feminine și fac pl. *-elniți*, *-elnițe*.

ENCIŪ (-énčŭ).

Observație. — Dr. — Intr'un exemplu apare *-enc*, în altul *-enchŭ*.

Funcțiunea.

DIMINUTIVE.

Măscurencŭ 'purcel de un an' (Viciu, 44, sub *gădin*) < *mascur* 'porc'.

Podencŭ 'podeș' (Iorga, Stud. și Doc. XIII 75) < *pod*.

Tăurenc 'taur tânăr' (Pașf. Agr.) < *taur*.

Popenchŭ Bot. 'coprin à encre' < *popă*, ct. *popilnic*, *popivnic*, *lingura-popii* Bot. 'cabaret, oreille-d'homme, rondelle'.

Cordencŭ 'pièce d'arrêt au métier du tisserand' (Damé T. 136) < *încordez* 'tendre, bander'.

Cornencŭ Ins. 'lucane' (Viciu, 36) < *corn*, de unde și varianta *cornac* (Mar. Ins.).

Originea: *-enko*, *-enka*, despre care v. Belic, § 56—57, de unde direct *-enc*, păstrat în *tăurenc*, apoi *-enchŭ* din *popenchŭ*, și în fine *-encŭ* prin analogiea pl. *-enci* (G. Pascu).

Hasdeu, 1704, înregistrează numele de familie *Armeancŭ*.

ENIE (-éniie).

Observație. — Dr.

Abstracte.

O ACȚIUNE.

Afurisenie (Hasdeu, 473) < *afurisesc*.

Curățenie < *curăț*.

Despărțenie < *despart*, *-și*.

Pascu, *Sufixele românești*.

Împărtășenie < *împărtășesc*.

Prăpădenie (Acesta... aŭ mărs la Nineviea de aŭ strigat *prăpădenie*, Dos. ProI. 23²/₁₄) < *prăpădesc*.

Pășenie < *pășesc*,

Slobozenie < *slobozesc*.

Incepenie 'început ; commencement' < *incep*.

O STARE.

Calicenie < *calic* (radical slav).

Cîudățenie < *cîudat*, -fî.

Cumințenie < *cuminte*, -fî.

Drăgălășenie (Vlăhuță) < *drăgălaș*.

Grozăvenie < *grozav* (radical slav).

Muțenie < *mut*, -fî.

Scîrboșenie (Mold.) < *scîrbos*, -șî.

Sfințenie < *sfinț*, -fî.

Surzenie < *surd*, zî.

Șiretenie < *șiret*.

Șozenie 'comedie, bizarerie, poznă' (Rev. cr. lit. III 169) < *șod*, -zî 'comedios, bizar' (ibid.).

Vulpenie 'șiretenie' (Pamf. J. III) < *vulpe*, cf. *vulpoîz* 'bătrîn șiret'.

ÎN SPECIAL O ÎNRUDIRE.

Cuscrenie < *cuscu*.

Nemenie (Vîrcol) < *neam* 'rudă'.

Rudenie, *rubedenie* < *rudă*.

Concrete.

O PERSOANĂ.

Hizenie 'persoană hîdă' < *hîd*, -zî.

Sluțenie 'persoană slută' (Mold.) < *slut*, -fî.

Țipenie de om 'nici măcar un om, nimenea absolut' (Șez. V 166) < *țip* 'crier'.

AUGMENTATIVE.

Fumidenii 'desime mare de oameni ori de copaci' (Șez. II 228) < *fumed = *fumidus* 'qui fume ; enfumé ; noirâtre'.

Prepestenie (Codin, Ing.), *prepestenii* (Vîrcol) < *părpaste*, *prăpăstii*.

VARIANTE.

-ozenie.

Din *slobozenie* s'a extras *-ozenie* cu care s'a derivat *scîrbozenie* (Pamf. C.) < *scîrboşenie* (subst. de sufix).

SUFIXE COMPUSE.

-ovenie (= *-ov* + *-enie*).

Drăcovenie 'drăcie' < *drac*, cf. obscurele : *parascovenie*, *năsgovenie* 'jitie, tacla, glumă, anecdotă' (Pamf. J. III).

-etenie (= *-ete* + *-enie*).

Orătenii = *hoară* 'puî de orice fel' (Rev. Creangă III 83), 'păsări de ogradă' (Boc.).

-edenie (= *-ed* + *-enie*).

După *fumedenie* faţă de *fum* s'a făcut :
Sumedenie 'foule, multitudine' < *sumă*.

Originea : *-enie* (A. Philippide, Pr. 152) şi *-aŃie* precedat de sunet palatal (G. Pascu), introdus prin :

Blagoslovenie 'bénédiction' < bulg. *blagoslovenie*.

Blagoviştenie 'Annonciation, fête du 25 Mars' < bulg. *blagoveaştenie*.

Āitenie 'lecture' < vsl. *Āiteniĕ*.

Āiŗşenie 'cîrcotă, încurcătură, bucluc' (Boc.), 'o afacere de rea credinţă' (Cîob.) < bulg. *kârşenie* 'l'action de briser ou de se tordre'.

Hulenie (Dos. Prol. 18¹/₃₀) 'action de blâmer, réprouver, dénigrer, blasphémer' < bulg. *hulenie*.

Iscuşenie 'épreuve, tentation' (Suferind greale nevoi şi *iscuşeniĭ*, Dos. Prol. 96¹/₁₀. — Aceştia... răbdară multe *iscuşeniĭ* pentru mărturia Domnului Hs, Dos. Prol. 44²/₃₀) < vsl. *iskuşenie*.

Obretenie (vr.) 'aflare' < vsl. *obreateniĕ*.

Poucenie (vr.), *păucenie* (Şez. V 116) 'prédication' < bulg. *puoĉenie*, vsl. *pouĉeniĕ*.

Polojnie 'jîtie, anecdotă' (Pamf. J. II) — bulg. *lăženie* 'l'ac-tion de mentir, menterie, radotage, radoterie'.

Pozvolenie 'permission' < bulg. rus. *pozvolenie*.

Smerenie 'humileté, modestie' (Bibl. 10²/₂₈) < bulg. *smirenje*.

Spăsenie, ispășenie 'salut, délivrance' < bulg. *spasenie*.

Umilenie 'attendrissement' (Bibl. 27²/₁₄) < bulg. *umilenie*.

Denie < bulg. *bdeanie* 'vigile, veille ; vigilance'.

Jălenie (Car.) < bulg. *žaleanie* 'affliction ; deuil'.

Mîrșăvenie 'tot ce produc greață, în special organele geni-tale și anusul' (Șez. V 106) — bulg. *mârșaveanie* 'maigrisse-ment'.

Promîșlenie (Dos. Prol. 99¹/₇) < bulg. *promisleanie, promiș-leavanie* 'pourvoi'.

Vedenie 'vision, apparition' < bulg. *videanie*.

Zgîrcenie 'avarice' < bulg. *sgârčanie* 'crispation, contraction'.

Ectenie < ngr. ἐκτένεια.

Obscure :

Cărătenie 'socoteală' (Cîob.).

Cupenie 'zgîrcenie' (Săgh. 135), 'zgîrcenie mare' (Codin, 24) — *cupit* 'zgîrcit' (Codin, 23), *a cupi* 'a coase mai pe dintregul de cum ar trebui, său într-un loc mai în scurt, într-altul mai lung, etc.' (Codin, 24), bulg. *kupuvanie* 'l'action d'acheter, achat'.

Precedat de *ș, j, ț, z, e* din *-enie* se schimbă în *ă* în dial. mold. : *împărtășănie, bejănie, curățănie, surzănie*.

Sufixul *-enie* e în strânsă legătură cu *-anie*.

Fenomene de Analogie.

Substituții de sufix.

Sufixul *-enie* s'a substituit lui *-anie* în :

Postușenie (Bibl. 291²/₅₃ : λειτουργεα, ministerium) < *poslușanie*, v. *-anie*.

Săvîrșenie 'achèvement, accomplissement, fin' (Bibl. 60²/₁₇, Dos. Prol. 63²/₁₁), 'mort' (Dos. Prol. 24²/₂₂), *îrșenie* 'fin' (Dos. Prol. 71¹/₂₇) < bulg. *svârșanie*.

Geful și Pluralul.

Cuvintele în *-enie* sunt feminine și fac pl. în *-eniî*.

ERNIȚĂ (-*érniță*).**Observație.** — Dr.**Funcțiunea.**

RECIPIENTUL.

Cenușerniță 'cendrier' (Pamf. C.) < *cenușă*.

NUME DE PLANTE.

Păducherniță = *păduchele-calului*. — O plantă erbacee se numește *păducheriță*.**Originea:** -*ernița* (G. Pascu), introdus prin :*Meserniță* 'boucherie' (Car.) — srb. *mesarnița*.*Piperniță* 1. 'poivrier' (Tiktin), 2. 'piuliță de piper ; poivrière' (Car. Codin, 58), 3. *pipicherniță* 'salière' (Noua Rev. Rom. VIII 87) < bulg. *pipernița* 1, 2. — *Pipicherniță* < *pipcherniță = *piperniță*.*Magherniță* 'cuisine' (Dos. Prol. 14²/₅) < bulg. *magernița*. — *Magher* 'cuisinier' (Dos. Prol. 14²/₁₁) < bulg. *mager*, ngr. μάγειρος.*Cuvinte al căror radical e slav.**Guberniță* Med. 'tifos' (Codin, 37) — *gubav*.*Nisiperniță* 'sablier' — *nisip* 'sable'.**Genul și Pluralul.**Substantivele în -*erniță* sunt feminine și fac pl. -*ernițe*, -*ernițe*.**EȘNIȚĂ** (-*ేశniță*).Nu suntem siguri de existența acestui sufix. În adevăr, nu cunoaștem decât două cuvinte terminate în -*eșniță*: 1. *Boleşniță* 'épidémie' (Grig. Pamf. J. III) — *boală* (slav), 2. *moleșniță* 'vreme moale' (Pamf. J. II) și *moleșag* (ibid.).

Amândouă aceste cuvinte se întrebuițează numai la sg.

EUȚI (-eúți).**Observație.** — Dr.**Funcțiunea.**

NUME DE LOCALITĂȚI.

Badeuți sat în Bucovina și jud. Botoșani < *bade*.*Frăteuți* sat în Bucovina < *frate*.

Originea : „În Bucovina și în partea învecinată din Moldova și din Basarabia o mulțime de sate poartă nume cu sufixul *-uți*, care ne întimpină chiar la orașele *Cernăuț* și *Rădăuț*, dar este ceva neuzit în restul Moldovei, în Ardeal și în Muntenia. Acest sufix se găsește dară numai acolo unde Românii sunt amestecați cu Rutenii, și nu este altceva decât un interesant compromis între sufixul rom. deminutival *-uț* și între sufixul deminutival compus al Slavilor în genere și al Rutenilor în specie *-oveț* (= *-ov* + *-eț*) obicinuit mai cu samă în nomenclatura topică. Astfel, bună-oară, al nostru *Rădăuț*, la plural *Rădăuți*, se chiamă rutenește *Radoveț*, la plural *Radovți*, *Toporouți* = *Toporovți*, *Climouți* = *Klimovți*, *Vascouți* = *Vaşkovți*” (Hasdeu, 2853-2854).

IE (-'iie).**Observație.** — Dr.**Funcțiunea.****Abstracte.***Șotie* 'poznă, pîcîleală' (Șez. V 126) < *șod* 'cîdat, sucit' (ibid.).**Concrete.***Codie* 'partie postérieure du four' (Viciu, 34) < *coadă*.*Perie* 'brosse' < *păr*, *perî*.**Originea :** *-ie*, *-iia* (G. Pascu), introdus prin :*Drojdie* 1. 'levure', 2. 'lie, marc' < bulg. *droždje* 1.*Dropie* Zool. 'outarde' < vpol. *dropia*.

Ostrie 'furcă pentru prins pește' (Vîrcol) < bulg. *ostrie* 'tranchant, fil; pointe'.

Patnojă < bulg. *podnožie* 'choses qui soutient un corps quelconque'.

Podgorie 'vignoble' < bulg. *podgorie* 'contrée située au pied d'une montagne, pied d'une montagne'.

Armie 'armée' < bulg. *armîia*.

Balie < bulg. *balîia* 'seau, godet'.

Fenomene de Analogie.

La grupul acestor cuvinte au trecut :

Arie < *area*.

Așchie < *astula*.

Fachie = *fache* < *facula*.

Feție = *față* pl. *fețe*.

Funie = *fune* (Bibl. 69¹/₄, 165²/₂₆, Dos. Prol. 25²/₁₁) < *funis*.

Gratie < *crates*.

Pîrghie 'perche' (Săgh. 99) < *perg(u)la*.

Salcie = *salce* Bot. 'saule' < *salx*, -*cis*.

Stinghie = *stinghe* (Frigeț *stinghile* cu frigări înfocate, Dos. Prol. 95²/₄).

Unghie = *unghie* (Cf. pl. *unghî* la Dos. Prol. 18²/₇, 63²/₂₉) < *ungula*.

Vîrghie pl. *vîrghiî* 'prăjină de tufan cioplite și puse una lângă alta spre a forma peretele unei case' (Codin, 78) = *vîrghie* (Pas.) < *virgula*.

Crosnie 'o legătură de lemne cît poate duce omul în spate' (Viciu, 38), 'sarcină, maldur de lemne' (Pamf. J. III) = *crosnă* (Pamf. J. III), bulg. *krosno* pl. *krosna* 'ensouple, ensuple; rou-leau, ourdissoir'.

Jurebie = *jureabă* 'a șeptea parte dintr'o clucă de bumbac', fig. 'afacere' (Codin, 45).

Obrejie (Arh. Ist. II 74) = *obrejă* 'endroit exposé au soleil'.

Pîrtie (Șez. III 84, Săgh. 114 a) = *pîrte* (Săgh. 114 a) 'chemin battu sur la neige'.

Primejdie = *primejde* (Dos. Prol. 43¹/₂₄, 96¹/₉).

Prăpastie = *prăpaste*, gen. *prăpăști* (Dos. Prol. 41²/₁₆, 46¹/₁₃, 3¹/₁₂), bulg. *propastî*.

Rătăcanie = *rătăcană* 'groapă mare provenită din prăbușirea unui teren' (Săgh. 102).

Palatie 'réunion' (Tiktin), *polatie* 'mulțime de copii' (Mold.) < ngr. *παλάτι*, vbulg. *polata* 'palais', bulg. *polata*, *polade* 'Vorraum im oberen Stocke eines Bauernhauses'. — Poate că sub influența acestui cuvânt s'a născut *poede* 'mulțime flămândă de oameni, copii, săracime, golănime' (Șez. V 117), *puedie* 'mulțime de păsări, vite, lume' (Boc.) < *puîă*.

Jelie 'jale' (Bud.) < bulg. *želea* 'regret, plainte'.

Sabie 'sabre, épée' < bulg. *sabea*.

Sanie 'traîneau' < bulg. *sanea*.

Vecernie 'la prière du soir' < bulg. *večernea*.

Osie 'essieu' < bulg. *osî*.

Zavistie 'envie, jalousie' < bulg. *zavistî*.

Gresie, mr. *greasi* (Dal.) 'pierre à aiguiser' < alb. *gâreasă* 'ra-cloir'.

Rodie 'grenade' < ngr. *ρόδι*.

Haitie = *haită* 'potae, noajă de lupi' (Pamf. C.).

Moachie = *moacă* (Săgh. 113 d).

Zeghie (Bud.) = *zeghe*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ie* sunt feminine și fac pl. *-iș*.

IGĂ (*·igá*).

Observație. — Dr.

Funcțiunea.

DIMINUTIVE.

Durigă 'roțița scripetului' (Damé T. 140) < *dură* 'roata scripetului' (ibid.).

Scărigă 'scărilă' < *scară*.

SUFIXE COMPUSE.

-uligă (= -ulă + -igă).

Țepligă 'țeapă de lemn, despicătură' (Rev. cr. lit. III 171) < țeapă.

Originea: -iga (G. Pascu), introdus prin :

Verigă 'bague' < vsl. *veriga*.

Megl. *piperigă*, *piperugă* 'papillon' < bulg. *peperiga, *peperuga*, cf. vsl. *veriga* și *veruga*.

Pirunigă Bot. 'pavot' — bulg. *peruniga* Bot. 'iris'.

Mămăligă — bulg. *mamuliga*.

Duligă (Mold. jos. Conv. Lit. vol. 44 II, 619), *durligă* (Mold. sus) 'picătoare goale : umblă cu *duligile* goale'.

Genul și Pluralul.

Substantivele în -igă sunt feminine, pl. -igă.

IȘCĂ (-iškă).

Observație. — Dr. megl. — Precedat de *r*, *i* se schimbă uneori în *î*.

Funcțiunea.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Morișcă 'jucărie de copii' (Codin, 51, Mold.) < *moară*.

Podișcă < *pod*.

Sitișcă 'petit tamis' (Damé T. 31) < *sită*.

Baroșcă = mică *bară* 'mocirlă' (megl.).

Fetișcă 'fetiță' < *fetă* (megl.).

Diminutive alintătoare.

Iulișca nume propriu de iepe (Pop. 59 b) < *Iulia*.

Diminutive depreciative.

Cod'ișcă poreclă pentru bărbați (Pop. 35 b) < *coadă*.

NOMINA INSTRUMENTI.

Untișcă (Pas.) < *unt*.

Vînturișcă 'vînturătoare cu care vîntură pînea (= seara) îmblătită' (Viciu, 88) < *vîntur*.

Originea: *-ișka* (Pușcariu, Dim. 132), introdus prin :

Toporișcă 1. 'hache', 2. 'petite hache' (Codin, 74) < bulg. *toporiška* 'le manche de la hache'.

Coporișcă 'coporie, coada coasei' (Otescu, 15) < *coadă* + *toporișcă*.

Exemple slave pentru *-ișka* v. Belić, § 89.

Obscure :

Telișcă, tilișcă Bot. 'herbe aux sorcières, herbe aux magiciennes'.

Părnișcă 'portiță' (Mih.).

Genul și Pluralul.

Cuvintele în *-ișcă* sunt feminine și se întrebunțează de obicei la sg.

IȘTE (-'iște, -iște).

Observație. — Dr. mr. megl. — Sufixul se întrebunțează cele mai adeseori sub forma neaccentuată.

Funcțiunea.

Concrete.

UN LOC.

Locul pe care se află o plantație.

Barabuliște (Hasdeu, 2480) < *barabulă* 'pomme de terre'.

Iniște, megl. *l'inișt* 'champ de lin, linière' < *in, l'in*, cf. bulg. *leniște*.

Cînepiște, mr. *cînichiste* (Mih.) 'chênevière' < *cînipă*, cf. bulg. *konopiște*.

Curechiște (Săgh. 50), *curețiște* (Rev. cr. lit. III 121) 'lieu planté de choux' < *curechiă*.

Ariniște 'aunaie' < *arin*.

Pruniște (acc?) 'livadă cu pruni' (Pamf. J. III) < *prun*.

Locul cu rămășițe dintr'o plantație.

Méiște 'ager ubi milium fuit' (Car.) < *meiș*.

Porumbiște 'loc unde a fost porumb' (Damé T. 61, Păsc.)
< *porumb*.

Săcăriște 'loc unde a fost secară' (Noiua Rev. Rom. VIII 87)
< *secară*.

Ciocăld'iște, ciocăniște 'loc plin cu ciocălăi, ciocani de păpușoiu' (Săgh. 49, Tiktin) < *ciocălău, ciocan*.

Căstăriște 'loc plin de coji de castane' (Mih.) < *castană*.

Locul unde a fost primitivul.

Cătuniști 'loc unde a fost sat' (megl.) < *cătun*.

Cișirțiști 'locul unde a fost odată stîna' (Dal.) < *cișari*.

Locul pe care se exercită o acțiune.

Băliște 'hătătură, ogradă, ocol' (Viciu, 18) < *bat*.

„Se chiamă *argiște* pe unde a ars pădurea” (Hasdeu, 1748, com. din Zarand) < *ardiște < *ard* cu pronunțarea dialectală a lui *di*.

Locul unde s'a exercitat o acțiune.

Cosriște, cosorțiște 'locul cosit' (Pamf. Agr. 160) < *cosire*.

Localul unde se exercită o acțiune, o meserie.

Prăviriște 'teatru' (*Prăviriște* 'teatru', Dos. Prol. 71¹/₂₆; In mijlocul teatrului, adecă *prăviriștiu*, Dos. Prol. 19¹/₂₉; Fu... dezbrăcată cu pîlea naintea *prăviriștiu* gîudecățîi, Dos. Prol. 93²/₃₆) < *prăvire, privire*.

Făuriște 'forge' < *faur* 'forgeron'.

Adăpost pentru animale.

Găinăriște 'poulailler' (Buda) < *găinar*.

Țiedzuriște 'caverne' (Candrea) < *vîezure* 'blaireau', propriu zis 'terrier de blaireau' cf. *vizuină* sub *-ină*.

LOCUL CARACTERIZAT PRINTR'O CALITATE.

Rariște 'loc într-o pădure în care copacii sunt rari' (Mold.),
răriște 'răritură în pînză' (Șez. VII nota) < *rar*.

NUME DE PLANTE.

Roiște = iarba-stupului, iarba-roilor < *roiță*.

Trifoiște = trifoiu-amar, trifoiu-de-baltă < *trifoiță*.

Coroniște = *cunună*, *cununiță*, *Coronilla* varia < *coroană*, cf. *coroană* 'lalea, *Fritillaria Meleagris*'. — Planta se mai numește *sămăchiște*, *sămăchișă*.

Abstracte.

O ACȚIUNE.

Alergăriște de cai (N. Costin) < *alergare*.

Măsoriște 'măsurătoare' < *măsor*.

Pieiște 'peire : trage a *peiște*' (Codin, 57) < *pier*.

O STARE.

Goliște (*Goliștea* munților și dealurilor, Dos.) < *gol*.

Liniște < *lin*.

Glodiște = *glod* (li băgară într-o groapă plină de *glodiște*, Dos. Prol. 71^{1/2}).

Originea : -'iște, -iște (A. Philippide, Pr. 152), introdus prin :

Boiște 'champ de bataille' (Dară banul ce-mi făcea? Tot în *boiște* mergea, haîne mândre le rupea, pe brazde că năsădea, tot cădea și tot fugea. Păsc. 200) < vsl. *boiște*.

Boriște 'locul unde staū vitele vara pe cîmp' (Viciu, 91) < bulg. *oboriște* 'parc, enclos'.

Branîște 'bois, forêt' (Hasdeu, Cuv. I 271) < bulg. *braniște*.

Capiște 'temple' < bulg. *kapiște*.

Cucuruziște 'champ planté de maïs' (Rev. cr. lit. III 121) < bulg. *kukuruziște*.

Gunoîște 'l'endroit où l'on jette les balayures' < bulg. *gnoiște*.

Jariște 'grande chaleur' (Codin, 43), *jăriște* 'les décombres d'un incendie, le théâtre d'un incendie' (Hasdeu, 1508) < sl.

*žarište, *žerište, cf. bulg. *požarište* 'les décombres d'un incendie, le théâtre d'un incendie'.

Loviște (Să feace o *loviște* mare în mare, de spărié pre toț, Dos. Proł. 30²/₂₈) < vsl. *lôviște* 'chasse', bulg. *loviște* 'piscina'.

Oiște 'timon' — srb. *oiște* 'Zugstange des Pfluges', bulg. *uiște* 'la flèche de la charrue'.

Staniște 'locul unde fac amează vitele' (Pamf. J. II) < bulg. *staniște* 'cantonnement, cãmp, étape'.

Tîrgoviște nume de oraș în Muntenia < bulg. *târgoviște* 'marché, halle'.

Păjiște, *păjûște* (Țiplea) 'pâturage, pacage' < bulg. *pașiște*.

Sîliște 'endroit où il y a eu un village, emplacement d'un ancien village', *sîliște* 1. 'champ de blé', 2. 'jardin potager' (Vîrcol) < bulg. *seliște* 'les ruines ou emplacement d'un ancien village'.

Tóriște 'fumier' (Arhiva, XXII 286), *tûriște* 'ceia ce rămîne de la mîncare la vite' (Șez. III 91), mr. *turîște*, *turûște* (Pap.B.), *turđște* (Pap.S.) 'bercail, bergerie', *tîrîști*, *turúști* (Dal.) 'endroit où il y a eu une bergerie', dr. *stóriște* 'fumier' (Arhiva, XXII 286), 'loc umblat, călcat de oamenî și vite' (Pamf. J. II), 'bercail, bergerie' (Codin, 69) < vsl. *toriște* 'fumier'.

Grădiște numele unui sat în Ardeal < bulg. *gradiște* 'ruines ou emplacement d'une ville ancienne; forteresse, place forte'.

Toporiște 'coada toporului, securii' (Conv. Lit. XX 1019) 'coada biciului' (Viciu, 85), *toporiște* 'coada toporului, securii, coasei' (Săgh. 107, Pamf. J. II), mr. *tăpăriște* 'coadă de topor' (Pap.B.) < vsl. *toporiște* 'manche d'une cognée' (bulg. *toporiște* 'gros merlin, grosse cognée').

Mr. *căpriște* 'fumier' (Velu, Cîntece Junești, Bucur. 1904, p. 18) < bulg. *kupiște* + *cupriă* idem (Dal.) = ngr. *κοπρία*.

Grupiști 'cimetière' (Dal.) < vsl. bulg. *grobîște*.

Fenomene de Analogie.

Prin analogie cu *toporiște* s'a născut :

Codoriște (Viciu, 85, sub *toporiște*), *codăriște* (Conv. Lit. XX 1008), *coderiște* (Hasdeu, Cuv. I 274) 'coada biciului'.

Sufixul *-iște* s'a substituit probabil lui *-iță* în *viliște*, *hiliște*, *hiriște* (Pamf. Agr. 123), *ghiliște* (Pamf. Agr. 214), *jiliște* (Pamf. Agr.) 'loc unde bat vînturile în voe', *vieliște* 'pustietate' (Codin, 78) < bulg. *vielița* 'tourbillon de neige', cf. și bulg. *žiliște* 'demeure, domicile, logis, habitation'.

Genul și Pluralul.

Cuvintele în *-iște* sunt feminine și fac pl. în *-iști*.

ÎȚĂ (-iță, -'iță).

Observație. — Dr. mr. megl. — Forma *-'iță* este mai puțin deasă. — Forma masc. *-iț* este atestată numai în câteva exemple.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Derivate prin -iță.

Betiță (Pîrv.) < *bată*.

Cheiță, mr. (Dal.) *cl' iță* < *chee*, mr. *cl' ae*.

Cruciță (Bud.) < *cruce*.

Lădiță < *ladă*.

Linguriță < *lingură*.

Neguriță (Dos. Prol. 37²/₁₂) < *negură*.

Peniță < *pană*.

Portiță, mr. (Dal.) *purtiță* < *poartă*.

Tăgriță 'besace, sac à provisions' < *tăgriță < turc. *tağar* 'sac de cuir', bulg. *tagareț* 'sac de cuir, panetière'.

Pul'iță 'puică' (Dal.), 'Pleădalele' (megl.) < *pul'ă* 'pasăre, puțu'.

Sfinduchiță 'lădiță' (Dal.) < *sfinduchiă*.

Chiliț 'piele mică ca burduf' (Dal.) < *chiale*.

Derivate prin -'iță.

Gitiță 'beregată' < *gît*.

Derivate prin -'iță și -iță.

Opâiță (Car.), *opâiț* 'lampă mică primitivă', *opâiț, vâpâiț* 'un mănunchiș de stuf uscat sau de țândări lungi de brad uscat ce se aprinde noaptea spre a atrage peștiș, ce se iaș cu mîna orî cu ostiea' (Damé T. 126) < *văpae*.

*Diminutive alintătoare.**Nume comunè.*

Bădiță < *bade*.

Biță < bulg. *bae* 'le frère aîné, compère'.

Breniță (Codin, 11) < *breană*.

Codiță, cudiță (međl.) 'petite queue', *cudiță* 'noadă, partea șirî spinării de deasupra șezutului' (Dal.) < *coadă*.

Duduiță < *dudue*.

Dulămiță (Mat. 68) < *dulamă*.

Fetiță < *fată*.

Fecioriță (Dos. Prol. 92¹/₉) < *fecioară*.

Fîntîniță (Pas.) < *fîntînă*.

Guriță < *gură*.

Mîelușiță (Bibl. 14²/₁₈) < *mîelușă* (Bibl. 99¹/₁₅).

Mînușiță 'petite main' (Dos. Prol. 72²/₇, Mat. 36) < *mănușă*.

Mortiță (Bud.) < *moarte*.

Oiță, mr. (Dal.) *uiță* < *oae*.

Ploschiță (Păsc. Mat. 61, 79) < *ploscă*.

Văduviță < *văduvă*.

Buiț (Dal.) < *boș*.

*Nume de plante.**Derivate dela substantive.**Derivate prin -iță.*

Baconiță = *bacon*.

Broschiță, pl. acuatică < *broască*, cf. planta *broasca-apei*.

Burieniță, buruniță < *buruiănă*.

Cuișoriță = *cuișoare*.

Dentiță 'doi dinți' < *dînte*.

Dimitriță, înflorește la Sft. Dumitru < *Dumitru*.

Găinișă < *găină*.

Gîorgișe 'lăcrămioare', înfloresc la Sft. Gheorghe < *Sîn-Gîorgiu*.

Lăcrămiișă 'convallaria bifolia' < *lacrimă*, cf. *lăcrămioare*.

Lămiișă 'citronelle' < *lămie*.

Noptiișă 'belle-de-nuit' < *noapte*.

Păștișă 'floarea-Păștilor' < *Păști*.

Pelinișă = *pelin*.

Primăvărișă 'ghiocei' < *primăvară*.

Stelișă 'ochi-boului' < *stea*, *stele*.

Stupinișă < *stupină*.

Turnișă, *turnurișă* 'tourette' < *turn*, *turnuri*.

Vinerișă 'vinețică, cearta-casei' < *venin*, mr. *virin*.

Derivate prin -'ișă.

Degetarișă = *degetar* 'digitalis'.

Măsălarișă = *măsălar* pl. erbacee. întreb. de popor pentru durere de măsele.

Ochelarișă = *ochilari*.

Romanișă = *roman*.

Șopîrlișă < *șopîrlă*.

Usturoișă, are gust de usturoiu < *usturoi*.

Derivate dela adiective.

Derivate prin -ișă.

Albăstrișă 'centaurea cyanus' < *albastru*.

Albișă, pl. erb. ale cărei flori sunt mai întâiu galbene, apoi albe < *alb*.

Frușișă 'floare-frumoasă' < *frumșișă, *frumușișă < *frumos*, -șî, cf. *frumușel*, *frumușică*.

Gălbinișă = *sugel-galbăn*.

Grășișă = *îarbă-grasă* (*gras* pl. *grăși*).

Zămoșișă pl. erb. având fructele capsule loculicid-dehiscente < *zămos*, -oșî.

Derivate prin -'iță.

Plevaiță 'imortele' < *plăvaiță*.

Nume de animale.

Derivate prin -'iță.

Gaiță 'geai' < *gae* 'milan royal', mr. 'corneille'. Cf. și bulg. *galița* 'génisse; chaucas'.

Latiță 'espèce de poisson plat, carassin' < *lat*.

Nume propriu.

Nume proprii de persoane.

Nume de botez.

Nume feminine.

Marița < *Mariea*.

Pachița (Șez. III 84) < *Paraschița*, *Paraschiva*.

Nume masculine.

Dumitriță, *Mitriță*, *Mitiță* < *Dumitru*.

Ghiorghiță < *Ghiorghie*.

Grigoriță < *Grigore*.

Ioniță, *Niță*, *Niniță* < *Ion*.

Mihăiță < *Mihaiță*.

Neculăiță < *Neculaiță*.

Nume de animale.

Derivate dela substantive.

Corbița, *Corbu* nume de câni (Damé T. 181).

Florița, *Floarea* nume de vaci (Pop. 55 b).

Joichița, *Joica* n. de vaci (Pop. 91).

Derivate dela adiective.

Albița n. de capre (Pop. 58 a), de scroafe (Pop. 60 a) < *alb*.
Dobrița n. de cățele (Damé T. 181) < bulg. *dobr* 'bon; beau-joli'.

Lăița, *Lața* n. de oi (Pop. 57 b).

Înegrița n. de scroafe (Pop. 60 a) < *negru*.

Roșchița n. de vaci (Pop. 56 a) < *roșca* 'roșă' (Pas.).

Surița n. de iepre (Pop. 59 c), de scroafe (Pop. 60 b) < *sur*.

FEMININE DELA MASCULINE.

Nomina agentis.

- Boărișă* 'îngrijitoare de boi' (Țiplea) < *boar*.
Bucătărișă 'cuisiniere' < *bucătar*.
Casierișă < *casier*.
Chelărișă 'ménagère, sommelière' < *chelar*:
Chelnerișă 'femme de chambre dans un hôtel' < *chelner* 'garçon d' hôtel'.
Croitorișă < *croitor*.
Găinarișă 'servante de basse-cour' < *găinar*.
Igumenișă 'supérieure d'un couvent' < *igumân*.
Lăptărișă < *lăptar*.
Morărișă < *morar*.
Portărișă (Bibl. 222²/₆₅) < *portar* (Bibl. 270²/₄₀).
Școlărișă < *școlar*.
Tălharișă < *tălhar*.
Telărișă (Mold.) < *telal*.
Trișcărișă (Șez. V 164) < *trișcar* 'om care știe face orî cînta bine de trișcă' (Șez. ibid.).
Văcărișă 'îngrijitoare de vaci' (Țiplea) < *văcar*.

Persoana feminină este soția masculinului.

- Dăscălișă* < *dascal*.
Domnișă < *Domn*.
Căisturișă 'femme, épouse' (megl.) < *căistur* 'mari' (megl.).

Ambele aceste înțelesuri le cumulează :

- Crîșmărișă* < *crîșmar*.
Ampiratișă 'împărăteasă' (megl.) < *ampirat*.

Personaje mitologice.

- Tărtorișă* 'drăcoaică' < *tartor*.
Zeișă 'déesse' (neolog.) < *zei*.

Poate tot așa trebuie înțeles :

- Vînturișă* 'vîntoaică' (megl.) < *vîntur* 'vîntur, zvînt'.

*Femele, la animale.**Cănăriță* < canar.*Porumbiță* < porumb.*Femelă în timpul când se împărechează.**Derivate prin -iță.**Goniță* 'vacă care se gonește' (Rev. cr. lit. III 155, Șez. V 75), fig. 'femeie care trecînd prin apă și-a udat poalele' (Șez. V 76) < *gonesc*.*Mîrliță* 'oae bună de dat la berbeci' (Șez. V 106) < *mîrlesc*.*Derivate prin -'iță.**Puiță* 'cățea în timpul puitului' (Șez. V 120) < *puesc*.

NOMINA INSTRUMENTI.

*Derivate prin -iță.**Bricinăriță* 'un bețișor crestă la capăt cu care se vîră bricinarul în bată' (Șez. III 151) < *bricinaru*.*Țipîriță* 'coadă de topor' (Dal.) < *țipor*.*Avriță* 'éventail' (Dal.) < *avredz* 'éventer'.*Derivate prin -'iță.**Batiță* 'claquet, cliquet d'un moulin, battant' < *bat*.

RECIPIENTUL.

Acăriță = *acar* 'étui à aiguilles'.*Aconiță* 'étui à aiguilles' (Banat) < *acoñu* = *acoită*.

PRODUSUL PRIMITIVULUI.

*Un derivat prin -iță.**Rămășiță* 'reste' < *rămas*, -și.

Un derivat prin -'iță.

Arșiță 'endroit exposé au soleil' (Șez. II 22, Hasdeu 1748),
'forte chaleur du soleil' < *ars*, -ș).

Viespariță, ghespariță (Codin, 33) = *viespar*.

ADJECTIVE.

Michiț 'micuț' (Conv. Lit. XX 1013) < *mic*.

SUFIXE COMPUSE.

-uliță (= -ulă + -iță).

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Furculiță (dr. mr. megl.) 'fourchette' < *furcă*.

Diminutive alintătoare.

Nume comune.

Caduliță (Damé T. 82) < *cadă*.

Căsuliță < *casă*.

Chinguliță (Mat. 116) < *chingă*.

Cruculiță < *cruce*.

Curvuliță (Pas.) < *curvă*.

Flintuliță (Păsc.) < *flintă*.

Gîsculiță < *gîscă*.

Lunculiță (Vîrcol) & *luncă*.

Musculiță < *muscă*.

Puțculiță < *puțcă*.

Punguliță < *pungă*.

Șeuliță (Mat. 115) < *șeață*.

Vorbuliță < *vorbă*.

Foiliță 'foiță' < *foiuliță < *foae*.

Trîpuliță 'pîrăuș' (Dal.) < *trap* 'pîrău'.

Băbl'iță 'băbușcă' (megl.) < *babă*.

*Nume de plante.**Frăguliță* = frag.*Pufuliță* 'épilobe-hérissé' < puf.*Taşculiță* 'traista-cîobanului' < tașcă.

Roșuliță pl. erb. cu florile galbăn roșietice, *rușuliță* 'sîngeroasă'
 • pl. erb. cu florile roșii-portocalii, *rujuliță* pl. erb. cu florile roșietice < roș.

Nume proprii de animale.

Mîngulița n. de scroafe (Pop. 60 b), *mînguliț* n. de porci (Pop. 59 b) < *mangu* (Pas.).

*Diminutive depreciative.**Sluguliță* (Păsc. Mat. 68) < slugă.

FEMELA UNUI ANIMAL.

Cuculiță < cuc.

UN ADIECTIV.

Mîndruliță 'mândră, frumoasă, iubită' (Țiplea) < *mîndru*.

Observație.

Piuliță și *piuliță* < piură.

-ăriță. (= -ar + -iță).

NOMINA AGENTIS.

Desăgăriță 'Almosen-Sammlerin eines Nonnenklosters' < *desagă*.*Găletăriță* 'femme qui trait les brebis, qui porte le lait dans le seau' < *găleată*.

RECIPIENTUL.

Cenușăriță 'cendrier' < *cenușă*.*Sărăriță* 'salière' (Conv. Lit. XX 1016, Vircol) < *sare*.

-ăliță (= -el + -iță).

Piscil'iță Zool. 'vaca-Domnului' (Dal.) < lat. *Pascha* 'la Pâque',
 mr. *Paști*, dr. *Paști* < *Paschae*.

-arișă (= -ár + -ișă).

DIMINUTIVE.

Nume de plante.

Asămănarea.

- *Broscarișă* 'limba-apei, notătoare' < *broască*, cf. planta *broasca-apei*.

Bumbăcarișă = *bumbac-de-câmp*, pl. erb. având perigonul cu numeroși peri, cari în stadiul de fructificare ieau aspectul de lână ori bumbac.

Gîscarișă 'Alpengänsekresse', pl. erb. cu frunzele acoperite cu peri puțin albicioși < *gîscă*.

Gușterarișă pl. erb. de culoare verde-albăstrue < *gușter*.

Limbarișă = *limba-bălșilor*.

Pieptănarișă 'Kammgrass' < *pieptene*.

Puricarișă = *iarba-puricelui*, pl. erb. cu tulpina cenușiu păroasă.

Șerparișă pl. erb. cu frunzele lucitoare, pe mărgini și pe nervura mediană cu peri aspri; pl. erb. totdeauna verde < *șerpe*.

O calitate externă.

Ghimparișă 'iarbă-ghimpoasă' < *ghimpe*.

O calitate internă.

Pelinarișă = *pelin-negru*, posedă proprietăți amare.

Veninarișă pl. erb. cu proprietăți iritante < *venin*.

Întrebuințare.

Săpunarișă = săpunel, *săpunul-popei*, din rădăcinile sale se extrage un fel de sapon pentru scoaterea petelor de pe haîne.

Vinarișă pl. erb. din care se extrage o băutură plăcută < *vin*.

In special o întrebuințare medicală.

Brîncarișă 'o buruiănă galbănă și lată care se face pe copaciî ceî mari, întreb. în popor în boala de brîncă' (Grig. I 106, 105) < *brîncă*.

Limbricarișă pl. erb. care posedă proprietăți vermifuge < *limbric*.
Negelarișă 'iarbă-de-negî' < *negel*.
Urecherișă = *iarbă-de-urechi*.

Efect asupra omului care o mănîncă.

Bolândarișă 'Datura stramonium', pl. foarte veninoasă < *bolînd* 'prost, nebun', cf. și numirea *turbare*.
Nebunarișă 'juscuiame', pl. erb. foarte veninoasă < *nebun*.

Nume de boale.

Fălcarișă 'boală care consistă, între altele, în faptul că bolnavul înși îcleștează fălcile' (Grig. I 67), 'boala numită tetanos' (Dan. I 27) < *falcă*.

UN FEMININ DEPRECIATIV.

Feciorarișă 'fille de mauvaise vie' < *fecior*.

UN INSTRUMENT.

Năsiparișă 'jghiabul cu nisip pe care învățau copiii să scrie întăia oară' (Vircol) < *năsip*.

-aișă (= *-ăișă* + *-ișă*).

Șopîrlaișă 1. Med. 'inflammation des amygdales', 2. Bot. 'plantă cu care se vindecă această boală' (Șez. V 126) < *șopîrlă*, de unde și numele de plantă *șopîrlîșă*.

Pentru nașterea acestui sufix cf. *plevaișă* Bot. 'imortele' < *plăvaișă*. Cf. și *pîrhaișă* = bulg. *prahaviša* 'Lycoperdon Bovista'.

Originea : *-ișă*. — Miklosich, 293-294, :

Das Suffix *-ișă* ist primär und sekundär. Als primäres Suffix bildet *-ișă* nomina agentis. Als sekundäres Suffix bildet *-ișă* : 1. Deminutiva, von denen viele die deminutive Bedeutung eingebüsst haben. Der deminutiven Feminin-Form *-ișă* entspricht masc. БѣБ... 2. *-ișă* bildet Feminina aus Masc. Das Fem. ist vielleicht ein Deminutivum aufzufassen. 3. *-ișă* dient zur Substantivierung adjektivischer Wörter, der Adjectiva, Numeralia

und Participia. Die Bedeutung dieser Bildungen ist höchst mannigfaltig... 5. In vielen Fällen lässt sich die durch *-ița* bewirkte Modification der Bedeutung schwer bestimmen.

Suffixul *s'a* introdus în rom. prin cuvinte ca :

Cuvinte în -iță.

Bibiță 'găină de mare' (Viciu) — bulg. *biba* 'dinde'.

Căpiță 'tas, monceau de foin' — bulg. *kopa*.

Cobiliță < bulg. *kobilița* 'fléau, bascule de soufflet'.

Costiță de porc < bulg. *kostița* 'petit os; osselet'.

Crăiță Bot. 'rose-d'Inde' < bulg. *kralița*, srb. *kral'ița* 'reine'.

Diaconiță 'uxor diaconi' < vsl. *diakonita*, srb. *diakonovița*.

Găzdăriță 'maitresse du logis, hôtesse' < srb. *gazdarița*.

Hulubiță 'femelle du pigeon' < bulg. *gâlâbița*.

Leiță 'lionne' (Dos. Prol. 82²/11) < bulg. *lâvița*.

Măgăriță (Bibl. 229²/15), megl. *măgărășă*, *măgrășă* 'ânesse' < bulg. *magarița*.

Mlădiță 'rejeton' < bulg. *mladița* 'jeune arbre'.

Păuniță 'paonne' < bulg. srb. *paunița*.

Prorociță 'prophétesse' (Bibl. 50¹/51) < bulg. srb. *proročița*.

Gurșiță 'gropița de după ceafă' (Dal.) < bulg. *gârbița* 'une bosse sur le dos'.

Gurliță 'brîncă la porc' (Dal.) < bulg. *gârlița* 'croup, espèce d'angine chez les enfants'.

Pipiriță 'poivrière' (Dal.) < bulg. *pipirița*.

Iribiță, *iribiță* 'perdrix' (megl.) < bulg. *erebița*.

Lăstoviță 'hirondelle' (megl.) < bulg. *lastovița*.

Peștiță 'sangsue' (megl.) < bulg. *pișavița*.

Perniță 'coussin' (megl.) < bulg. *pernița*.

Cuvinte în -iță.

Baniță < srb. *banița*, Ducange *banna* 'mensura aridorum'.

Bivoliță 'bufflone, femelle du buffle' < bulg. *bivolița*.

Chiseliță 'sorte de compote' — bulg. *kiselița* 'pomme sauvage très aigre'.

Cîrțiță 'taupe' < bulg. *kârțița*.

Doniță 'seau à lait' < pol. *donița* 'pot à lait'.

Graniță 'frontière' < bulg. *granița*.

Ialoviță 'vache bréhaigne' < bulg. *ealovița*.

Igliță 'petite aiguille à filer' < bulg. *iglița*.

Laviță, laiță 'banc' < bulg. *lavița* 'tablette, rayon (d'une bibliothèque, d'une armoire, etc.).

Lapoviță 'pluie mêlée de neige' < bulg. *lapavița*.

Lubeniță, lebeniță (Panțu), megl. *liubiniță* 'pastèque, melon d'eau' < bulg. *libenița, lebenița, lobenița, liubenița*.

Meliță, megl. *mel'iță* 'écang' < bulg. *mealița*.

Paliță 'perche, gaule' < bulg. *palița* 'bâton, gourdin'.

Plescaviță, plescașiță (Săgh. 114 a), *plescașiță* (Șez. V 117, Săgh. 114 a) 1. 'o rană', 2. Bot. (Șez. V 117) 'o buruiană [cu care se tămăduie rana]' — bulg. *plūskavița*. Bot. 'baguenaudier, *Colutea arborescens*'.

Polediță 'verglas' (Hasdeu, Cuv. I 297) < bulg. *poledița*.

Prepelița Zool. 'caille' < bulg. *prepelița*.

Raliță 'plug' (Mard.), *raliță, rariță* 'plug cu două cormene ce slujește la învălirea cuiburilor cu porumb' (Damé T. 37) < bulg. *ralița* 'charrue à croc'.

Rapiță Bot. 'colza' < bulg. *rapița*.

Sorliță < bulg. *usorlița* 'milan, écoufe'.

Stelniță (Olt.) 'punaise' < bulg. *steanița*.

Suliță 'lance' < bulg. *sulița*.

Temniță 'prison, cachot' < bulg. *tâmnița*.

Sfînta Troiță 'la sainte trinité' < bulg. *troița*.

Uliță 'rue' < bulg. *ulița*.

Undiță, megl. *voandiță* 'hameçon, ligne à pêcher' < vsl. *on-dița*, bulg. *vâdița*.

Guștiriță, guștir 'lézard' (megl.) < srb. *gușterița*, srb. bulg. *gușter*.

Liutiță 'serpent' (megl.) — bulg. *liut* 'féroce', *liut zvear* 'animal féroce', *liutița* 'tout mets poivré'.

Vâl'aviță 'foulerie, moulin à foulon' (megl.) < *valevița*.

Viliță 'menton' (megl.) < bulg. *vilița* 'fourchette'.

Cuvinte în cari *-iță* poate fi accentuat ori neaccentuat.

Călugăriță 'religieuse, nonne' < bulg. *kalugerița*.

Mușiță (dr.), *mușiță* (Dal.) 'petite mouche, moucheron' < bulg. *mușița*.

Poliță (dr.), *puliță* (me gl.) 'rayon, tablette' < bulg. *polița*.

Veveriță (dr.), *virviriță* (mr.), *ververiță* (me gl.) 'écureuil' < bulg. *ververița*.

Intinde... toiașul pre rîuri și pre ȝazuri și pre *mocerițe* (Bibl. 44^{1/26}). — Intinde mîna ta... pre ȝazurile lor și pre *mocorițele* lor și pre toată apa lor. (Bibl. 45^{2/49}: ελη, pl. dela ελος 'marais, marécage') — bulg. *močor*.

Dreanță, zdreamță 'fripe, harde' — bulg. *drâmi*, s. f. pl. 'fripes, hardes'.

Tălbăriță 'marécage' (Codin, 72), *tîlbic* 'cuvînt ce se spune cînd cade cineva în apă' (Codin, 73), *tîrmoacă* 'șleau, noroîu amestecat cu zăpadă' (Codin, 73).

Sufixul slav -ița a trecut și în neogreaca.

Este interesant de observat că unele cuvinte rom. derivate prin *-ița* au trecut în neogr. și viceversa :

Furculiță (dr. mr.) 'fourchette' > ngr. φουρκουλιτζα (G. Meyer, Ngr. St. III 71), φουρκάλιτζα (Legrand).

Portiță (dr.), *purtiță* (mr.) 'petite porte' > ngr. πορτιτζα (Legrand).

Cîrșiță 'épingle' (Dal.) < ngr. καρφιτζα idem (vgr. κάρφος), bulg. *karșița*.

Radicalele mi-au rămas obscure în :

Nișiță Zool. 'belette' (Dal.), ngr. νοφιτσα.

Sîrminiță 'berceau' (Dal.), ngr. σαρμανιτζα.

Cuvîntul *furculiță* a trecut încă în bulg. (*furkulița*) și alb. (*furkul'iță*).

Fenomene de Analogie.

Sufixul *-iță* s'a substituit lui *-icîă* în :

Locotiță Bot. = *clocoticîă*.

La grupa cuvintelor în *-iță* au trecut :

Mul'iță (Dal.), ngr. μολιτζα Zool. 'teigne' < bulg. *moleț*.

Raniță Milit. 'havresac' < bulg. *raneț*.

Genul și Flexiunea.

Cuvintele în *-iță* sunt feminine și fac pl. în *-i*, dial. *-e*.

ĪRLĂ . (*-i'rlă*).

Observație. — Dr. — Intr'un exemplu apare *-irlă*.

Funcțiunea.

AUGMENTATIVE.

Codirlă 1. 'coadă mare' (Mold.), 2. 'partea de dinapoai a unei căruți, a unui car' (Damé T. 11, Codin 22 sub *cotoc*, 65 sub *scărilă*, Viciu 34, Pamf. J. III) < *coadă*. — Pamf. J. III și *codirlă*.

Obscure :

Cocirlă 1. 'cîrlig de lemn sau de fier cu care se trag cărbunii și tăciunii'; 2. 'lemn cîrjoet saū curbat prin creștere'; — 3. 'om gîrbovit de bătrînețe' (Săgh. 89); — 4. 'băet înalt și supțire' (Mold.).

Pohirlă 'cîne' (Șez. III 85), cf. *pahae* id. (ibid.).

Șopirlă 'lézard'.

Originea : *-ila* = *-ila* (G. Pascu), introdus prin :

Cobilă 1. 'traglă, instr. alcătuit din două lemne încheiate la un capăt și pe care se pune plugul cînd nu lucrează' (Damé T. 36), 2. 'om înalt și slab' (Pamf. J. II) < vbulg. rus. ceh. *kobila*, rut. pol. *kobiła* 'jument' = bulg. *kobila*, de unde rom. *cobilă*, v. *-ilă*.

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în *-irlă* a trecut :

Povirlă = *povidlă* 'marmelade de prunes' (Săgh. 114 b) < pol. *powidło*, *powidła*, ceh. *povidlo*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-irlă* sunt feminine și fac pl. în *-e* (*cocirle*, *codirle*, *șopirle*).

NIȚĂ (-'niță).

Observație. — Dr. megl.

Funcțiunea.

POSESOARA UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Beșniță (Mold.) < *beșesc*.

Clocotniță 'qui fait du bruit, bavard' (Car.) — mr. *cîucutescu*
'cîocnesc, lovesc, bat' (Dal.).

NOMINA INSTRUMENTI.

Botniță 'muselière' < *bot* 'museau'.

RECIPIENTUL.

Mușarniță 'moutardier' < *muștar*.

Naforniță 'Weihbrotteller' < **naforă, naforă*.

Păcorniță < **păcoră, păcură*.

Zaharniță 'sucrier' < *zahar*.

Paporniță (Filimon) 'damigeană' < **paporă, papură*.

NUME DE PLANTE.

Pojarniță (Panțu și Șez. V 117) < *pojar* = bulg. *požar* 'incendie, feu'.

Căpușniță 'căpșune' (megl.) = *căpuși* (mr.).

Derivatul are acelaș înțeles ca și primitivul.

Acorniță 'étui à aiguilles' = *acar*.

Plîuhniță (Șez. V 117) = *plîuhă* (Șez. III 85).

Plutniță Bot. = *plută* Bot.

Vișorniță (Pamf. J. II), *ghiforniță* (Pamf. J. II), *zghihorniță*
(Pamf. J. II), *givorniță* (Mold.), *bihorniță* (Vîrcol) = *vișor*.

VARIANTĂ.

-orniță.

e Din *naforniță, paporniță, păcorniță, podhorniță, vișorniță* s'a extras -orniță cu care s'au derivat :

FEMININE DEPRECIATIVE.

Baborniță (Hasdeu, 2287) < *babă*.

Ieporniță 'épithète qu'on donne à une femme grosse' (Pamf. J. I 124) < *îapă*.

RECIPIENTUL.

Chegorniță 'vasul în care se pune laptele cu *chiăg*' (Damé T. 69), 'vasul în care se prepară *chiăgul*' (Șez. II 23) < *chiăg*.

Gazorniță 'lampă primitivă cu *gaz*' (Pamf. J. I) < *gaz*.

Originea: *-nița* (A. Philippide, Pr. 152-153), introdus prin : *Bahorniță* 'femme dépravée' (Hasdeu, 2342) < srb. *bahorița*, slov. *bahornița* 'sorcière'.

Boïniță 'champ de bataille' < bulg. *boïnița* 1. Milit. 'batterie', 2. Zool. 'combattant, trînga'.

Bolniță 'hôpital; hospice, lazaret' < bulg. *bolnița*.

Coșniță 'corbeille, panier' < bulg. *koșnița*.

Grobnița 'sepulcrum' (Bibl. 172²/₃, 152²/₁₉) < bulg. *grobnița* 'caveau commun'.

Mitarniță 'douane' (Dos. Prol. 96¹/₂₆) < vsl. *mîtarînița*.

Năpoïniță 'adalmaș' (Boc.) < bulg. srb. *napoïnița* 'congiarium'.

Pivniță 'cave' < vsl. *pivînița* 'cella vinaria', bulg. *pivnița* 'cave à bière'.

Ploșniță 'punaise' — rut. *bl'oșčița*.

Solniță 'salière' < bulg. *solnița*.

Hăsapniță 'boucherie' (Pap.B.) < bulg. *kasapnița*.

Pleamniță (Mih.), *pl'amniță* (megl.) 'fînărie' < bulg. *pleavnîța* 'hangar pour la paille'.

Curișniță 'fiente de volaille' (megl.) < bulg. *kureșnița*.

Cuvinte în *-niță* al căror radical e slav.

Clopotniță — *clopot*.

Dohotniță 'păcorniță' — *dohot*.

Oporniță 'cerc de fier care se pune pe osie ca să aibă unde să joace roata' (Codin, 55) — *opor* 'locul ce se lasă gol pe osie între capul căpățîni și osie (partea groasă) pentru ca să aibă unde să joace roata' (Codin, 55), bulg. *opora* 'appui, support', *točka na opora* 'point d'appui'.

Podhorniță 'lemnul orizontal de jos la jug' (Damé T. 13) — bulg. *podpora* 'support, soutènement, étai'.

Roiniță 1. 'o baniță mică cu care se prinde roiul și se pune în stup' (Damé T. 120), 2. Bot. = *iarba-roilor*, iarba stupului.

Strajniță 'lieu où l'on observe' (Bibl. 257^{1/10}) — *strajă*.

Virleaniță (Pap. B.), *vărteniță* (Mih.), *virticoniță* (Pap.B.) 'virtelniță' — bulg. *vârtia* 'tourner, faire tourner'.

Pândarniță 'coliba pîndarului' (mezl.) — *pândar*.

Obscur :

Burniță 'ceață deasă' (Pamf. B.) = *burhaiă* (Viciu, 24).

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-niță* sunt feminine și fac pl. în *-niți*.

OANCĂ (-*óánká*).

Observație. — Dr.

Funcțiunea.

FEMININE.

Unguroancă 'une Hongroise' (Săgh. 156) < *Ungur* 'Hongrois'.

DIMINUTIVE.

Nume de plante.

Bighiroancă (Viciu, 19), *ghibiroancă* (Hasdeu, 2462) 'pomme de terre' = *bigură* idem (Viciu, 19).

Pitoancă (Rev. cr. lit. III 164, Panțu) = *pitarcă* 'hrib'.

Vulturoancă 'vulturică, iarba-eretei' = *vultur*.

AUGMENTATIVE.

Picțoroance < *picțor*.

Cițodoroancă 'babă, baborniță' (Furt.) < *cițotur* = *ciot*.

SUFIXE COMPUSE.

-*ăloancă* (= *-el* + *-oancă*).

Un augmentativ depreciativ.

Fătăloancă < *fată*.

Originea: *-onka* (G. Pascu), — formează diminutive în rus. rut.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-oancă* sunt feminine și fac pl. în *-oance*: *ghibiroance, pitoance, picțoroance*.

OAȘCĂ (-*ošká*).

Observație. — Dr. — Și *-oșcă*.

Funcțiunea.

DIMINUTIVE.

Pitoașcă = *pitarcă* Bot. 'Boletus granulatus'.

Originea: *-oška* (G. Pascu), — formează diminutive în rus. pol. ceh. (Belić, § 91).

Motoșcă 'umflătură sub falcă la boi' (Damé T. 30).

Mașcă 'nume de vaci' (megl.).

Padnoșcă < rus. *podnoška*, bulg. *podnoška* 'marche-pied'.

OLE (-*óle*).

Observație. — Dr. — Var. *-ule*. Sufixul se întrebuințează numai sub forma articulată, *-ulea*.

Funcțiunea.

NUME PROPRII.

Nume proprii de animale.

Nume de vaci.

Cerbolea și *Cerba* (Pop. 56 c).

Sîmbolea și *Sîmba* (Pop. 56 a).

Porecle pentru bărbați.

Pișigolea (Pop. 41 c), cf. *ibid. Pișiguș*.

Originea : *-ulă* (G. Pascu), introdus prin :

Marșolea nume de vaci (Pop. 55 c), nume de boi (Săgh. 53) < srb. *mađuľia* 'vacca coloris felini'. — Car. înregistrează cuvântul fără a-l traduce. — Introducerea lui *r* s'a făcut sub influența lui *Marșl*. Săgh. chiar explică 'numele bouului fătat *Marși*'.

Năsolea poreclă pentru femei (Pop. 48 c) < nsl. *nosulă* 'om cu nasul mare'.

Forma cu *u* s'a păstrat în :

Mierculea nume de vaci (Pop. 55 b) < srb. *mrkulă* 'vacca nigra'. — *Mierca* nume de vaci (Pop. 55 b) = megl. *mărca* nume de oi = srb. *mrk*, bulg. *mrák*.

Acest *-ulea* se găsește în *burdulea* 'gourmand' (Mold.) < *burduh*, *burduf* 'outré'.

Sufixul *-ulă* formează în srb. multe nume de vaci. Pe lângă exemplele introduse în rom., cf. *kusulă* 'vacca cauda truncata', *rogulă* 'cornuta vacca', *sivulă* 'vacca cana' (Miklosich, 112).

OT (*-ot*).

Observație. — Dr. mr. megl. — Mr. megl. *-ut*.

Funcțiunea.

Abstracte.

Arisut 'rîsăt' (Dal.) < *aris*.

Ciocut 'lovitură' (Pap.B.) 'zvîcnitură' (Mih. Dal.), *ciocută* 'ciocnire' (Mih.) < *cioc* interj. exprimă o lovire.

Plîngut 'plînsăt' (Dal. scris greșit *plangut*) < *plîngu*.

Zghicut 'țipăt' (Mih. Dal.) = *zghicu* (Mih. Dal. Pap.B.) < bulg. *vik* 'cri, cris; vociférations'.

Țicut 'țipăt' (megl.) < *țic.

Originea : *-ot* (G. Pascu), — formează substantive abstracte, în special subst. cari exprimă un sunet, substantive abstracte cari au căpătăt înțeles concret, apoi nume de animale și plante (Miklosich, 188—190; Vondrák, 450). Acest sufix s'a introdus în rom. prin cuvînte ca :

Chicot 'éclat de rîre' < bulg. *kikot*.

Clocot, mr. *clocut* (Dal.), *colcut* (Mih.) 'glouglou' < vsl. srb. bulg. rus. *klokot*.

Clopot, mr. *clopotu* (Pap.S.), *cloput* (Dal. Pap.B.), megl. *cloput* 'cloche' < vbulg. *klopotŭ*, *hlopotŭ*, nsl. *klopot*, rut. *κλόπῶτ* 'strepitus, crepitus'.

Grohot 1. 'éclat de rire' (Mard.), 2. 'monceau de pierres' (Viciu, 47) < vsl. *grohotŭ* 'bruit', rut. *grohot* 'grand bruit, tapage, craquement, éclat de rire', srb.-cr. *gròhot* 'éclat de rire', pol. *grohot* 'bruit, craquement'.

Hohot 'éclat de rire', *horhot* 'bruit' (Pamf. J. II), *forfot* 'glouglou' (Rev. cr. lit. III 154), umblă *forfota* 's'agiter vivement' (mold.), mr. *huhutescu* 'crier' (Pap.B.) < rut. *hohot* 'éclat de rire', rut. (Mikl.) *hurkòt* 'sonus', slov. *hohotati* 'rire aux éclats; bouillonner'.

Loscut 'bruit, tapage' (Dal.), 'goutte' (Mih.) < vsl. *loskotŭ* 'strepitus'.

Pliscută 'soufflet, gifle' (Dal. Pap.B.), *ploscut* 'malheur' (Mih.), *proscut* (Dal. Pap.B.), *plioscutu* (Mih.) 'goutte', cf. *pliosc* < bulg. *plŭsák* 'craquement, fracas, crépitation', bulg. *pleasák* 'battement des mains, applaudissement'.

Ropot, mr. *roput*, *aroput* (Dal.), *topur* (Dal.) prin metateză < vsl. *rŭpŭtŭ* 'murmuratio', bulg. *ropot* 'murmure', nsl. 'strepitus'.

Șipot, *șîpot* (Șez. II 43), *șîpît* (Șez. V 126), mr. *șopot* (Dal.) < vsl. *șîpŭtŭ*, nsl. *șepet*, ceh. *šepet*, *šepot* 'susurratio', srb. *șopot* 'fontium aliquorum nomen', *șapat* 'susurrus'.

Tropot, mr. *troput* (Pap.B.) < vsl. *topotŭ* 'sonitus', bulg. *tâpot*, *tropot* 'trépigement, tapage, fracas'.

Zgomot 'bruit' — srb. *glomot* 'strepitus'.

Cócut, *cucótu* (Pap.S.), megl. *cucót(i)* 'coq' < vbulg. *kokotŭ*, slov. ceh. pol. *kokot*.

Troscot 1. 'chiendent', 2. 'herbe' (Să se pogoare... cuvintele mele ca ploaea pre *troscot*. Bibl. 150²/₁: ἄρρωστος), megl. *troscut* 1 < vsl. *troskotŭ* 'herbae genus', bulg. *troskot* 'chiendent'.

Rascote 'surcele, vreascuři' (Rev. cr. lit. III 167) = *vrască* 'nuia măi grosăcioară pentru bătae' (Codin Ing.), *vreasc*, *rasc* (Rev. cr. lit. III 167) < *vrască = bulg. (*h*)*rast* 'arbrisseau', vsl. *hvrastŭ*, *hrastŭ* 'sarmentum'.

Genul și Pluralul.

Cuvintele în *-ot* sunt eterogene și fac pl. în *-e (-i)*, afară de *troscot* care se întrebuițează numai la sg. și deci este masc. — *Ciocut* face pl. *ciocute* și *ciocături* (Dal.). — *Ciocută* și *pliscută* sunt variante feminine dela *ciocut* și *pliscut, cf. *plioscutu*. În lipsa unui *pliscut femininul *pliscută* ar putea fi provenit prin analogia pl. *pliscute*.

OTĂ (*-'otă*).

Observație. — Dr. mr. — Mr. *-ută*.

Funcțiunea.

Nume comune.

Chicută 'goutte' (Pap.B. Dal.) = megl. *pică*.
Pliscută (Mih.), *flascută* (Dal.) 'soufflet, gifle'.
Langută 'goutte, un peu' (Dal.).

Nume proprii de familie.

Derivate dela substantive.

Balotă (Hasdeu, 760) < *bală*.
Barzotă (Hasdeu, 2529) < *barză*.
Bașotă (Hasdeu, 2671) < *baș* 'épiphète du coq qui chante le premier, qui annonce le premier la nuit' (Hasdeu, 2671).
Bootă (Hasdeu, 2529) < *boă*.
Calotă (Hasdeu, 2529) < *cal*.
Capotă (Hasdeu, 2529) < *cap*.
Jacotă < *jac* 'jaf'.

Derivate dela adiective.

Albotă (Hasdeu, 760) < *alb*.
Laiotă (Hasdeu, 1723) < *laiă* 'negru'.
Micotă (Hasdeu, 760) < *mic*.

Originea: *-ota* (G. Pascu), v. Miklosich, 163-165, Vondrák, 442-443, introdus prin :

Cîrcută 'querelle' (Şez. V 57), *cîrcotă* 'querelleur' (Rev. cr. lit. III 92, Pamf. C.), — srb. *krkota* (Miklosich, 164, sensul?).

Holotă, holută (Şez. V 99) 'troupe, bande, foule d'hommes' < pol. *holota* 'tas de gueux, guesaille'.

Piotă 'infanterie' < pol. *piehota*, rus. *pihota*.

Dobrota n. de localităţi (Frunzescu) < vsl. srb. *dobrota* 'bonté'.

Dragotă n. de familie (Hasdeu 760, Pop. 51 a) < nsl. *dragota*.

Obscure :

Leotă, Leahotă 'mulţime, adunătură' (Pamf. J. III), *liotă, lîncote* 'adunătură de copii mulţi şi nebunatici' (Codin, 47).

Mișcotă 'lipsă, foamete' (Rev. cr. lit. III 160).

Nagotă 'copil neastîmpărat' (Pamf. Sărb. 24 n. 3), *nangotă* 'copil neastîmpărat' (Pamf. J. II şi Sărb. 24 n. 3), 'om cicăli-tor, care se ţine scaiū de cineva' (Pamf. C.), cf. vsl. bulg. *nagota* 'nuditas'.

Nanotă 'lucru de mirare : ce *nanotă* o mai fi şi aia !' (Cîob.), cf. *onanie*.

Pancotă 1. 'îndărătnic la muncă', 2. 'fără căpătăiū [= der-bedeū]' (Codin, 56).

Genul şi Pluralul.

Substantivele în *-otă* sunt feminine şi fac pl. în *-ote*.

OTENIE (-oténie).

Observaţie. — Dr.

Funcţiunea.

Concrete.

COLECTIVE.

Fieroteniū s. f. pl. 'lucruri de fier' (Vîrcol) < *fîer*.

Limboteniū s. f. pl. 'popoare, neamuri de oameni' (Pamf. Sărb. 197) < *limbă* 'popor' (vr.).

Abstracte-Concrete.

Nemotenie 1. 'înrudire', 2. 'rudă' < *neam*.

Originea : Probabil un slav *-otenie*, cf. *-otină*, apoi *-otiia* în megl. *lușutie* ‘maladie’ < bulg. *loșotiia* ‘malheur’ (G. Pascu).

OTINĂ (-otină).

Observație. — Dr. megl. — Megl. *-utină*.

Funcțiunea.

OBSCURĂ.

Fierotină ‘felurite lucruri vechi de fier’ (Noua Rev. Rom. VIII 86) < *fier*.

Ghilotină ‘umflătură la gât; orice ulceratie pe corpul animalului său pe trunchiul copacului’ (Șez. V 74) < *bghilt* ‘trunchiū de brad’ (Șez. II 149), cf. *ghilotei[ă]* ‘lemn închircit care prezintă mulțime de mădzănăi (*nodilcuri*)’ (Șez. V 74).

Megl. *răputină* ‘loc pietroș’ < *ropă* ‘piatră’.

Borgotină ‘Țigan’ (Pamf. Agr.).

Horhotină ‘femea groasă, urită, greoaie’ (Pamf. Cînt.) < *horh-*, cf. *horholină*.

Scorțotină ‘femme de mauvaise vie’ (Hasdeu, 2666) < lat. *scortum* + rom. *scoarță*.

Originea : Bulg. *-otina*, sufix compus (G. Pascu), introdus prin : *Bolbotine* ‘gozul din grîu; resturi ce se leapădă’ (Viciu, 20), ‘poame crude’ (Codin, 10) < bulg. *bălvotina* ‘des matières vomies’.

Divutină ‘bête sauvage’ (megl.) < bulg. *divotina* ‘sauvagerie’ (megl. *div* ‘sauvage’ = bulg. *div*).

Răcutină ‘crachat, flegme’ (megl.) < bulg. *hrakotina*.

Genul și Pluralul.

Cuvintele în *-otină* sunt feminine și se întrebuințează de obicei la sg.

OVENIE (-ovenite).

Observație. — Dr.

Funcțiunea.

Un abstract.

Drăcovenie ‘diablerie, sorcellerie’ < *drac*.

Un concret.

Capovenie Zool. 'capîntortură' (Codin, 14) < *cap*.

Parascovenie este obscur.

Originea : *-ovenie* (G. Pascu), cf. *-ovină*, *-oviște*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ovenie* sunt feminine și fac pl. *-ovenii*.

OVINĂ (*-ovină*).

Observație. — Dr.

Funcțiunea.

Un singur derivat.

Țiorovină 'poreclă la adresa Țiganilor' (Pamf. J. III) < *țioară*.

Originea : *-ovina* (G. Pascu), introdus prin :

Bucovina < vsl. *bukovina* 'forêt de hêtres'.

Țioclovină 'Țigan' — bulg. *čokla* 'croque-mort', *čoklav* 'âpre'.

Tescovină 'marc de raisin' — *teasc* 'presse' (slav.).

Cuvinte obscure :

Rocovină, *rocoină* Bot. 1. 'mouron-des-oiseaux, morgeline, *Stellaria media*', 2. 'sabline du printemps, *Arenaria verna*', *rocoină* 'mouron des champs, *Anagallis arvensis*'.

Sîmbovină Bot. 'Celtis australis'.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ovină* sunt feminine și fac la pl. *-ovine*.

. **OVIȘTE** (*-oviște*).

Observație. — Dr.

Funcțiunea.

LOCUL.

Lacoviște 'o bucată de loc udată' (Ispirescu) < *lac*.

Originea : *-oviște* (A. Philippide, Pr. 152), introdus prin : *Tîrgoviște* < bulg. *târgoviște* 'marché, hallé'.
Cf. apoi bulg. *staniște* și *stanoviște* 'cantonement, camp, étage'.

ȘA (-'ša).

Observație. — Dr.

Funcțiunea.

NUME PROPRII DE FAMILIE.

Capșa < *cap*.

Comșa < *camă*.

Focșa < *foc*.

Tomșa < *Toma*.

PORECLE PENLRU BĂRBAȚI.

Bocșa (Pop. 33 c) și *Boca*, *ibid.*

NUME DE LOCALITĂȚI.

Lupșa < *lup*.

Originea : *-șa* (G. Pascu), care formează adiective posesive și substantive diminutive și feminine dela masculine, v. Miklosich, 340—341.

Capșa, *Comșa*, *Focșa* trebuiesc deci interpretate ca adiective posesive, *Tomșa* ca subst. dim. Pentru acest din urmă cf. numele de familie *Ghîorghieș*.

Sunetul *a* nu s'a schimbat în *ă* prin confundare cu articolul feminin *a*, cf. *Negrea*.

Sufixul *-'șa* este în strânsă legătură cu *-âș*, *-îș*, *-oș*, *-uș*, *-'ăș*, *-'eș*, *-'oș*, v. *-uș*.

UCIŪ (-'účŭ).

Observație. — Dr. — Fem. *-uce*.

Derivate.

Frecuciul crapilor, morunilor (Păsc.) < *freq*.

Gluguciŭ = *glugă* (Pamf. J. I).

Originea: -uč, -uča (G. Pascu), introdus prin :
Guguce 'pigeon ramier' (Mih.), *guguci* 'o pasăre' (Dal.), alb.
guguče 'tourterelle' — bulg. *guguška* 'tourterelle'.

Cuvinte obscure :

Cl'umbucîă 'specie de frasin cu frunzele roșe' (Dal.).

Presuce 'bucată de lemn în care e înfipt un cârlig, cu ea se fac tîrșinele de pus peste obielele dela opincî' (Codin, 61).

Preduce 'unealtă pentru făcut găuri la opincî' (Codin, 61),
preduf 'o mică gaură lîngă vrana buții pentru aerisire' (ib.) —
 bulg. *produpčam* 'percer, trouer', *produh* 'soupirail'.

Genul și Pluralul.

Substantivele în -ucîă sunt masculine, cele în -uce sunt feminine.
 Pluralul nu este atestat.

ULĂ (-úlá).

Observație. — Dr. mr.

Funcțiunea.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Brădulă 'un ciomag sau bîță mare de brad' (Viciu, 21) < *brad*.

Căntulă 'un vas de lut cu coadă, la gură ca o ulcică, încolo
 mai largă ; un fel de cană' (Conv. Lit. XX 1006, Șez. VII 178)
 < *cantă* (Șez. VII 178) = ung. *kanta*.

Diminutive depreciative.

Bujdulă 'casă stricată' (Viciu, 24) < *bujdă* 'casă' (Bucovina).

Cîucîulă 'pic, sommet' (Dal.) = *cîucă* (Dal.), bulg. *čuka*.

Originea: -ula, -ulea (G. Pascu), — formează diminutive în
 rus. sloven. pol. ceh. (Belić, § 94).

Coșula n. de familie < bulg. *koșulea* 'chemise'.

Țidulă 'billet, écriteau' — croat. *țedulja*.

Sufixul *-ulă* se găsește în următoarele sufixe compuse : *-ulean*, *-ulel*, *-uleț*, *-ulică*, *-ulicău* (mr.), *-ulie*, *-ulioară*, *-uliță*, *-uluc*, *-uluț*.

Sătul, *-ă* < *satullus*, *destul*, *-ă* < **desatullus*.

Mișulă 'măgură movilă' (Dal.) < ngr. μαγούλα 'grosse joue'.

Cuvinte obscure :

Cufculă 'găoacea care acopere partea de jos a ghindei, jîrului' (Dal.) — **cufcu* = *cufchiu* 'găunos' (Dal.), cf. *căfcălă* 'creux de l'oeil' (Pap.B. Dal.).

Pîpîdulă 'cucosei de grăunțe de păpușoiu' (Dal.).

Zărculă (Obed.), *zîrculă* (Pap.B. Dal.) 'capuchon'.

Fenomene de Analogie.

Trăgulă 'curcubetă de, tras vin' (Viciu, 85) < *trăgace* idem (ibid.) prin substituție de sufix.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ulă* sunt feminine și fac pl. în *-uli*, dial. *-ule*.

SUFIXELE ADIECTIVALE.

ACE (*-ăce*).

Observație. — Dr.

Funcțiunea.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Budihace 'gros mangeur, en parl. des enfants' (Mold.) < **burduhace* < *burduh*.

Cîcace 'foireux' < *cac*.

Originea: *-ăce* (G. Pascu), cf. bulg. *godinače rogače* 'un da-guet', *paiače* 'petit araignée' < *paiač* 'araignée', *pelenače* 'marmot' — *pelena* 'lange' (*otročē* = *otrok* 'petit enfant'), *povivače* 'mioche' < *povivam* 'emmailloter, envelopper; accoucher'.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ace* sunt masculine și se întrebuintează numai la sg.

AV (*-'av*).

Observație. — Dr. mr. — Dr. dialectal, în câteva exemple, *-ăv*. — *Bólnav* și *bolnáv*.

Funcțiunea.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

T'ıntav 'bîlbîit, tîtîit' (Rev. cr. lit. III 170) < *tînt, tont*.

Molav pl. *-rî* 1. 'molatic, greoîu' (Mih.), 2. 'blînd, blajin' (Dal.) < *moale*.

Originea: *-av* (A. Philippide, Pr. 157) introdus prin :

Chilav, cilav 'schilod' (Pîrv.) < bulg. *kilav* 'atteint de hernie'.

Chișav 'difficultueux' (vr.) — bulg. *kișav* 'pluvieux'.

boû *cîumpav* de coadă 'cînd are coada mai scurtă' (Damé T. 29), 'calicit de picioare, despre vite' (Șez. IX 152) — bulg. *čipav, čip* 'épaté, camus'.

Ghizdav 1. 'beau' (Car. Dos. Prol. 46²/₁₂), 2. 'éveillé' (Codin, 34) < bulg. *gizdav* 1.

Gubav 'lépreux' (Mard.) — nsl. *gobav*.

Hîrcav 'bègue' < vsl. *harkavŭ*.

Hulpav 'avide, glouton' (Șez. V. 100) < bulg. *glupav* 'sot, stupide, hébété, niais, nigaud, bête'.

Jilav 'humide, humecté' (Codin 44, Mold.) < bulg. *žilav* 'élastique; ductible; extensible'.

Lascav 'hazos, om care distrează lumea' (Șez. IX 145), *lascăv* 'om deschis la inima lui, vesel pururea' (Șez. V 103) < bulg. *laskav* 'affable, gracieux'.

Ligav 'délicat' (Car.) < bulg. *ligav* 'baveux, pituiteux, glaireux', propriu zis 'unul căruia i se face ușor greață de ceva'.

Lunav 'lunatic' < vsl. *lunavŭ*.

Mîrșav 'sale' < bulg. *mârșav* 'maigre, décharné'.

bureți *păstravî* 'albi la culoare, mari și cu pete negre' (Șez. VII 178) — bulg. *păstâr* 'bigarré, bariolé', *păstârva* Zool. 'truite'.

Scîrnav, scîrnăv (Şez. V 122) 'souillé' < bulg. *skârnav* 'profané, souillé'.

Rehav 'rar, rărit' (Dal.) < bulg. *reahav* 'clairsemé, simple, à fleurs simples; friable'.

Megl. *ubav* 'beau' < bulg. *hubav*.

Buhav, puhav < bulg. *buhav* 'flétri, fané'.

Judav 'informe, imparfait, laid' (Dal.) < bulg. *židav = *žid* 'géant, colosse', prin înţelesul intermediar de 'outré mesure'?

Bólnav, bolnáv 'malade' < bulg. *bolnav*.

Pristav subst. 'préposé' < bulg. *pristav*.

Fenomene de Analogie.

Substituţie de Sufix.

Sufixul *-av* s'a substituit lui *-at* în

Bucălav 'joufflu, bouffi, fessu' < *bucălat*, cf. bulg. *gârbav* şi *gârbat* 'bossu, gibbeux'.

ĂŞ (-'ăş).

Observaţie. — Dr. — Dialectal *ă* se schimbă în *î*.

Funcţiunea.

POSESIUNEA UNEI CALITĂŢI PRIN EXCELENŢĂ.

Zacăş (Pamf. C.), *dzaciş* (Şez. V 175) 'leneş, trîndav, care numai *dzaci*, nu vrea să facă nicîo treabă' < *zac*.

Ţupăş 'care Ţupăeşte' < *Ţup* 'sar', cf. cu *Ţupîşa* 'cu nepusa-n masă' (Şez. V 167).

ASĂMĂNAREA.

Oi *murăşe* 'pătate cu negru' (Noiua Rev. Rom. VIII 87) = *mureş* < *mură*.

Oacăş (Densuşianu, Haţeg), *ŭacăşa*, *ŭacişa* nume de oi (Pop. 58 a) = *oaches*.

ADIECTIVE DEVENITE SUBSTANTIVE.

Nume proprii de familie.

Bantăş (Hasdeu, 2472) < *bantă*.

Boancăş (Hasdeu, 2472) < *boancă*.

Bontăș (Mold.) < *bont*.

Brahăș (Hasdeu, 2472) < *brahă*.

Originea: *-aș, -eș* (G. Pascu). — Sufixul este în strânsă legătură cu *-ăș, -îș, -úș, -óș, -'oș, v. -uș*.

Bratăș 'văr, fîrtat' (Hasdeu, Cuv. II 488) — vsl. *bratŭ* 'frate', cf. rus. *bratán* 'áltester Bruder, Neffe; Vetter'. — De aici *Brătășanu*.

Bardăș (Hasdeu, 2528; Noăa Rev. Rom. VIII 85), *bardoș* (Hasdeu, 2528) 'barză, cocostîrc' — alb. *barđ*, *barđi* 'blanc', *barđóš* 'blanchâtre'.

EȘ (-'eș).

Observație: — Dr. mr. — *E* fiind neaccentuat se schimbă uneori dialectal în *i*.

Funcțiunea.

POSESIUNEA UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Derivate dela substantive.

Capeș 'avisé, énérgique' < *cap*.

Cinsteș 'de cinste, respectabil', *necinsteș* 'nerespectabil' < *cinste*.

Foaleș 'ventru' < *foale*.

Gureș 'bavard' < *gură*.

Trupeș 'bine făcut la trup, voinic' (Șez. V 165) < *trup*.

Derivate dela adiective.

Leneș 'paresseux' < *lene*.

Moaleș 'indolent, sans énérgie, veule' < *moale*.

Tanteș (Șez. V 161) = *tont*.

POSESIUNEA UNEI CALITĂȚI.

Derivate dela substantive.

Culpeș 'vinovat' (format de Hasdeu și adoptat de Odobescu) < *culpă*.

Țînteș 'cu țîntă în frunte, țîntat' (Pamf. Cînt.) < *țîntă*.

Hareș 'grațios' (Dal.) < *hari* 'grație'.

Pere *coadeșe* 'pere ce se coc de Sft. Ilie' (Vîrcol), propriu zise 'cu coadă mare'.

Coarneș 'cu coarne mari' (Taurii cei *coarneși*, Dos.), *corneș* nume de țapi (Pop. 58 a) < *corn*.

Derivate dela adiective.

Coarne *lateșe* 'cînd sunt în lături și pe spate' (Damé T .28) < *lat*.

ASĂMĂNAREA.

Coarne *grebleșe* 'cînd sunt întoarse ca grebla' (Damé T. 28) < *greblă*.

Oae *mureșă* 'pătată cu negru' (Boc.) = *murășă* (Noiua Rev. Rom. VIII 87) < *mură*.

Coarneș 'avînd forma coarnei, lungueț' (Dal.) < *corn*.

UN DIMINUTIV ALINTĂTOR.

Bîaliș 'frumușel' (Dal.) < *bîal* 'frumos'. — *Bîalbiș* idem (Dal.) < *bîaliș* + *alb*.

ADIECTIVE DEVENITE SUBSTANTIVE.

Nume proprii de persoane.

Nume de familie.

Derivate dela substantive.

Balteș < *baltă*.

Brînzeș (Hasdeu, 2472) < *brînză*.

Floareș < *floare*.

Frunteș (Hasdeu, 2932) < *frunte*.

Haneș (Pop. 51 b) < *han*.

Lapteș < *lapte*.

Linteș < *lințe*.

Derivate dela adiective.

Balaeș (Hasdeu, 2927) < *balaiță*.

Mareș < *mare*.

Petru *Rareș* < *rar*.

Verdeș (Hasdeu, 2932) < *verde*.

Derivate dela verbe.

Vlad *Țepeș* < *înțep*, trag în țapă.

Porecle pentru bărbați.

Babeș (Pop. 32 c) < *babă*, cf. *Baba* ibid.

Puleș (Pop. 42 b) < *pulă*, cf. *Pulea*, *Pulan*, ibid.

Suleș (Pop. 43 b) < *sulă*, cf. *Sulă* ibid.

Nume de personaje populare.

Dedeș bea din piele, *pieleș* bea din carne, *carneș* bea din os. Pâsc. 149 (Descîntec). — Et. : *Dedeș* pers. care dă < *ded-*, cf. *dădui*, *dădeam*; — *Pieleș* pers. în piele, adică gol < *piele*; — *Carneș* pers. care are carne < *carne*.

Nume de animale.

Labeș nume de câni (Șez. VIII 115) < *labă*, cf. *Laba* id. ibid.

Sileș nume de boi (Pop. 54 b) < *sîlă*.

Nume de plante.

Jaleș = *jale*, épieaire d'Allemagne < *zale*. — Planta se mai numește *pavăză*.

Originea: *-eș* (G. Pascu), introdus prin :

Costrěj Zool. 'perche' (mezl.) < *čostreš = srb. *koštreš*.

Macriș de baltă Bot. 'cresson de fontaine, cresson d'eau' < bulg. *mokreš* cu schimbarea lui *o* în *a* din cauză că cuvântul a trecut și ca numire a unor plante cu gust *acru* (cf. 'oseille, Rumex acetosa').

Obscur :

Oacheș, mr. (Dal.) *oac'iș* 'brun' = *oacăș* < *oc-*, cf. *oacără*, *ocără* 'oae albă, pe bot cu pete rugini' (Viciu, 63), *oacărnă* 'neagră la cap și albă la corp, despre vite' (Dal.).

Coarne *flencheșe* 'cînd unul din coarne e plecat dela jumătate spre ochi' (Damé T. 28).

Sufixul este în strînsă legătură cu *-'ăș*, *-ăș*, *-iș*, *-úș*, *-óș*, *-'oș*, v. *-uș*.

Elemente ungurești.

Biriș 'mercenarius' (Car.) < *béres*.

Chipeș 'înalt și bine făcut' (Codin, 18).

Cal *dereș*, *deriș* 'cu părul roșiū și alb amestecat, cu coama și coada gălbue; cheval isabelle' (Damé T. 48), *căl ghereș* 'pestriț, bălțat' (Noia Rev. Rom. VIII 85) < *deres*.

Hamiș 1. 'faux' (Tiktin), 2. 'malin' (Candrea), 3. 'avide' (Noia Rev. Rom. VIII 86) < ung. *hamis*. — Cîne *hămușit* 'cu părul smuls și morfolit de alți cîni' (Codin, 38).

Hegheș 'cu coarne ascuțite' < *hegyes*.

Hireș 1. 'célèbre, renommé' (Tiktin), 2. 'beau' (Bud.), 3. *fireș* 'gai, énergique' (Rev. cr. lit. III 15) < *hires*.

Nemeș 'noble, gentilhomme' < *nemes*.

Aleneș 'ennemi' (Hasdeu, 819) < *ellenes*.

Liveș 'oțet scos din borhotul rămas dela țuică' (Grig. I 22), *alevêș* 'piquette-mauvais vin' (Hasdeu) < *levés* 'jus, potage'.

Fenomene de Analogie.

Substituții de Sufix :

Sufixul *-eș* s'a substituit lui *-en* în

Galeș < bulg. *galen* 'tendre, gâté; efféminé'.

-oș :

Rateș 'grande auberge' < *ratoș*, *ratuș* = rus. *ratușa*, pol *ratusz*, rut. *ratuș(a)* 'maison de conseil municipal'.

Vameș 'douanier' < ung. *vámos*.

La grupa cuvintelor în *-eș* a trecut :

Talmeș-balmeș 'confusion, pêle-mêle' < bulg. *beal-máz* 'bouillie de caillebotte et de farine, chez les Bulgares'.

IV (-iv).

Observație. — Dr.

Funcțiunea.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Uscățiv < *uscat*, -*și*.

Originea: *-iv* (Löwe, 73), introdus prin :

Drăgostiv (Tiktin), *drăgăstiv* (Dos.Prol. 69^{1/24}) 'affectueux, tendre' < srb. *dragostiv* 'charmant, gracieux'.

Lăstiv 'rusé' < vsl. *līstivŭ*.

Milostiv 'miséricordieux' < bulg. *milostiv* 'compatissant; gracieux; miséricordieux; humain'.

Obscure :

Caniv 'paresseux' (Codin, 13).

Poniv 'scurt de vedere, nebăgător de samă, răpît, pripit' (Rev. cr. lit. III 165).

Fenomene de Analogie.

Substituții de Sufix.

Sufixul *-iv* s'a substituit lui *-iŭ* în

Beŭiv 'ivrogne' < *beŭiŭ* < *bibitivus.

Cf. alături *brudiv* și *brudiŭ* 'sot', apoi *zglobiŭ* < bulg. *zlobiv* 'méchant, malin, malicieux, haineux, odieux'.

OȘ (-'oș).

Observație. — Dr. — Dialectal *-uș*.

Funcțiunea.

ASĂMĂNAREA.

Român *neaoș* 'tout-à-fait Roumain' < *neauă* 'neige'.

Bou *șapoș* 'cu coarnele în sus ca la țapî' (Șez. V 165), coarne *șapoșe* 'coarne ca la țapî' (Șez. ibid.) < *șap*.

Oi *stogoșe* 'cu lîna deasă tare și nu lungă' (Vîrcol), oaie *stogoășă* 'cu lîna mai puțin lungă și moale' (Damé T. 67) < *stog*, cf. și *stogomană*.

Neaoș, *șapoș* ar putea proveni și din *neaŭăș, *neaŭeș, *șapăș, *șapeș.

Originea: *-oș*, *-eș* (G. Pascu), introdus prin :

Baloș 'albaster, subalbus' (Car.) — ceh. *bealoș*.

Dragoș < srb. *dragoș*.

Sufixul *-o's* este în strânsă legătură cu *-oș*, *-oș*, *-iș*, *-úș*, *-'ăș*, *-'eș*, v. *-uș*.

OTCĂ (*-ótká*).

Observație. — Dr.

Funcțiunea.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Cenușotcă 'cendrillon, homme qui reste toujours près du feu, homme paresseux' < *cenușă*.

Muerotcă 'effeminatus' (Car.) < *muere*.

Pișotcă 'care se pișă în pat' (Car. Mold.) < *piș*.

Originea: *-otka* (G. Pascu), introdus prin :

Halotcă 'putain' (Șez. IX 147) < rus.

OV (*-'ov*).

Observație. — Dr. — Sufixul *-ov* nu există decât în câteva sufixe compuse :

-ovan : *Prostovan* (Pamf. J. II, Vircol) < *prost.* — *tântăvan* (Codin, 72) < *tînt* = *tont*.

-oveanu : *Cacoveanu* n. de familie (Codin, 13) < *cac*.

-oviță : *Chiscoviță* și *chiscoae* 'gîrlciul la moară prin care curge făina în ladă sau lădoiu' (Furt.) < *pisc*.

Originea: *-ov* (Löwe, 92), introdus prin :

Cleanov sat în j. Mehedinți < bulg. *kleanov* 'd'érable'.

Racova n. de localități < bulg. *rakov* 'd'écrivisse'.

Rozovă Bot. 'puricariță' < bulg. *rozov* 'de rose, rosé'.

Voinov n. de familie < bulg. *hvoïnov* 'de genièvre, de genévrier'.

Substantive :

Libov 'amour, affection' (Codin, 46) < bulg. *liubov*.

Morcov 'carotte' < bulg. *morkov*.

Roșcov 'caroubier', *roșcovă* 'caroube' < bulg. *rožkov* 'caroubier, caroube'.

Fenomene de Analogie.

Substituții de Sufix.

Sufixul *-ov* s'a substituit lui *-av* în

Gîrbov, mr. *gîrbuv* (Dal.) 'bossu, gibbeux' < bulg. *gârbav*.

Jidov 'géant' în povești < bulg. *židav = *žid*, cf. mai sus mr. *judav*.

Milcov n. de câni (Damé T. 181) < bulg. *mil kav* 'caessant, affable, gracieux'.

Sufixul *-ov* s'a substituit lui *-iv* în

Pleșuv 'chauve' < *pléšov, *plešiv* (Bibl. 79²/₁) = bulg. *plešiv*.

Sufixul *-ov* s'a substituit lui *-og* în

Slobonov < *slăbănog* Bot. 'ne-me-touchez-pas', posedă proprietăți diuretice.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE-ADIECTIVALE.

ALĂ (-ălă).

Observație. — Dr. — Megl. *-al* într'un exemplu.

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Tîndală 'om nici de-o treabă, în care nu poți avea nicîo încredere' (Șez. V 163) < *tînt* = *tont*.

Hutupală 'gros mangeur' (Șez. VII 181) < *hutupesc* 'manger avec avidité' (ibid.).

Dărdăral 'bavard, babillard' (megl.) — *dărdăres* 'bavarder' = bulg. *dărdorîa*.

Obscure :

Bacală 'belea pe cap de care nu te mai poți discotorosi : cade bacală, pică bacală = cade necaz pe capul omului' (Șez. II 126).

Picală.

SUBSTANTIVE.

☐ NOMINA INSTRUMENTI.

Cercală 'écheveau qu'on plonge dans la teinture rouge pour éprouver la qualité du teint' < *cerc* 'éprouver'.

Șuțală 'sucitor' (Dal.), 'făcăleț' (Pap.B.) < *șuț* 'sucesc' = bulg. *suč* 'tordre'.

Sucală 'făcăleț' (megl.) — bulg. *sukam* 'tordre'.

AUGMENTATIVE.

Câteva cuvinte obscure :

Burtucale s. f. pl. 'intestinele animalelor (boi, vaci, oi, capre, cai)' (Rev. cr. lit. III 91), *buduhală* 'ceva urit și necunoscut, se zice mai ales despre boale' (Șez. II 151), *buduhoală* 'o boală rea, molipsitoare' (Șez. IX 151) < *burduh* = *burtă*, cf. *borhăe* 'mațe' < *burduhăe < *burduh*.

Mătăhală 'monstre', *mahală* 'greutate voluminoasă, ceva și mare ca volum dar și greu' (Șez. III 70).

Originea : -*ala*, -*al* (Capidan, 11, numai cu sensul 2), introdus prin :

Crivală 'un par scurt cu 3—4 ramuri, bătut în pământ, între care se pune drobul de sare pe care-l ling oile' (Șez. II 24) — nsl. *kravala* 'houlette', — srb. *krivalja* 'uvae genus' ; bulg. *krivak* 'long bâton ayant le manche courbé'.

Dirjală, țirjală (Păsc.) 'perche' < bulg. *dăržalo* 'manche, anse ; hampe'.

Nicovală 'enclume' — nsl. *nakovala*.

Potricală 'instr. cu care se bortilește urechile animalelor' (Damé T. 29, Șez. V 118) < rus. *profikalo*, nsl. *pretikalo*.

Țesală 'étrille' < bulg. *česalo*.

Vătală pl. -e 'battant du métier' < bulg. *vatalo* pl. *vatala*.

Zăbală, zobală (Car.) 'mors' — bulg. *zăbaleļ* 'mors', alb. *đâm-baļă* 'dent molaire'.

Uglindală 'miroir' (mejl.) < bulg. *ogledalo*.

Cuvinte obscure :

Juvală 'un cuiu cirligat la vîrf și înfierbîntat cu care se bortesc ciubucele sau se scobește în lulea' (Șez. V 103) ; — Băgă o *jivală* înfocată în ureache. Dos. Prol. 36¹/₃₀. — Marco încălțat cu tălpălage de muncă, și bătut cîțva și cu *jiveale* împuns. Dos. Prol. 34²/₃₁. — Tarah fu... cu *jiveale* înfocate potricălit țîțele. Dos. Prol. 61¹/₂₅. — Fură... arș cu *jigale* înfocate. Dos. Prol. 90²/₁₂. — Cf. bulg. *žegla* 'longue cheville de bois que l'on met au bout du joug pour y tenir le boeuf', *žeglo* 'ardeur, grande chaleur'.

Plăvală 'grand filet' (Damé T. 123) — bulg. *plavam* 'nager, flotter'.

Dirdală 'haridelle ; rosse' (Șez. II 226), cf. *cal de dirvală* (Mold.), *dirjog* (Șez. II 226).

Toropală 'vargă, băț de bătut' (Șez. V 164). — [Il] spînzurată și-l bătută cu *toropale*. Dos. Prol. 73¹/₂₈. — Cf. *toroipan* idem (Munt.).

Pentru slav. *-al* cu înțelesul 1, cf. bulg. *pleaskalo* fig. pop. 'un bavard' < *pleaskam* 'bavarder', *zapalo* 'bavard' < *zapam* 'bavarder'.

Observăm că sufixul ngr. *-άλα* formează augmentative.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ală* sunt : 1. masculine, când arată o persoană, și se întrebuințează numai la sg. ; — 2. feminine în celelalte cazuri și fac pl. *-ale*. — *Dirjală* fac la pl. *dirjăli*, de unde apoi prin analogie sg. *dirjă* (Mold.).

AN (*-án*).

Observație. — Dr. mr. megl.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

AUGMENTATIVE.

Augmentative propriu zise.

Băetan, băetan (Păsc.) < *băet, băeți*.

Bîrdahan 'gros ventre' (Șez. II 149) < *burduh* 'outré', dar care a trebuit să aibă și înțelesul de 'ventre' (cf. și *burduhos* 'ventru') = **bărtuh*, metateză din bulg. *târbuh*, de unde și *burtă, birtă* 'ventre'.

Brădan (Pamf. Agr.) < *brad*.

Crovan (Boc.) < *crov* 'groapă' (Boc.).

Făgan (Pamf. Agr.) < *fag*.

Flăcăian < *flăcăi*.

Ghilan 'lourdaud, paresseux' (Săgh. 55) < *ghilă* 'tronc de sapin', propriu zis 'grand tronc de sapin'.

Gropan (Car. Boc.) < *groapă*.

Juncan 'beouf de trois ans' (Damé T.) < *junc*.

Lostopan(ă) 'grand morceau' (Mold. Pamf. J. II, Săgh. 95) < **losopan, *lospan* < *lospă* (Codin, 47), *lozbă* (Pamf. J. II),

lobdă (Pamf. J. II), *lobă* (Codin, 47) 'bucată despicată dintr'un trunchiu'.

Rîtan 'porc' (Şez. III 87) < *rît* 'groin', propriu zis 'gros groin'.
Şoïman < *şoïm*.

Crăcană < *crac(ă)*.

Fetişcană 'fată de măritat' (Săgh. 53) < *fetişcă*.

Dintană, *ghintană* 'bec' (Dal.) < *dinti* 'dent'.

Augmentative depreciative.

Paşan (Pas.) < *paşă*.

Curvană (Mold.) < *curvă*.

Topană 'scortum' (Car.) < ?

Bărbătuşul.

Curcan 'dindon' < *curcă* 'dinde', cf. şi ngr. *κουρκάνος*, *κουρκά*.

Gîscan 'jars' < *gîscă* 'oie'.

Gotcan (Şez. II 229) < *gotcă*.

Guzgan, *guzan* 'rat' < *guz* (Şez. VII 180).

Corcan 'corvus' (Car.) < *corc-*.

Motan, *mîrtan* 'matou' < *mat-*.

Ştircan 'pasăre care trăeşte prin bălţi şi locuri mocirloase, se hrăneşte cu peşte şi cu broaşte' (Păsc.) < *şterc* 'ordure'.

Cîucîul'an (Dal.), megl. *cîucîul'ən* 'alouette' = ngr. *τζου-τζουλιάνος*, bulg. *čučuliga* 'alouette'.

Nume de plante.

Cerañ (Vircol) = *cer*, şi *ceroiş*.

Goldan 'pruneautier, prunier - Reine Claude' (Mold.) < *clo-ian < *Claude* ?

Lipan < *lepan, *lăpan < *lappa*.

Nume proprii de animale.

Nume de boi şi vaci.

Derivate dela substantive.

Boïan (Pas.) < *boiş* 'statură'.

Cerban (Pop. 54 b), *Cerbana* (Pas.) < *cerb*.

Duman (Mold. Codin 29), *Dumana* (Pop. 55 a) 'n. de boŭ, vacă născut Duminica' < *Dumnān < *Domn*.

Joian, *Gioian* (Mold.), *Joiana*, *Gioiana* (Pop. 55 b, 56 b) < *Joī*, *Gioī*.

Lupan, *Lupana* 'n. de boŭ, vacă cu părul ca lupul și alb la urechi și la nări' (Damé T. 27) < *lup*.

Mărșan = n. bouului născut *Marșă* (Codin, 49).

Mercureana 'nume de vacă fătată Miercuri' (Săgh. 53), *miercan* 'n. de bou născut Miercuri' (Codin, 50) < *miercuri*.

Prian = *Priu* 'n. de boŭ cu pete albe printre cele porumbe' (Damé T. 28), *Priana* = *Pria* n. de vaci (Pop. 91), *Priana* (Pas.).

Rujan n. de bou roșcat (Damé T. 28), *Rujana* n. de vaci (Pop. 56 a) < *rujă*.

Zăvoian (Damé T. 181) < *zăvoii*.

Derivate dela adiective.

Ghilan n. de bou cu păr închis și dungi albe (Damé T. 28) < *băl* 'alb'.

Murgana n. de vacă murgă < *murg*.

Plăvan (Damé T. 181) < vsl. *plavŭ*.

Suran (Codin Ing. 244, Pop. 54 b) = *Suru* (Pop. 54 b).

Nume de cai.

Bălan n. de cal alb (Damé T. 48) < *băl* 'alb'.

Nume de câni.

Floran 'n. de câne negru și alb' (Boc.) < *florus*.

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Derivate dela adiective.

Beșivan < *beșiv*.

Bogătan (Tiktin), *bocotan* (Șez. II 150, Bud, Candrea) 'richard' < *bogat* 'riche'.

Golan < *gol*.

Grosan (Mold.) < *gros*. — *Grosan* n. de familie (Pop. 51 b).

Molan 'moliu' (Boc.) < *moale*.

Prostan < *prost*.

Derivate dela substantive.

Codan 'qui a une longue queue, qui est à la queue ; qui hésite ; couard' < *coadă*.

Coian 'testiculosus' (Car.) < *coiă*.

Guran 'os magnum habens' (Car.) < *gură*.

Șoican 'care mănîncă și bea mult' (Săgh. 70) < *șoică*, *șaică* 'cupă'.

Derivate dela verbe.

Huian 'om ce citu-î lumea nu măi tace din gură, tot huește, tot se sfădește cu toți' (Șez. V 99) < *huesc* 'parler continuellement et à tout propos'.

POSESIUNEA UNEI CALITĂȚI.

Colțan 'dentatus' (Car.) < *colț* 'dens anterior'.

Câne flocan 'flocos' (Pamf. J. III) < *floc*.

Ńijlucan (Pap. B.), *Ńilgucan* (Obed.), *Ńolgican* (Dal.), *nolgican* (Pap. B.) 'mijlociū, de mijloc' < *Ńolgiucu* 'mijloc' (Mih.), *nolgiu* 'mijlociū' (Pap. B. Dal.).

međl. *mijlocan* 'mijlociū' < međl. *mejlu*.

AUĞMENTATIVE.

Ńicuzan 'mic' (Pap. B.) < *Ńicuz* 'mititel'.

VARIANTĂ.

-lan.

Cf. sufixele -*ălan*, -*olan*.

Moglan 'om tăcut, morocănos' (Șez. III 71) < *moc* 'prost',

Ghiorlan 'om dela țară, în sens batjocoritor' (Pamf. C.) < *ghior-*, cf. 'a-î *ghiorăi* mațele de foame'.

SUFIXE COMPUSE.

-ișan (= -iș + -an).

SUBSTANTIVE.

Verișană 'verișoară, vară' (Conv. Lit. XX 1021, Șez. VII 184) < *vară*.

ADIECTIVE.

Junișan < *june*.

Curbișan 'sărman, hiet, nenorocit' (Pap. B. Dal.) < *corbu* idem (Dal.).

Gulișan (Pap. B. Dal. : *gol-gulișan*), megl. *gulișan* 'gol, goluț' < *gol*. — *Goleșan* n. de familie (Pop. 51 b).

-ușan (= -uș + -an).

Vărușană 'verișoară, vară' (Șez. VII 184) < *vară*

Pirușană 1 'femea cu păr frumos' (Dal.), 'fată cu breton' (Pap. B.), 'drăguță, termin de alintare' (Mih), 2. 'monedă de argint sau de aur atârnată de frunte prin câte un lăntșor de argint' (Mih.), megl. *pirușan* 1. 'peri depe frunte', 2. 'lanț de monede' — bulg. *perușina* 'pennage, plumage'.

-ășan (= -aș + -an).

Băițășan 'băetan' (Pamf. Agr.) < *băet*.

-ăvan (= -av + -an).

Tăntăvan 'prostănac' (Codin, 72) < *tînt*, *tîntă* 'proastă, nesimțitoare' (Codin, 73).

-ovan (= -ov + -an).

Doloșan 'grăsuliu' (Pamf. J. II) < *dol-*, cf. *dulan* 'flăcău robust' (Cîob.).

Coșoșană < *caș-*, cf. *cașă*.

Roșcovan < *roșcovă*?

-**ălan** (= -*ală* + -*an*).

Batalan 'bătăuș' (Șez. II 126) < *bat*.
Văcălana n. de vaci (Pop. 56 b) < *vacă*.

-**olan** (= -*ol* + -*an*).

Boțolan n. de boi (Damé T. 181), cf. *Buțu* n. de câni (Pop. 92).
Grosolan 'grossier' < *gros*, neologism.

-**ucan** (= -*uc* + -*an*).

Delucan 'colliculus' (Car.) < *deal*.

-**ușcan** (= -*ușcă* + -*an*).

Leușcan (Pamf. Agr.) = *leu* 'franc'.

-**așcan** (= -*așcu* + -*an*).

Romașcan 'locuitor al orașului Roman' < *romnașcan < *Roman*.

-**îrlan** (= -*îrlă* + -*an*).

Modîrlan 'mare și prost' (Codin, 50) < *mod-*, cf. *modoran* 'țigan prost'.

Țopîrlan 'mitocan, țărănoiu, ciobănoiu' (Șez. V 167) < *țop*, *țupăesc*.

-**otan** (= -*ot* + -*an*).

Măgădan 'mare și prost' (Codin, 48), *mocodan* poreclă pentru bărbați (Pop 40 a) < *moc* 'prost', cf. *mocan* 'paysan imbécile' (Hasdeu, Cuv. I 293).

-**etan** (= -*ete* + -*an*).

Hultan (Mold. Șez. V 100), *vîltan* (Vîrcol) < *uletan < *uliță*.

-**ezan** (= -*ez* + -*an*).

Goblizan înalt, despre oameni, în batjocură (Mold.), cf. *goblei* 'mîni sau picioare lungi și goale' (Șez. II 229).

-igan (= *-eg* + *-an*).

Multigan 'foarte mult' (Şez. III 82) < *mult*.

Tirigan 'tare' (Viciu, 84) < *tiri* = *tare* (ibid.). — *Tirian* 'inimoz, îndrăzneţ' (Şez. V 162).

Cătingan (Candrea), *cîtingan* (Conv. Lit. XX 1006) 'încet, încetişor' < *cătinel* prin substituţie de sufix.

Originea: *-an*, introdus prin :

Bolovan < vsl. *bolŭvanŭ*.

Cojan poreclă dată țăranilor Munteni de cătră Ardeleni < vsl. *kožanŭ* 'pelliceus'.

Girtan 'om robust și gros în gît' (Şez. IX 157), *gîtlană* 'cu gîtul lung' (Codin, 35) — bulg. *gortan* 'larynx, gosier, gorge'.

Gligan 1. 'porc sălbatic; sanglier' (Hasdeu, Cuv. I 283, Dos. Prol. 38²/₁₁, Şez. IX 180), fig. 2. 'flăcău de o înălțime nepotrivită cu vrîsta' (Şez. IX 180), 3. 'mare și prost' (Codin, 36) < bulg. *gligan*, *glikan* 1.

Cîubană 'lingură mare' (Pap.B.Dal.) < vsl. *čĭbanŭ* 'sextarius'.

Gavran 'corbeau' (Dal.) < bulg. *gavran*.

Gărgălanu (Pap. S.), *gărgălan* (Pap. B.) 'trachée artère' < bulg. *grâklan*. — Megl. *gărtlan*, *grătlan* < bulg. *grâklan* + rom. *gît*.

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în *-an* au trecut :

Paravan < fr. *paravent*.

Şarabană < fr. *char-à-bancs*.

Volan < fr. *volant*.

Substituții de Sufix :

Sufixul *-an* s'a substituit lui *-en* în *țapan* < *țapăn* și lui *-ină* în megl. *cuciană* = *cocină* 'étable à porcs' (bulg. *kočina*)

Genul și Pluralul.

Susbtantivele în *-an* sunt : 1. masculine când arată o ființă și 2. eterogene, cu pl. *-e*, când arată un lucru. — Substantivele în *-ană* sunt feminine și fac pl. în *-e*.

AȘCU (-ășku).

Observație. — Dr. mr. — Fem. -aşcă. — Intr'un exemplu mr. ș apare ca s (*mulascu*).

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Budașcă 'baratte, tinette à beurre, cuve, baquet' (Hasdeu 2836-2841) < Ducange *badus* 'amphorae species vel pelvis' (Hasdeu, *ibid.*). — Și *budacă, budarcă*.

*Diminutive alintătoare.**Nume de botez.*

Dumitrașcu Buhuș, *Dumitrașcu* Solomon (1631 Mold., Hasdeu 1956) < *Dumitru*.

Iliășcu Orheianul (1740 Mold., Hasdeu 1956) < *Ilie*.

Popa *Ionașcu* (1665 Mold., Hasdeu 1956) < *Ion*. — *Ion* Vodă cel Cumplit (1572—1574) e cunoscut în cronicile munt. numai ca *Ionașcu* Vodă (Hasdeu, 1956).

În Cronică lui Miron Costin celebrul mitropolit *Petru* Movilă este *Pătrașcu* (Hasdeu, 1957). — Tatăl lui Mihaiu Viteazul se numia el însuși *Petrașcu* (Hasdeu, 1956). — *Pătrașcu* Bașotă (1631 Mold., Hasdeu 1956).

Toderașcu Hîrcu (1665 Mold., Hasdeu 1956) < *Toader*.

Mr. *Tașcu* < *Anastașcu < *Anastase*.

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Lișurașcu 'ușuratic' (Dal.) < *lișor* 'ușor'.

Mulascu 'moale, blajin, blînd' (Dal.) < *moali*. — Pentru s < ș cf. *rișcu* (Dal.) = dr. *mișc, rișcat* (Dal.) = dr. *mișcat*.

Mul'irașcu 'mueratic' (Dal.) < *mul'ari*.

Originea: -*aška* f., -*ašek* m. (Pușcariu, Dim. 131), — formează diminutive în rus. pol. (Belić, § 88) apoi -*ažka* (G. Pascu). Pentru bulg. cf. *garagaška, gagaraška* Zool. 'pie'.

Bumașcă 'billet de banque' < rus. *bumažka*.

Rădașcă Zool. 'cerf-volant, lucane' < bulg. *rogač* idem, cf. bulg. *rogačka* Bot. 'macle, macre, Trapa natans'.

Cuvinte obscure :

Stricupașcă 'pasăre din casa cornirostrelor' (me gl.).

Tăcărașcu 'obiect dela moară (sic l)' (me gl.).

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-așcă* sunt feminine și fac pl. *-ăștî*.

E (-'e).

Observație. — Dr. — Cuvintele derivate prin acest sulix se întrebuințează de obicei sub forma articulată *-ea*.

Funcțiunea.

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Buștea 'gros mangeur, goulu' < *buft* 'stomahul porcului' (Săgh. 46).

Burte (Rev. cr. lit. III 91), *burtea* (Pas.) 'ventru' < *burtă* 'ventre'.

Molea 'cel ce mogoșește, lucrează încet' (Codin, 51) < *moale* 'mou, mol'.

Mogoroge 'om ce abia vorbește' (Șez. III 71) < *mogorogesc* 'a vorbi încet, alene' (Șez. ibid.).

SUBSTANTIVE.

NUME PROPRII.

Nume de persoane.

Nume de familie.

Bîcea și Bîcu (Hasdeu, 2788).

Bordea.

Pralea < alb. *prață* 'Märchen, Fabel'.

Negrea < *negru*.

Porecle pentru bărbați.

Cocîrlea și Cocîrlă (Pop. 35 b).

Cornea (Pop. 35 c) < *corn*.
Curea (Pop. 36 a) < *cur*.
Pulea (Pop. 42 b) < *pulă*.
Tonea și *Tonu* (Pop. 44 e).

Porecle pentru femei.

Brădulea (Pop. 46 b) < *brădulă* 'un cîomag sau bîță mare de brad' (Viciu, 21).

Numele dracului.

Cornea < *corn*.
Negrea și *Negru* (Furt. sub *cornaciă*).

Nume de sărbători.

Cur-golea-înaintea sărăciei 'sărbătoarea Foca : arde casa și toate ale omului, lăsîndu-l sărac lipit pămîntului' (Pamf. Sărb. 213), adică *cu curu-gol*.

Nume de animale.

Nume de câni.

Derivate dela substantive.

Cîobeia (Pas.) < *cîob*.
Corbea (Șez. VIII 114) < *corb*.
Cornea (Șez. VIII 114) < *corn*.
Flocea (Șez. VIII 115) < *floc*.
Gîrbea (Șez. VIII 115) < bulg. *gârba* 'bosse'.
Lupea și *Lupu* (Șez. VIII 115).
Mucea (Șez. VIII 115) < *mucă*.
Umbrea (Șez. VIII 115) < *umbră*.

Derivate dela adiective.

Golea (Șez. VIII 115) < *gol* (slav).
Murgea (Hasdeu 869, Șez. VIII 115) < *murg*.
Tîmpea (Șez. VIII 115) < *tîmp* (slav).

Nume de găini.

Fumurea (Pop. 60 a) — *fumura* n. de capre (Pop. 58 a).

VARIANTE.

-tea.

Din *burtea* s'a extras *-tea* cu care s'a derivat :

Foltea 'gourmand' (Săgh. 85) < *foale*, cf. *follicos* 'ventru'
< *foale* după *pîntecos*.

SUFIXE COMPUSE.

-ice (= -i'c + -e).

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Cîcîce foireux ; pusillanime' (Car. Mold.) < *cac*.

Crăpîcea 'gourmand : Parcă-î frate cu *Crăpîcea*, așa crapă
într-însul !' (Furt.) < *crăp* 'manger avidement.'

Originea ; -e (G. Pascu), introdus prin :

Cernea n. de familie — srb. *črne*.

Haplea 'benêt' — bulg. *hapliu*.

Pepelea numele unui personaj popular < bulg. *pepele = *pepeleș* 'saligaud', cf. bulg. *palaș* și *pale* 'petit chien'.

Pîrlea 'dracu' în *du-te Pîrlîi, să te îți Pîrleo!* < bulg. *pârle* 'âne'.

Prîslea, pîrslea, prîsnea 'cel din urmă copil' — bulg. *prâst* 'le petit doigt, pouce'.

Cuse n. de cîne (megl.) — *cus* 'qui a la queue tronquée' (megl.)
= bulg. *kus*.

Detalii pentru sufixul slav -e v. Miklosich, 190.

Cuvinte obscure :

Bolea 'épouvantail pour les enfants, croque-mitaine' — *boală?*

Rîcea 'mic și diform' (Codin, 64), cf. *rîceat* 'maigre' (Vîrcol),
rică 'frică cu spaîmă [sic!] la copii' (Dan. II Glos.).

Uce 'om urît' (Rev. cr. lit. III 172).

Fenomene de analogie.

La grupa cuvintelor în *-e* a trecut :

Orlea n. de familie (Codin, 55) < bulg. *orel* pl. *orli* 'aigle'.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-e* sunt masculine și se întrebuințează numai la sg.

EAN (*-ěán*).

Observație. — Dr. mr. megl. — Megl. *-en*. — Precedat de *ș*, *-ean* se schimbă în *-an*.

Funcțiunea.

ADIECTIVE.

APARTINEREA.

Apusean 'occidental' < *apus*.

Răsăritean 'oriental' < *răsărit*.

Popeni 'neamuri de-a popei' (Șez. V 117) < *popă*.

Pavlicheni 'neamul lui Pavlică' (Codin, 57) < *Pavlică*.

IN SPECIAL ORIGINEA LOCALĂ A PERSOANELOR.

Codrean 'om care trăește pe lângă codri' (Pamf. J. III) < *codru*.

Găurenii 'oamenii care locuiesc pe văi' (Vîrcol) < *gaură*.

Mărginean 'locuitor la marginea țării' < *margină*.

Muntean 'locuitor la munte' < *munte*.

Orășan 'bourgeois' < *oraș*.

Pădurenii 'oamenii de munte' (Vîrcol) < *pădure*.

Pămîntean 'indigen' (Bibl. 84^{1/4}) < *pămînt*.

Sătean 'locuitor în sat' < *sat*.

Schitean 'locuitor al schitului' (Dos. Prol. 57^{1/14}) < *schit*.

Cătunșen 'sătean' (megl.) < *cătun* 'sat'.

Moldovenii găosenii 'din țara de jos' < *gîos*.

Împrejurean 'circonvoisin' (Bibl. 112^{2/8}) < *împrejur*.

Aoestrenii 'Autrichiens' (Vîrcol) < *Austria*.

Ardelean < *Ardeal*.

Basarabean < *Basarabia*.

Bucovinean < *Bucovina*.

Crișan (Car.) < *Criș*.

Moldovan < *Moldova*.

Oltean < *Olt*.

Ungurean 'Român din Ungaria' < *Ungur*.

Teleormăneni (Hasdeu, Cuv. I 247) < *Teleorman*.

Bacăuian < *Bacău*.

Bucureștean < *București*.

Craiovean < *Craiova*.

Focșănean < *Focșani*.

Gălățean < *Galați*.

Ieșan < *Iaiși*.

Vasluiian < *Vaslui*.

Bitulean (Capidan, 35) < *Bitule*.

Clisorean (Capidan, 35) < *Clisura*.

Crușovean (Capidan, 28, 35) < *Crușova*.

Grămuștean (Pap. B.) < *Grămuște*.

Măgărvean (Capidan, 28) < *Magarova*.

Moscopolean (Capidan, 35) < *Moscopole*.

Târnovean (Capidan, 35) < *Tîrnova*.

Gupișan (Capidan, 36) < *Gopeș*.

Mălăcășan (Capidan, 36) < *Malacași*.

ASĂMĂNAREA.

Cîineni 'să au rău uni pă alți, d-aia să zice așa' (Vîrcol) < *cîne*.

SUBSTANTIVE.

Nume comune.

Boiștean 'puț de pește' (Șez. II 150) < *boiște*, cf. *peștii bat boiște* 'se reproduc' (Tiktin) = vsl. *boiște* 'champ de bataille'.

Mesean 'convive' < *masă*.

Oștean 'soldat' (Dos. Prol. 29^{1/34}) < *oaste*, *oști*.

*Nume proprii de animale.**Nume de boi și vaci.*

- Epureanu* (Damé T. 181) < *iepure*, de culoarea iepurelui.
Pădureana (Șez. VII 176, Pop. 56 a, Pas.) < *pădure*, născută în pădure.
Floreanu n. de boi (Damé T. 181), *floreni* n. de boi bălțați (Hasdeu, 3081) < lat. *florus*, cf. și *floran*.
Marțoleana și *Marțolea* (Șez. VII 176).
Vireana și *Vira* (Pop. 56 b).

VARIANTĂ.

-țean.

Extras din derivate ca *Mehedințean* < *Mehedinți*.
 Derivat : *Bănățean* < *Banat*.

SUFIXE COMPUSE.

-ulean (= -ulă + -ean).

DIMINUTIVE.

Boulean 'bou tânăr' (Săgh. 45, Hasdeu Cuv. I 224) < *boă*.
Cărulean 'car mic' (Țiplea) < *car*.
Cuculean < *cuc*.
Drăguleană < *drag*.
Foileană 'foiță' < *foiuleană < *foae*.

-ucean (= -ucă + -an).

DIMINUTIVE.

Pățucean = *pat* mic.
Sățucean = *sat* mic (Cuciureanu, Bibl. Minerva, No. 24, p. 96).

-icean (= -ică + -an).

DIMINUTIVE.

Pățicean = *pat* mic.

-otean. (= -ot + -ean).

DIMINUTIVE CU O NUANȚĂ AUGMENTATIVĂ.

Pruncotean 'copilaș, băețaș' (Candrea) < *prunc*.

Slăbotean 'slăbuț' (Candrea) < *slab*.

-uștean (= -ușcă + -ean).

DIMINUTIVE.

Păruștean = *par* mic.

Originea : vsl. *-eaninŭ*, *-ianinŭ*, pl. *-eane*, *-iane* (A. Philip-pide, Pr. 150), bulg. *-ean*, *-eanin*, fem. *-eanka*, introdus prin ; *Agarean* nom biblique qu'on appliquait aux Mahométans (Hasdeu, 487) < vsl. *Agareaninŭ*.

Grobian 'rustre, grossier' < bulg. *grubnean*.

Mirean 'lai, laïque' < bulg. *mireanin*.

Rîmlean (vr.) < *Rimlianinŭ* (pl. *rimliane*).

Poiană 'clairière' < bulg. *poleana* 'plateau d'une montagne', cf. și *poleanka* 'petite clairière'.

Pul'an 'bûche' (Pap. B. Dal.) < bulg. *poleano*.

Brăș'șen 'lierre' (me gl.) < bulg. *brășlean*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ean* sunt : masculine (pl. *-eni*, mr. *-eaŃi*) când arată o ființă, și 2. eterogene, pl. *-e*, când arată un lucru (*pul'an*, pl. *pul'ani*). — Substantivele în *-eană* fac pl. *-eni* (*poiană* pl. *poeni*). — Cuvintele cari arată originea locală a unei persoane fac femininul corespunzător prin ajutorul sufixului *-că* (*Oltean-Olteancă*, *Moldovan-Moldovancă*).

EC (*-ék*, *-'ek*).

Observație.—Dr.—Precedat de *p*, *e* neaccentuat se schimbă în *ă* în un exemplu vr.

Funcțiunea.

DIMINUTIVE.

Un substantiv.

Cîotec = *cîot*, *cîoată* (Păsc.).

Pascu, *SuŃazele românești*.

Un adiectiv.

Scurtabec 'scurtuț' (Dal.) < *scurt*.

Originea: *-ek* (G. Pascu), introdus prin :

Pripăc 'ardeur, hâle' (Era namiăzăz, *pripăc*, Dos. Prol. 80²/11) < bulg. *pripek*.

Potecă 'sentier' < bulg. *pâteka* (bulg. *pât* 'route, chemin; voie').

Exemple slave în *-ek* cf. încă bulg. *kozek* 'carpete, espèce de tapis de poil de chèvre', pol. *gołek* 'nackter Bettler', apoi bulg. *-iček* în *černiček* 'un peu noir', *miliček* 'mignon, gentil, chéri, gracieux', *mladiček* 'tout jeune', *pravniček* = dim. de *prav* 'droit, direct, vrai, véritable, juste', *prostiček* = dim. de *prost* 'simple, borné', *siviček* 'grisâtre'.

Nu trebuie să uităm și suf. ital. dim. *-ecco*, dalm. *-ak*.

Elemente turcești (-ék).

Binec 'cheval de selle' (Dal.) < *binek*.

Buburec 'rognon' (Dal.) < *böbrek*.

Jabec 'singe' (Dal.) < turc. *şebek* 'marmot, babouin', de unde și bulg. *şebek* 'magot', ngr. *σηπέλα* 'singe à longue queue; guesnon'. — Megl. *şubec* 'sorte de singe'.

Peltec 'bègue' (Dal.) < *peltek*.

Fenomene de Analogie.

În dial. mr. cuvintele în *-ec* fac pl. *-ești*. Prin analogie cu aceste cuvinte s'a născut (*s*)*carcalec* pl. *-ești* 'grier' (Dal.) < bulg. *skakaleț* 'sauterelle, criquet'.

Substituții de sufix :

Chirchinec Zool. 'milan noir' (Dal.) < turc. *kerkenes*, bulg. *kerkenez*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ec* sunt : 1. masculine, când arată o ființă, —

2. eterogene, când arată un lucru. — Substantivele în *-ecă* sunt feminine, pl. *-eci (poteci)*. — *Ciotec* este atestat numai la sg. *Buburec* este eterogen (*bubureași*) și masc. (*bubureși*).

ECIŪ (*-éčŭ*).

Observație. — Dr.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Borcăneciŭ (Codin, 11) < *borcan*.

Brîneciŭ (Codin, 12) < *brîn, *brîŭ*.

Corneciŭ 'penariŭ în care țin penele de scris' (Viciu, 91) < *corn*.

Drumeciŭ (Codin, 28) < *drum*.

Podeciŭ (Codin, 59) < *pod*.

Sloneciŭ (Codin, 67) < *slon*.

Tîrlecîŭ (Codin, 73) < *tîrlă*.

Tîrșeciŭ (Codin, 73) < *tîrșă* (sensul?).

Troneciŭ (Codin, 74) < *tron*, *tronul mesei* 'un fel de ladă în care se păstrează mălaful'.

Guvileaci 'borta curului' (Dal.) < *guvă* 'gaură', *cufală* 'scorbură' = ngr. *κοφάλα* 'creux, cavité'.

Cîrneciŭ 'cosor mic pentru vișă' (Codin, 18) < *cîrn*?

NOMINA INSTRUMENTI.

Zgîrlecîŭ 'instrument cu care se trag pe liniă seînduri' (Damé T. 115), *zgîrecîŭ* 'instr. de fier al dogarilor' (Codin, 67) < *zgîrîŭ*.

RECIPIENTUL.

Cârșeciŭ 'gibeciére' (Mih.) < *carne*.

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Sforoeciŭ 'epitet dat unuia ce tot sforăe pe nas' (Codin, 66) < *sforăiŭ*.

Ghibîrdecîŭ 'epitet dat oamenilor mici la corp' (Codin, 34),
cf. *ghibîrdeiŭ* idem ib., *ghibîrdic* idem (Mold.),

Nărecîŭ 'cîrn' (Mih.) < *nare*.

Cornecîŭ 'nom populaire du diable' (Codin, 21) < *corn*.

SUFIXE COMPUSE.

-ueciu (= -uîŭ + -eciŭ).

Făgucîŭ = mic *fag* (Codin, 30).

Originea : -*eĉ* (Puşcariu, Dim. 65), introdus prin :

Sivecîŭ 'soiŭ de crap măi mic' (me gl.) < bulg. *siveĉ < *siv* 'gris'.

Nume proprii de familie : *Dulmecîŭ* şi *Dulmă* (Codin, 29),
Ionecîŭ (Codin, 42), *Stochecîŭ* (Codin, 69), Ioan *prediteci* şi bo-
tezătorul lui Hs. (Dos.) < vsl. *prediteĉa*.

Cf. apoi srb. *Godeĉ* nomen proprium (Miklosich, 336 ; Von-
drák, 465), rut. *maleĉa* 'unmündiger Mensch'.

Genul şi Pluralul.

Nu este indicat în izvoare.

EÎŪ (-*eiŭ*).

Observaţie. — Dr. ; mr. me gl. -*el'ŭ*, -*eaîŭ* ; vr. şi dial. -*eaîŭ*,
-*ei*, me gl. -*ei*. — Fem. -*ee*, vr. şi dial. -*ee*.

Funcţiunea.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Ciriteîŭ 'huceag mic' < *ceret* 'huceag de cer'.

Cofeiŭ 'cofiţă' (Săgh. 112. d) < *cofă*.

Coteîŭ 'căţeluş de lux' (Şez. V 59) < alb. *kut*, *kuta* 'cîne' (Has-
deu, Cuv. I 274), de unde şi me gl. *cută* 'cîne, căţel'.

Putineîŭ 'putină mică în care se alege untul' (Damé T. 31) <
putină.

Șofeiță 'găleată, cofă, ciubăr' < *șaf* 'ciubăr mare în care aduc apă cu rudele' (Viciu, 74) = germ. *schaff* 'ciubăr' (Mîndrescu, Elem. Germ.). — Pentru prefacerea lui *a* în *o* trebuie să admitem ca prototip o formă dialectală *schoaff, cf. *loagăr* = *lagăr* germ. *lager* (Mîndrescu, ibid.). — *Ciuvee*, *ciuvei*, *ciuvăi* 'vase de stîna de tot soiul : găleți, budăe, budăci, ceaune, bărbînți, etc.' (Șez. II 187), *ciuvei* 'lucruri de gospodărie' (ibid. IX 153), *ciuvae* 'tot ce-î de nevoe la o cramă : vase, cofe, pîlnii și altele' (Pamf. J. III), *șuvae* 'ciubere, hîrdăe de cules la vie' (Pamf. J. II) = *șofee*, pl. dela *șofeiță*.

Bujdeiță 'casă în care uscă [poamele]' (Viciu, 80) < *bujdă* 'co-cioabă'.

Cîumpetiță 'un mic cuțit cu care se crapă cercurile de poloboc, instr. de butnărie' (Damé T. 89) < *cîump* 'o bucată scurtă care a mai rămas dintr'un lucru lung tăiat ori rupt' (Contemporanul, I 689).

Curmeiță 'funie de teiță' < *curmu* 'capăt de frînghie, de șfoară' (Dal.).

Fundeiță 1. 'partea de sus a intestinului gros', 2. 'val (trîmbă) de pînză după care s'a mai luat', 3. 'o parte dintr'o căpiță de fîn' (Codin, 32), 4. 'așternutul de pae pe care se face stogul' (Viciu, 44) < *fund*.

Grindeiță 1. 'lemnul numit încă și drugul de jug' (Damé T. 13), 2. 'un lemn de stejar sau de ulm la plîg' (Damé T. 36), 3. 'fusul de lemn dela moară' (Damé T. 152) < *grindă*.

Știubeiță 1. 'trunchiu de copac boștirit care se pune drept părete la un izvor mic aproape de suprafața pămîntului' (Viciu, 76), 2. 'stupul făcut dintr'un butuc găurit' (Damé T. 119 n. 2) < *ștîob* 'vas de ținut spălături și alte mîncări pentru porci, cîni, etc. [făcut dintr'un trunchiș de copac]' (Șez. III 89), 'lăturariș, vas pentru lături' (Viciu, 56), propriu zis 'trunchiș de copac' = *știop, vgr. στίπος (*știupos*).

Cercelee 'mînerul, ivărul uși' (Viciu, 28) < *cercel*.

Birghel'ă 'îndoitura bărbiei de grăsimă, gușă' (Dal.) < *barbă* pl. *bărgă*, cf. dr. *bărbie*.

Guvuzdel'u 'țăpuș de scaete' (Dal.) < *guvozdu* 'cuiș, caia' (Dal.) = bulg. *gvozd* 'clou, cheville', cf. și bulg. *gvozde* = *gvozd*.

Înțelesul dimirutiv s'a pierdut în

Ghizdei = *ghizd* 'margelle d'un puits'.

Gînjei 1. 'nuia sucită cu care se leagă ceva', 2. fig. 'penis' (Rev. cr. lit. III 155) = *gînj* 1 (ibid.).

Megl. *crângel*'*ă* 'lemnul care servește a întări fusul de fier al morii' = *crîng*, *crîngul morii* (Damé T. 152).

Gîrdel'*ă* (Dal.) = dr. *cîrd*.

Diminutive alintătoare.

Nume de familie.

Brînzei < *brînză*.

Cuțitei (Caragiale, O Făclie de Paști) < *cuțit*.

Gîdei < *gîde*.

Hulubei < *hulub*.

Porecle pentru bărbați.

Cior'*ei* (Pop. 44 a) < *cioară*.

Urs'*ei* (Pop. 45 c) < *urs*.

Nume de câni.

Bob'*ei* (Gorj, Șez. VIII 114) < *bobi* idem (Gorj, ibid.) = germ. *bube*, de unde și *bubi*, *bubică* (Mold.).

Corb'*ei* n. de câne negru (Hasdeu 1457, Săgh. 50) < *corbu*, de unde și *corbic*'*ă* (Săgh. 50), *corbi*'*ă* (Mold.).

Fedel'*ei* (Șez. VIII 114) < *fidel* (ibid.) = fr. *fidèle*, de unde și *fidelucă* (Mold.). — Cu această ocazie observ că din *fidel*, simțit ca *fid-* + *-el*, s'a născut și numele *fiduș* (Șez. VIII 114).

Lup'*ei* (Șez. VIII 115) < *lupu* (ibid.).

Urs'*ei* (Pop. 59 c), *urs*'*ăi* (Șez. VIII 115) < *ursu* (Pop. 59 c, Damé T. 181, Șez. VIII 115).

NOMINA AGENTIS.

Catricei'*ă* 'marinar' (Mih.) < *cătric* 'vapor, corabie mare cu pînze' (Mih.), *catrig* 'corabie' (D...)

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Derivate dela adiective.

Metehăiță 'sot, imbecile' (Viciu, 56 b, sub *letios*) = *beteheiță < *beteag*, cf. *beteahnă* 'maladie, infirmité' (Șez. V 37) = *meteahnă* < *beteag* 'malade, infirme' (Șez. V 37), apoi *metehăiță* 'imbecile' (Șez. III 70) < *beteag* + -ăiță, *meteleiță* 'étourdi' (Viciu, 60) < *meteteleiță < *beteag*. — Dela *metehăiță* se derivă *mătăhăesc* 'caut, umblu alene' (Mold.); delă *meteleiță* a *mătălnici* 'a lucra ori a merge alene' (Șez. III 70). — Pentru *h* < *g* cf. și *bleahă* 'sot' (Viciu, 20), *blehaucă* 'scroafă cu urechile mari și blegi' (Șez. II 151) < *bleg*.

Muteaiță 'sot' (Dal.) < *mut* 'muet'.

Derivate dela verbe.

Forfoteiță 'care umblă de colo colo' (Mold.) < *forfotesc*.

Scriveiță 'scrivilă, copil plîngăcios' (Rev. cr. lit. III 168) < *scrivesc* 'a plînge, despre copii' (ibid.).

Futeaiță 'futăcios' (Dal.) < *fut*.

Zgarleață 'pers. cu ochii holbați, zgîțîi' (Dal.) < *zgarlesc* 'zgîțesc ochii'.

ADIECTIVE DEVENITE SUBSTANTIVE.

Nume de plante.

Ardeiță 'poivron' < *ard*, cf. cimilitura 'goron verde, în vîrf arde'.

Crușeiță 'bois-noir, bourdaine', plantă ale cărei fructe sunt mai întăiu roșe < *crușesc* 'înroșesc, devin roș ca sîngele' (A. Philippide, ZRPh 1907, 307).

Nume de animale.

Grivel'ă, gîrvel'ă 'étourneau' (Dal.), *gărvel'ă, gărăvel'ă* 'merle mâle' = dr. *griveiță*.

Nume de familie.

Cîulei < *cîul*.

Negrei < *negru*.

Știrbei < *știrb*.

Porecle pentru bărbați.

Bistręi (Pop. 33 c) < bulg. *bistr* 'limpide, transparent ; clair'.
negręi (Pop. 40 c) < *negru*.

Nume de câni.

Albeiu n. de câne alb (Hasdeu, 731), *albei* (Pop. 59 a) = *albeiu*.
Beleiu (Damé T. 181) < *băl* 'alb'.

Griveiu n. de câne pestriț (Șez. V 76), alb pe lângă grumaz (Hasdeu, 759), *grivei* (Pop. 59 b) < *griv* 'pestriț' (Șez. V 76), întrebuințat el însuș ca nume de câne, *grivu* (Pop. 59 b, Pap. Megl.).

Liseiu n. de câne alb în frunte (Liuba-Iana, Măidan, 117) < *lis* 'alb' (ibid. 114).

negrei (Pop. 59 c) < *negru*, întrebuințat el însuș ca n. de câne (Șez. VIII 115).

Boldei 'câne care descopere vînatul' (Conv. Lit. vol. 44 II 395) < *boldesc* (ochii).

SUFIXE COMPUSE.

-oteiu (= -ot + -eiu).

Diminutive propriu zise.

Ghiloteiu 'lemn închircit care prezintă mulțime de mădăzănăi (nodilcuri)' (Șez. V 74) < *bghilă* 'un brad lung din care se taie două orî trei butuci, un butuc are 8, 9 și 10 metri de lungime' (Șez. II 149).

Piscoteiu (Codin, 58) < *pisc*.

Săcoteiu 'săculeț pentru sare' (Codin, 65) < *sac*.

Șopoteiu (Viciu, 89) < *șop* 'șopron'.

Țărcoteiu (Pamf. Agr. 163) < *țarc*.

Mișcotei s. f. pl. 'păduchi' (Rev. cr. lit. III 160) < *mișc*, cf. var. *mișcoṛu* (ibid.), *mișcorici* (Mold.).

Diminutive deprecitive.

Greoteiu = *Grec* (Hasdeu, 765).

Sîrboteiu = *Sîrb* (Hasdeu, 765).

SUFIXE COMPUSE.

-eteiū (= -ete + -eiū).

*Un diminutiv alintător.**Mireteiū = mire (Bud.).*

-oveiū (= -ov + -eiū).

*Un diminutiv alintător.**Cofoveiū 'cățeluș' (Mold.) < cuțu 'cățel' (Mold.).*

Originea : -eaī, -ei, -ealī, -el'ī (G. Pascu), introdus prin : *Holteiū* 'tînăr neînsurat' (Mold.) < rut. *hul'tīai* 'oisif, fainéant'. Cuvântul *zmeū* 1. 'cerf-volant', 2. 'dragon' a trebuit să sune mai întâiu *zmeaiū* < bulg. *zmeai* 1, 2. Forma sg. *zmeū* s'a obținut prin analogia unui cuvânt ca *greū* pl. *greī*.

Bordeiū 'hutte, cabane' < bulg. *bordei*, *burdei*.*Slăveiū* 'rossignol' (me gl.) < bulg. *slaveī*.

Cîrcee 'o unealtă cu care se prinde tînjala de proțap, cînd trebuie să punem în patru. Cîrcea se mai întrebuițează ca să lege tînjala de cotînga plugului' (Vas.), *cîrceiū* 1. 'cîrlig', 2. 'tindeche' (Șez. VIII 148) — srb. *krčele* 'jugi pars'.

Cristeiū < vsl. *krastealī* 'coturnix' (Cihac).

Nedee 1. 'hram' (Popovici, Poez. Pop.), 2. 'țarmaroc', vr. *nedeae* (Hasdeu, Negru Vodă, CXXXVII; Herodot ed. Iorga, 14, 110) < bulg. *nedealea* 'dimanche; semaine'.

Pătrunjeiū 'persil' (Car.) < srb. *pietroželjī*.

Sufixul -ei este frecvent în bulg. Iată exemple culese din Markov :

červeī, červek 'ver, larve'.*dālbei* 'mortaise, entaille, entailure; rainure, cannelure.*glisteī* Zool. 'lombric'.*gvozdeī* 'clou, cheville'.*ineī* 'gelée blanche, givre, frimas'.*kāșei* 'lippée, bol alimentaire, morceau, gobet'.*mraveī, mravek, mravka, mrava* 'fourmi'.*reapeī* Bot. 'bardane, glouteron'.*ručeī* 'ruisseau'.

sipei 'endroit où la terre est friable'.
șurei, șurek, șure 'beau-frère'.
trăseii 'fondrière'.

Pentru bulg. *-eaî* cf. *vrabeaî* 'moineau'.

Berendei n. de familie este numele unui neam de Tătari (Hasdeu, Cuv. I 171).

Cuvinte obscure :

Alții să porniă spre *mîrseii* păcatelor, Dos. Proł. 52¹/₂. — Cf. bulg. *mársenie* 'souillure', *mársia* 'souiller, salir, profaner', de unde megl. *marses* idem.

Poleiü 'verglas' — bulg. *polëdiša* idem, de unde direct *polëgnișă* (Tiktin), *polighișă* (Hasdeu, 3060), cf. și bulg. *inei* 'gelée blanche, givre, frimas'.

Mereiü 'rotund' (Șez. II 42) = *mereiü* f. *meree* 'drept' (Car.), *mereiü, meriü* 'oblu, drept și fără cioturi, despre lemn' (Săgh. 97), adv. *mereiü* 'întruna, continuü', *mieriü* 'trufaș, mîndru' (Bud.) — *merus* 'pur, sans mélange, simple, véritable'.

Cârșel'ü 'petit morceau' (Mih.), *cârșel'ü* 'orice lucru încîlcit, încurcat' (Dal.) — bulg. *kârș* 'rompre, briser, casser'.

Megl. *brîncei'ü* 'clopoșel ce se anină de gîtul vitelor mici' — bulg. *brânka* 'anneau, noeud coulant'.

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în *-eiü* au trecut :

Canapeiü pl. *canapee* 'canapé' (Bud.) < turc. *kanape*.

Căveii 'café' (Țiplea) < turc. *kahve*.

Fiteaî 'adolescent, jeune garçon' (Pap. B. Dal.) < turc. *feta*.

Megl. *blăzei* 'heureux' < adv. bulg. *blazea*.

Megl. *ciręi* 'abcès, apostème, apostume, ulcère, furencle, clou' = bulg. *țirei* idem < turc. ar. *çirahet* (lege *çirahé*) 'pus, matière, blessure, plaie'.

Sufixul *-eiü* s'a substituit în :

Achindeiü 'timpul pela patru ceasuri' (Hasdeu, 171) < turc. *ikindi*, cuman. *ekindii* 'le temps entre le midi et le coucher du soleil' (Hasdeu).

Condeiu < *condiū, mr. *condi'u* (Pap. S.) < ngr. κονδύλι.

Iminei s. pl. 'un fel de pantofi țărănești' < *iminiū* = turc. *mini*.

Ciuleai (Dal.), megl. *ciurciul'ei* 'alouette' < mr. *ciuciul'an* (Dal.), megl. *ciuciul'ən* = ngr. τζουτζουλιάνος, bulg. *čučuliga*.

Nișanleai 'care ochește bine' (Pap. B.) < *nișanliū* 'însemnat' (Mih.) = turc. *nișanlı*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-eiū* sunt :1. masculine, când arată o ființă ;—
2. eterogene, pl. *-ee*, când arată un lucru (*bordeiu* pl. *bordee*).—
Substantivele în *-ee* sunt feminine, pl. *-ei*.

EAȘCĂ (-*ěášká*).

Observație. — Dr. mr. ? — Forma masc. *-eșcu* se găsește numai într'un adiectiv mr. de origine obscură.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

Vinturească = *vinturișcă* 'vinturătoare cu care vintură pînea (= secara) îmblătită' (Viciu, 88) < *vintur*.

ADIECTIVE.

Ntreșcu, f. *ntreașcă* 'nerod, într'o ureche' (Mih.) < turc. *tor* 'jeune, inexpérimenté'?

Originea: *-eška*, formează diminutive în rus. (Belić, § 91), — *-eažka* formează nomina instr. în bulg. (cf. mai jos) (G. Pascu).

Virtășcă 'girouette, toupie' (megl.) < bulg. *vărteažka*.

Jireșcă 'semn, linie, gaură la jocurile copilărești' (megl.) este probabil bulg.

Neșca 'nume de vacă fătăată Duminică' (megl.) este prob. *Dumineșca, *Dumíneșca < *Dumínică* + *-șca*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-eașcă* sunt feminine și sunt atestate numai la sg.

EȚ (*-eț, -'eț*).

Observație. — Dr. mr. megl. — Fem. *-eață*. — Forma *-'eț* este rară. — Pentru *-ete* v. Analogie.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Brîneț 'mic brîu' (Codin, 12), *bîrneț* 'o șfară de lînă' (Șez. II 150 sub *bricinariță*) < *brîn = *brîu*.

Copileț 'rejeton de maïs' < *copil*.

Curmeț 'curmeișu' (Boc.) < *curmu* 'bucată mică de frînghie, de șfoară' (Dal.).

Grueț < *gruiță* 'deal'.

Horneț (Bud.) < *horn*.

Podetș (Șez. V 117, Codin 59) < *pod*.

Coșareață (Codin, 21) < *coșar*.

Merindeață 'legătură mică în care se pun merinde' < *merinde*.

Poteț 'petite cruche' (megl.) < dalm. *pot*.

Diminutive alintătoare.

Nume comune.

Frîneț 'frișu' (Mat. 119) < *frîn = *frîu*.

Nume de plante.

♥*Corobețe* 'porumbele' (Conv. Lit. XX 1008) < *columba*.

Nume de animale.

Lăteț 'un fel de pește' (Vîrcol) < *lat*.

NOMINA AGENTIS.

Drumeț 'voyageur' < *drum* 'chemin'.

Cobeț 'bufniță' (Pamf. Sărb. 113) < *cobesc* (slav.).

RECIPIENTUL.

Acheș 'étui à aiguilles' (Hasdeu, 203) < *ac*.

CONȚINUTUL.

Ungheș 'ungher' (Conv. Lit. XX 1020, Șez. V 168) < *unghîă*.
Verdeș 'lignum viride' (Car.) < *verde*.

ADIECTIVE.

DIMINUTIVE.

Golăneș (Codin, 36) < *golan*.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Bobleș (Codin 10, Săgh. 112 b) = *bobletic* (Săgh. 112 b) 'prost'.
Nătăfleș (Rev. cr. lit. III 162) = *nătăflele* (Rev. cr. lit. III 162, Boc.) 'nătîng, greoîă'.
Orbeș 'orb care calicește' (Conv. Lit. XX 1014) < *orb*.
Fîșneață 'țanțoșă' (Codin, 31) < *fîșnesc*.
Făleș 'fier' (Conv. Lit. XX 1010) < *fălesc* (slav).
Indrăzneș 'hardi, entreprenant' < *îndrăznesc* (slav).

APARTINEREA.

Bătrîneș 'suranné, de la manière des vieux' < *bătrîn*.
Lăeș 'țigan de lae, lăeș' (Conv. Lit. XX 1012) < *lae*.
Lumeș 'mondain' < *lume*.
Pădureș < *pădure*. — *Măr pădureș*, *pară pădureață*, megl. *pi-dureș* 'fraises'.
Vărdăreșu = vântul care suflă dinspre *Vardar* (megl.).
Măreș 'grandiose' < *mare*.

ASĂMĂNAREA.

Gogoneș 'umflat' (Pas.) < *gogon* 'umflătură'. — *Prun gogoneș* 'goldan' (Panțu).
Mălăeș 1. 'moale' în *pară mălăiață* (Mold.), 2. 'ușor de mistuit' (Codin, 48) < *mălaie*.

SUFIXE COMPUSE.

-uleț (= -ulă + -eț).

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE

Nume comune.

- Aculeț* < *ac*.
Biculeț (Mat. 122) < *biciŭ*.
Bobuleț < *bob*.
Bouleț (Car. Hasdeu Cuv. I 224) < *boiŭ*.
Cerculeț < *cerc*.
Cioculeț < *cïoc* 'bec'.
Cornuleț < *corn*.
Coșuleț < *coș*.
Cuculeț < *cuc*.
Drăculeț < *drac*.
Drumuleț (Păsc.) < *drum*.
Frîuleț (Mat. 40, Păsc.) < *frîŭ*.
Grupuleț < *grup*.
Ieduleț < *ied*.
Lăculeț < *lac*.
Mînzuleț (Păsc.) < *mînz*.
Rîuleț < *rîŭ*.
Săculeț (Damé T. 70) < *sac*.
Stîlpuleț < *stîlp*.
Ștenduleț (Viciu, 24, sub *burlinc*) < *șteand* 'boteț, vas de brînză'
(Viciu, 21) = germ. *Ständer* 'baquet, cuve, cuvette'.
Zghebuleț (Păsc.) < *zghiab* 'vas lungueț din care se adapă
vitele'.

Nume de plante.

- Disculeț* 'allysson à calice persistent; Kelch-Schlidkraut'
< *discus* 'disque, palet; plateau, plat'?
Răculeț 'cîrligat' < *rac*.

Nume de animale.

- Porculeț* 'un pește' (Șez. V 118) < *porc*.

ADJECTIVE.

DIMINUTIVE.

Drăguleț < *drag*.*Întreguleț* < *întreg*.*Murguleț* (Pasc.) < *murg* (cal).*Ghiuleț* = *ghiă* 'viu' (mezl.).

-ueț (= -uîă + -eț).

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Chesueț 'petit sac' (Viciu, 29) < *ches* idem (Viciu, 28).*Săcueț* 'petit sac' (Car. Conv. Lit. XX 1016) < *sac*.*Tăbueț* 1. 'petit sac' (Creangă), 2. fig. 'trappu' (Șez. V 161)
< *tab-*.

ADJECTIVE.

DIMINUTIVE.

Lungueț 'oblong' < *lung*.

-ăreț (= -ar + -eț).

Cîntăreț < *cînt*.*Certăreț* 'querelleur' < *cert* 'se quereller'.*Lungăreț* 'oblong' < *lung* 'long'.*Purtăreț* 'durable' < *port*.*Caș tunăreț* 'brînză de toamnă' (Dal.) < *toamnă*.

-ineț (= -in + -eț).

Drughineăță 'rondin, gourdin' (Creangă) < *drug*.*Albineț* 'blanc' < *alb*.

-ăneț (= -an + -eț).

Turtăneț 'rond' (Codin, 72) < *turtă*.

-ăleț (= -ală + -eț).

Șăncăleț 'bouffon, plaisant' (Viciu, 74) < *șăguesc*, *șuguesc*
'plaisanter'.

-eteț (= -ete + -eț).

Mogîldeață, gomîldeață 'porcoiș mic de fin'; fig. 'om scund' (Pamf. C.) < vsl. *gomila*.

-uleteț (= -ulă + -ete + -eț).

Săculteață 'petit sac' < *sac*.

-ușteț (= -uș + -ete + -eț).

Flecușteț 'bibelot; objet insignifiant' (Mold.) < *fleac*.

-areț (= -ár + -eț).

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Muerareț 'mueratic; efféminé' (Dos. ProI. 22²/8) < *muere*.

Certareț 'querelleur' < *cert* 'se quereller'.

Iubareț 'amoureux' (Pamf. J. I) < *îubesc* 'aimer' (slav.).

Lingareț 'qui lèche; adulateur' < *ling* 'lécher'.

Ospătareț 'hospitalier' < *ospătez*.

Vorbareț < *vorbesc*.

APARTINEREA.

Mărginareț 'finitimus' (Car.) < *margînă*.

CONȚINUTUL.

Măr *mușcătariț* 'malum apianum' (Car.), pară *mușcătariță* 'pirum apianum' (Car.) < *mușcat* 'Pelargonium odoratissimum'. — Soiurile acestea de mere și pere au miros de mușcat?

-ătareț (= -at + -áreț).

Pizmătareț 'envieux' < *pizmă* 'envi', *pizmuesc* 'envier'.

Originea : -eț (Miklosich, Beitr. Lautgr. 54), introdus prin :

SUBSTANTIVE.

Cuvinte în -eț.

Boldeț, bold 'aiguillon' (Mard.) — nsl. *bodeț* 'stimulus', bulg. *bodeț* 'éperon; ergot du coq', *bod* 'aiguillon'.

Cămineț 'bolovan lungueț de piatră pus pe vatra sobei de lângă coș (horn), pe el se pun lemnele cu un cap' (Codin, 13) < vsl. *kameniči* 'lapillus'.

Cinsteț Bot. 'sauge glutineuse' < rus. *čisteț* 'Name verschiedener Pflanzen, z. B. 1. Geum urbanum, bênoite, 2. Stachys recta, crapaudine, rut. *čisteț* 1. Stachys recta, 2. Sedum acre, poivre de muraille, srb. -cr. *čistač*, ceh. *čisteč*, sl. *čistáč* Stachys recta'.

Coteț 1. 'porcherie, étable à porcs', 2. 'poulailler' < vsl. *kočiči* 'cella', sl. *koteč* 1, 2.

Loveț 'acheteur' (Car.) — bulg. *loveč* 'veneur, chasseur'.

Precupeț 'revendeur' < bulg. *preacupeč*.

Tîrgovăț 'bourgeois' < bulg. *târgoveč* 'marchand, commerçant, négociant'.

Vrăbeț 'passerculus' (Car.) < bulg. *vrabeč* 'passereau, moineau'.

Scarcaleț 'sauterelle' (Mih.) < bulg. *skakaleč*.

Iazuveț 'blaireau' (me gl.) < bulg. *eazoveč*.

Jilindreț 'estomac des oiseaux' (me gl.) — bulg. *želudák* 'estomac'.

Scripeță 'poulie' (me gl.) < bulg. *skripeč* pl. *skripiči*.

Cuvinte în -eș.

Neamș 'Allemand' < bulg. *neameš*.

Orbalș, me gl. *vărbaliș* 'érésipèle' < bulg. *orbaleš*.

Stareș 'supérieur d'un couvent' < bulg. *stareš* 'vieillard, vieil homme'.

Vîrșeș nom d'une localité < bulg. *vârșeš* 'cime, pointe, faite'.

ADIECTIVE.

Cuvinte în -eș.

Citeș 'lisible' < vsl. *čitišiči*.

Glumeș 'plaisant' < bulg. *glumeš*.

Pascu, *Sufixele românești*.

Isteț, istreț (Codin, 43) 'habile' < bulg. *isteț* Jur. 'demandeur, plaignant'.

Iubeț 'charmant, attrayant, séduisant' < vsl. *lŭbiŭŭ*.

Nu cunoșc accentul în :

Coneț 'fin, terme' < bulg. *koneț*.

Cupeț 'marchand, négociant' < bulg. *kupeț*.

Peveț 'chantre' < bulg. *peaveț*.

Prișleț 'étranger' < bulg. *prișeleț* 'nouveau venu, étranger, colon'.

Sufixele lat. *-icius* și *-itius*, moștenite în *județ* < *judicium*, *mistreț* < *mixticius*, *ospăț* mr. *uspeț* < *hospitium*, s'au pierdut în rom. Sufixul rom. *-eț* corespunde în totul sufixului slav *-eŭ*.

Accentul.

Sufixul slav *-eŭ* este neaccentuat. Sufixul românesc *-eț* este accentuat, afară de în compusele *-ăreț*, *-ălăreț* și de câteva cuvinte introduse direct din limbile slave.

Cuvântul actual *scapăț* 'eunuque, châtre' sună altădată *scópeț* (Toț lăuda... pre Pelághie *scópețul*. Dos. Prol. 54^{2/4}) = bulg. *skopeț*.

La schimbarea accentului în *-eț* au contribuit : tendința generală a sufixelor românești de a fi accentuate, cuvintele latinești în *-eŭ* < *-icius*, *-itius*.

Fenomene de Analogie.

-ete = *-eț*.

Cuvintele în *-ete* fac pluralul *-eți*, ca și cuvintele în *-eț*. Din această cauză numeroase cuvinte în *-eț* și-au format un singular analogic în *-ete* :

Căminele 'cămin' (Mard.), 'partea din părete unde se face focul' (Boc.) < *cămineț* 'piatră tăiată în patru dungă, pusă de-a lungul păretelui, cît ține vatra focului, ca să nu se aprindă păretele de lemn' (Viciu, 25) = vsl. *kamenŭŭ* 'lapillus'.

Cărete 'vierme de brînză și slănină' (Rev. cr. lit. III 92) — bulg. *harečar* Zool. 'bousier, Geotrupes stercorarius' (insecte coléoptère).

Vrăbete (Viciu, 90), *brăbete* (Mard.) < *vrăbeț* (Car.) = bulg. *vrabeț* 'moineau, passereau'.

Megl. *cl'inęti* pl. -ești 'clou à ferrer' < bulg. *klineț*. 'gros clou'.

Cujureți 'cocon' < bulg. *kožureț*.

Moleți Zool. 'teigne' < bulg. *moleț*.

Scăculeți Zool. 'sauterrelle' < bulg. *skakaleț*.

Cucureți pl. -ești 'petit coq' — bulg. *kokorko* 'petit-maître, un élégant', *kokorĭa* 'prendre un air d'importance, faire l'important, se pavaner', ngr. *κοκκόρι* 'coq'.

Analogia s'a întins și la derivate românești.

Curmete (Mard.) și *curmeț* (Boc.) < *curm*.

Puete și *pueț* (Mard.). < *puț*.

Făcălete (Mard.) și *făcăleț* (Mold.).

Ung hete (Mard. Cĭob.) și *ungheț* (Conv. Lit. XX 1020) 'ungher' < *unghiț*.

Albete (Noua Rev. Rom. VIII 84 b) și *albeț* 'partea albă dintre scoarța și inima unui copac' < *alb*.

Orbele și *orbeț* 1. 'cirtăță' (Mard.), 2. 'cerșitor orb' (Codin Ing. Conv. Lit. XX 1014) < *orb*.

Verdete 'un pește' (Mard.), *verdeț* 'lignum viride' (Car.) < *verde*.

Nătăflete = 'nătăfleață, un fleac de om' (Pamf. J. III), 'nătăfleț, tont, prost' (Rev. cr. lit. III 162) < *nătălete < *netare*, de unde și *nățărăț*, + *fleac*. — Pentru prefacerea lui *r* în *l* cf. și *nătălog* 'bădăran, prostogan, tont' (Rev. cr. lit. III 162) < *nătărog < *netare* + *-og*.

Motoflete 'om greoiu, neîndemînic, tont, prostălău' (Rev. cr. lit. III 338) < *mut* + *nătăflete*, comp. *mutălău* 'prost' < *mut*.

Mălăete și *mălăeț* (Mard.). < *mălăiț*.

Derivate cari apar numai sub forma *-ete*:

Dărîmbete pl. *dărîmbeți* 'în locuțiunii ca : are patru dărîmbeți de copii; — cine face vuet? niște dărîmbeți de copii! — bîata femeie, toată ziua cu dărîmbeți după ea' (Rev. cr. lit. III 122) însemnă deci 'slab, păcătos' < *delumbis* (A. Philippide, ZRPh 1907, 309).

Molănete = *molan* 'moliu, moale' (Boc.).

Juete 'un pește mic' (Păsc. Mard.) < bulg. *živ* 'vivant; viu', cf. *jivină* 'animal' < bulg. *živina*. — *Jivele* 'om îmbrăcat nemțește' (Mard.) este un înțeleș metaforic.

*Sîngerete*¹ 'cîrnași de sînge' (Mard.) < *sînge*.

*Sîngerete*² 'sîngerică, plantă erb. avînd sepalele calicîului de culoare purpuriu închisă' < *sînge*.

Cuvinte obscure :

Burfete 'copil grăsuliu' (Rev. cr. lit. III 91) — alb. *burfuat* 'umflat la față, despre un băet'.

Doroblete, doblete 'băeșel bucălat și prost' (Mard.) — *drob* 'bolevan' (Codin, 28),

Papalele 'om îmbrăcat nemțește' (Mard.) — *parpalec* 'poreclă pentru Greci' (Pamf. C.).

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-eș* sunt : 1. masculine când arată o ființă (*copileș, drumeș, lăteș*), 2. eterogene, pl. *-e*, când arată un lucru (*bîrneș, podeș*). — Substantivele în *-eașă* sunt feminine și fac pl. în *-eșe*.

ICIŪ (-ișă).

Observație. — Dr. mr. megl. — Fem. *-ice*. — Precedat de *r, i* se schimbă în *î*.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

Concrete.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Gîrlicișă = *gîrlă* mică (Codin, 35).

Bușlicicișă 'buffleșin' (Dal.) < *búval* 'buffle'.

Chiștinișă (Dal.) < *chiștini* 'peigne'.

Cucumbicișă (Mih.) < lat. *cucumis*.

Cucutișă (Mih.) < *cucot* 'coș'.

Cușutișă (Pap.B.) < *cușut* 'couteau'.

Dulumicișă (Mih.), *dulmicișă* (Dal.) < *dulumău* (Mih.), *dulamă* (Dal.) 'dulamă'.

ȚirȚiriciu 'zurgalău' (Dal.) — *ȚirȚară* 'toupie'.
Misuriciu 'petite assiette' (Mih.) < *misúr* (Dal.).
Muliciu (Dal.) < *mul* (Dal.).
Sumăriciu (Pap. B.) < *sumar*.
Tălăriciu (Pap. B.) < *tálar(e)* 'bée, tine'.
Udiciu (Pap. B.) < *udă* 'chambre'.

Bărice 'mic pîrăiaș, vâlcică' (Rev. cr. lit. III 87), 'loc băltos, morăștină' (Viciu, 91) < *bară* 'baltă'.

Găurice < *gaură*.
Pădurice < *pădure*.

Cumățice (Mih. Pap. B.) < *cumată* 'morceau' (Mih. Pap. B.).
Fîntînice (Pap. B.) < *fîntînă* 'fontaine'.
Guvice (Pap. B.) < *guvă* 'trou'.
Stămnice (Mih.) < *stamnă* 'cruche'.
Tupățice (Pap. B.) < *țupată* 'hache, cognée'.

Gărdinicu (Mih.), *gîrdinici* (Dal.) < *gîrdină* 'jardin'.
Linguriciu (me gl.), *lingurici* (Dal.) < *lingură*.

Diminutive alintătoare.

Nume de plante.

Lipiciu 'bardanette' < lat. *lappa* 'bardane'.
Măluriciu 'linte neagră, mazărice neagră' < *mălură* 'tăciune'.

Nume de animale.

Pitulice Orn. 'fauvette' < *pitulesc*. — Pasărea trăește în tu-
fișuri.

Cariciu 'penis' (Pamf. J. II) < țigan *kar* idem, de unde și alb.
kar(á), *karét*.

Nume proprii de animale.

Corbiciu n. de câne negru (Săgh, 50, Damé T. 181) < *Corbu*
(Damé T. 181).

Diminutive depreciative.

Măsturiciu 'mășter prost, mititel' (Mih.) < *mastur*.

NOMINA AGENTIS.

Fluericiu 'fluerător' (Pas.) < *fluer*.

Măscăriciu 'bouffon' < *măscăresc* 'illudo' (Bibl. 334¹/₄₄), 'sub sanno' (Bibl. 328¹/₄₃, 282¹/₁₇).

Păcăliciu 'trompeur' < *păcălesc*.

Corniciu 'celui qui conduit la charrue' < *corn*.

RECIPIENTUL.

Cîrnicu 'gibecière' (Dal.) < *carne*, cf. *cîrneciu* idem (Mih.).

Abstracte.

O ACȚIUNE.

Moș Ion Roată avea *gîdiliciu* la limbă, adică spunea omului verde în ochi < *gîdil*.

Licuriciu 1. 'licărire' (Codin Ing.), 2. 'ver luisant' (dr. și Dal.) < *licăresc*.

Lipiciu (Pamf. J. III[†]) < *lipesc*.

Tremuriciu 'tremblement, frisson' < *tremur*.

O STARE.

Anacriciu 'acreală' (Dal.) < *acru*.

ȳiliciu, *anȳiliciu* 'lustru, luciu' (Dal.) < *ȳiliă* 1. 'verre', 2. 'propre' (Dal.) = ngr. γαλί 'le verre', cf. γαλίτζω 'polir, lustrer'.

ADIECTIVE.

UN DIMINUTIV.

Beliciu 'albicios; n. de cîni' (megl.) < *belu* 'alb'.

POSESIUNEA UNEI CALITĂȚI.

Oi *cîrnice* 'care umblă razna' (Damé T. 68) < *cîrnesc* 'apuc' într'o parte'.

SUFIXE COMPUSE.

-uliciũ (= -ulă + -iciũ).

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Trăpuličũ (Dal.) < *trap* 'ruisseau' = bulg. *trap* 'fosse, fossé, creux'.

Megl. *cărliciũ* 'leagăn' < *car*.

Diminutive alintătoare.

Curvulice (Pas.) < *curvă*.

Gîgîlice 'lucru mic' (Pamf. J. II), 'copil mic' (Mold.) < *gag-*, cf. *găgălaș* 'frumușel, despre copii' (Pamf. J. II).

Pituliciũ Orn. 'roitelet' < *pit-*, cf. *pitic*, de unde și var. *chituluş* (Viciu, 29).

-iliciũ (= -ilă + -iciũ).

Șeptilici = șapte frați gemeni (Săgh. 69).

-uriciũ (= -ur + -iciũ).

Mișcorici s. m. pl. 'păduchi' (Mold.) < *mișc*, cf. *mișcotei*, *mișcori* idem (Rev. cr. lit. III 160).

Originea: -ič (G. Pascu), -iče (Capidan, 54). -ič formează nomina agentis; -iče diminutive în sloven. (Belić, § 66), bulg. (cf. *momiče* 'jeune fille' < *monia*, *kokiče* Bot. 'galant d'hiver, perce-neige', *protiviče* Bot. 'lysimaçhie').

Clocoticiũ Bot. = *clocotiș* (v. -iș).

Pogoniciũ 'băiat care mînă boii' — srb. *pogonič*, ceh. *pohonič*.

Șfirliciũ 'batte à beurre' (Dal.) = alb. *fârič*, lat *ferula*.

Cuvinte obscure :

Angliciũ, mr. *angulice* (Dal.), *oglice*, *aglică* Bot. 'țîța oii, țîța vacii, cîuboțica cucului'. cf. bulg. *aglika*, *aglička* Bot. 'primeverè'.

Bădice 'clopoțel' (Noua Rev. Rom. VIII 85).

Căpicũ 'partea frîului ce se pune în capul calului' (Boc.), cf. *căpețală*.

Paliciũ 'păhăruț' (Pamf. B.).

Scaunul vârtelniței este făcut dintr'un lemn cu trei crăci numit *popiciu* (Damé T. 140), cf. *pop*.

Prepeliu (Viciu, 70) = *prepeleac*.

Prepicu (Bud.) = *prichicu* (Mold.).

Pricolicu 'om prefăcut în cîne' (Hasdeu, 594, sub *aiic*).

Rebricea n. de localitate — bulg. *rebro* pl. *rebra* Anat. 'côte', Geom. 'côte'.

Slădice '(apă) sălcie' (Noua Rev. Rom. VIII 88) — bulg. *sladák, sladka, sladko* 'doux, sucré'.

Vetrici 'buruiană întreb. ca leac în descîntecul de *mătrice* = dureri de pîntece' (Dan. I 154).

Cirnicu, *ciricu* 'mûrier' (Mih.) — bulg. *černița, černičevo dârvo*.

Gărgălicu 'jucărie pentru copii' (Pap.B.).

Sîrgurice 'un fel de steluță pe care zînele o poartă în păr și în care constă, în mare parte, puterea lor' (Dal.).

Fenomene de Analogie.

Substituție de sufix.

Lilici 'fleur' (Dal.) < *luludă, lîludă* (Dal.).

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ice* sunt feminine și fac pluralul în *-ici*. — Substantivele în *-iciu* sunt: 1. masculine, când arată o ființă; 2. eterogene, pl. *-ice*, când arată un lucru.

ILĂ (*-ilă*).

Observație. — Dr. — Rareori *-'ilă*.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Nume comune.

Gropilă (Bibl. 81^{1/6}), *grópilă* (Bibl. 267^{1/6}) 'vallicula' < *groapă*.

Ipilă 'sulul carului' (Viciu, 53) < *îpă* 'jument', cf. *îpă* 'cîo-cîrlie de legat pluta' (Șez. III 16), *îpa plugului* = *cobila* (Viciu, 52).

Rotilă 'rotiță' < *roată*.

Scarilă (Damé T. 11), *scărilă* (Codin, 65) 'partea din urmă a căruții, numită și codîrlă' < *scară*.

Șofilă 'fășie dintr-o cămeșă ruptă' (Codin, 71), *șofile* 'fășii, ferfenițe' (Codin Ing.), cf. *șuviță*, *șupă* 'bucată' (Codin, 71).

Diminutive alintătoare.

Nume comune.

Bădilă = *bade* (Hasdeu, 2302).

Nume proprii.

Nume de familie.

Bădilă (Hasdeu, 2858) < *bade*.

Bănilă (Hasdeu, 2451) < *ban*.

Frățilă < *frate*, -*ți*.

Porecle pentru bărbați.

Curcilă (Pop. 36 a) < *curcă*.

Lupilă (Pop. 38 b) < *Lupu* (ibid.).

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Derivate dela substantive.

Ochilă 'mare în ochi, cu ochii mari' (Șez. V 114) < *ochiū*.

Derivate dela adiective.

Negrilă 1. 'nigellus' (Car.), 2. fig. 'le diable' (Tiktin), 3. 'nom de chiens' (Șez. VIII 115) < *negru*.

Surzilă 'surdaster' (Car.) < *surd*, -*zi*.

Derivate dela verbe.

Bornăilă 'copil plîngăcios : măi tacî, bornăilă !' (Rev. cr. lit. III 90) < *bornaîū* 'a plînge, despre copii' (ibid.).

Dîrnăilă 'copil plîngăcios' (Rev. cr. lit. III 122) < *dîrnăesc* 'plîng, despre copii' (ibid.).

Răsipilă 'răsipitor' (Car.) < *răsipesc*.

Scrivilă 'copil plîngăcios' (Rev. cr. lit. III 168) < *scrivesc* 'plîng, despre copii' (ibid.).

Zgîrnăilă 'om avar, zgîrcit, zgîrîe-brînză' (Rev. cr. lit. III 168) < mă *zgîrnăesc* 'mă zgîrcesc, sunt avar' (ibid.).

ADIECTIVE DEVENITE SUBSTANTIVE.

Nume proprii.

Nume de familie.

Bușilă < *bușesc*.

Desilă < *îndes*.

Plesnilă < *plesnesc*.

Nume de animale.

Nume de boi.

Numiri după ziua în care s'au născut.

Lunilă (Pop. 91) < *Luni*.

Mărșilă (Pop. 91) < *Marș*.

Verilă (Săgh. 53, Damé T. 181) < *Vineri*.

Zorilă (Săgh. 109, Șez. V 175, Șez. VII 176, Codin Ing. 210) < *zori*, — fătăt în zori de ziună.

Numiri după culoarea părului.

Derivate dela adiective.

Murgilă (Pop. 91, Codin Ing. 207) < *murg*.

Pistrilă (Pop. 91) < bulg. *pâstâr*, -*ra*, -*ro* 'bigarré, bariolé'

Surilă (Pop. 91) < *sur*.

Derivate dela substantive (asămănarea).

Ursilă 'numele bouluî negru' (Săgh. 74) < *urs*.

Numiri după aspectul general.

Mîndrilă (Damé T. 181, Săgh. 60, Șez. VII 176) < *mîndru*.

Numiri după o boală de care a suferit.

Dzîmbrilă 'nume de boală ce-a avut *dzîmbri* = o umflătură a gingiilor' (Şez. V 175).

Nume de câni.

Fugilă (Şez. VII 114) < *fug*.

Nume de ființe mitologice.

Mnedzilă 'năzdrăvanul, duhul ce are stăpînire asupra mîezului nopții' (Şez. V 175 sub *zorilă*) < *mîez*.

Serilă 'năzdrăvanul, duhul ce are stăpînire asupra sării' (Şez. V 175 sub *zorilă*) < *sară*.

Zorilă 'năzdrăvanul, duhul ce are stăpînire asupra zorilor' (Şez. V 175) < *zorî*.

In special numele dracului.

Cornilă < *corn*.

Nume de personaje legendare.

Creangă : *Gerilă*, *Setilă*, *Flămînzilă*, *Lăfilă*.

Codin, Ing. 81 : *Sărăcilă* 'om sărac, în povești'.

Şez. II 49 : „Intr'o zi, după ce a înserat, a făcut [baba] un copil, și i-a pus numele *Sărilă*... Pela mîezul nopții a mai făcut baba un copil și l-a numit *Mîezilă*... și la zări de ziuă a mai făcut un copil și l-a numit *Zărilă*”.

Nume de vânturi.

Borilă 'vântul de mîiazăzi' (Botoșani, Hasdeu 104) < it. *bora*.

Nume de stele.

Zorilă 1. 'Luceafărul din zorî, steaua Sirius', — răsare tocmai în zorî; — 2. 'Luceafărul de dimineață, Venus' (Otescu, 35) < *zorî*, cf. și bulg. *zornița* 'étoile du matin, Venus, la planète de Venus'.

Originea: *-ila* (G. Pascu), introdus prin :

Cobilă 1. = *cobilîță*, 2. *cobghile* pl. 'bețe puse aproape cruciș

în care se face nîmătuł = gardul din tîuși' (Sez. II 23) < bulg. *kobila* 'jument, cavale', de unde *kobilița* 'fléau, bascule de soufflet'.

Movilă, vr. *moghilă* 'tertre' < bulg. *mogila* 'colline, coteau, éminence de terrain'.

Gavrilă < bulg. *Gavriło* pop. 'bouffon, souffre-douleur, bardet, plastron'.

Samovilă (meğl.) < bulg. *samovila* 'fée, nymphe'.

Feștilă 'mèche' < bulg. *veatilo*.

Năsăle (Mold.), *nășile* (Viciu, 62) < bulg. *nosilo* 'civière, cer-cueil, bière', *nosilka* 'brancard, civière'.

Tocilă 'pierre, meule à aiguiser' < bulg. *točilo*.

Vetirilă 'voile de navire' < bulg. *veatrilò*.

Birdilă (Dal.), meğl. *bărdil'i* s. f. pl. 'battant, chasse de tisserand' < bulg. *bărdilo*.

Čurilă 'ba tte-de-beurre' (meğl.) < bulg. *čurilo*.

Mutovilă 'rășchitor' (meğl.) < bulg. *motovila* 'dévidoir'.

Prăștilă 'scara de funie sau de curea la cai' (meğl.) < bulg. *praștilò* 'bretelle'

Cărmilă 'locul unde se dă sare la oi' (meğl.) < bulg. *kărmilo* 'fourrage, la pâtée servie au bétail'.

Topilă 'balta unde topesc femeile cînepa, inul' (Rev. cr. lit. III 172, Viciu 85, Dan II Gl.) — *topesc* = bulg. *topia* 'fondre, liquéfier; tremper'.

Cotilesc 'socotocesc' < bulg. *kotilo* 'nid, retraite, repaire, bouge'.

Sădilă 'un sac de ață de cînepă, țesut rar, mai lat la gură și mai ascuțit la fund, în care ciobaniți duc cașul' (Damé T. 70), 'săculeț pentru caș' (Vîrcol).

Sarsailă 'le diable' (Șez. V 122) este obscur.

Nume de persoane ca *Manoilă*, *Mihail*, *Mihăilă*, *Stănilă* (Pop. 53 a) sunt evident slave.

Pentru sensurile românești ale lui *-ilă*, cf. încă bulg. *stropilo* 'chevron' = *strop* 'étage; chevron', *solilo* 'lèche-sel' < *sol* 'sel'.

Fenomene de Analogie.

Substituții de sufix.

Nărtilă 'cu nările mari, nărticîos' (Șez. III 82) < *nărtos* idem (Tiktin), v. *-os*.

Zăbilă 'mors' (Noua Rev. Rom. VIII 88) < *zăbală*.

La grupă cuvintelor în *-ilă* a trecut :

Carcandilă 'le diable' (Şez. II 185) < *carcangilă, *carcangiol = turc. *kara-konğolos*, de unde şi alb. *karkanğol*.

Genul şi Pluralul.

Substantivele în *-ilă* sunt : 1. masculine când arată o fiinţă, şi se întrebuiţează numai la sg. ; — 2. feminine, pl. *-ile*, când arată un lucru.

ÎC (-i'k).

Observaţie. — Dr.

Funcţiunea.

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂŢI PRIN EXCELENŢĂ.

Bojbîc 'qui s'exprime difficilement, qui n'a pas les mots à sa disposition' (Şez. II 150) < *bojbăesc* 's'exprimer difficilement' (ibid.).

SUBSTANTIVE.

Abstracte.

Ca substantive abstracte izolate cred că trebuiesc considerate următoarele interjecţii :

Băldăbîc vorbă prin care se exprimă căderea în apă şi sunetul ce rezultă din acea cădere (Laurian-Massimu).

Bîltîc 'vorbă prin care arătăm că a căzut ceva în apă făcînd zgomot : îl aruncară... *bîltîc* într'unul din cazane' (Codin Ing.).

Fîstîc 'cuvînt ce imită sunetul ce face un lucru mic cînd sare de colo colo' (Codin Ing.), cf. *a se fîstîci* 'a se pierde din cauza emoţiei' (Mold.).

'Cînd cineva cade fără sine, se zice : a făcut *hojmîc*' (Şez. III 16).

Popîc 'pe neaşteptate şi tocmai cînd nu-ţi face plăcere : *popîc*, moaşă, colac ! = iată tocmai acum cînd nici nu mă aşteptam' (Şez. III 85), cf. *a eşi poponeş*. — *Popuc* 'cuvînt cu care arăţi

că cineva vine așa răpede și ca din senin pe capul altuia, tam-nisam' (Codin Ing.).

Tilbic (Codin, 73), *tilvic* (Codin Ing.) 'cuvînt cu care arătăm sunetul pe care-l produce un corp cînd cade în apă'.

Țopic: 'Mă rog : pe care uliță m-oîu învîrți și la orișice ceas m-oîu afla, nu se poate : el *țopic* înaintea mea !' (Pamf. Agr.), cf. *țop*, *țupăesc* 'sar'.

Pentru o astfel de interpretare cf. interj. *huștîulîuc* < turc. *alt-üstülük* 'désordre, bouleversement, interversion, confusion'.

DIMINUTIVE.

Ciontic (Pas.) < *cîont*.

Un *haîtic* de haiduci (Dan, I 121), un (*h*)*aîtic* (cu *i*) de lupi 'meute de loups', pl. *haîticuri* (Hasdeu, 594) < *haîță*, cf. o *haîță* de dulăi 'meute de chiens' (Mat. 5), turc. *haîta* 'brigand'.

Hobic 'groapă, adîncitură pe drumuri' (Pamf. J. II) < *hop* idem.

Nodic 1. 'copil mic' (Arhiva, XVII 119), 2. 'fată scurtă' (Pamf. Agr. : ȳ-auzi, un *nodic* de fată, și are ibovnic !) < *nod*.

Originea : -*ák* (G. Pascu),—formează : nomina actionis, nomina acti, nomina agentis, deminutiva (adiective și substantive).

Iată câteva exemple bulgărești pentru -*ák* afară de cele citate de Miklosich : *dărzák* 'courageux, audacieux', *kroták* 'doux, tranquille, paisible', *pivák* 'ce qu'on peut boire, potable', *readák* 'rare ; clair', *reazák* 'brusque, tranchant'. — *opinák* pl. *opinți* 'mocassin' (rom. *opincă*), *pisák* 'cri aigu et perçant ; piailerie' (rom. *piscuesc*), *peasák* 'sable', *șubrák* 'arbuste'.

Cuvinte obscure :

Bizdic 'capriciu' (Tiktin), 'harțag' (Cîob.), i-a sărit *bizdicul* = 'ȳ-a sărit țandura, s'a înfuriat' (Pamf. J. III), cf. și *bistîcîală* 'neastîmpăr' (Săgh. 44).

Ciofic 'păhăruț' (Codin, 17).

Șomic 1. 'cîrțiță' (Bibl. 77 ²/₁₄ : ἀσπάλαξ, talpa), 2. 'șoricel' (Rev. cr. lit. III 169, Viciu 78), 3. fig. 'copil mic' (Rev. cr. lit. III 169).

Năhică 'femea leneșă, fufă' (Rev. cr. lit. III 162).

Hontic (Codin Ing.), *șontic* 'șchiop'.

Elemente turcești.

Balic Zool. 'torpille', un pește numit și *calcan* < turc. *kalkan-balık* (Hasdeu, 2376).

Sandic 'ladă' (Pamf. Cînt.) < turc. *sandık*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ic* sunt masculine și se întrebuințează numai la sg. — *Hațic* (cu *i*) este eterog., pl. *hațicuri*. — Poate eterog. să fie și *hobîc*, cf. *hop* pl. *hopuri*.

NIC (*-'nik*).

Observație. Dr. (megl. ? 1 ex. nesigur).

Funcțiunea.**ADIECTIVE.****POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.***Derivate dela substantive.*

Aarnic < *amar*.

Fățarnic 'hypocrite' < *fățare* 'hypocrisie' (Hasdeu, Cuv. II 235).

Pașnic, *pacinic* < *pace*.

Puternic < *putere*.

Șoltic 'priceput la înșelăciune' (Săgh. 70) < *șontic, *șotnic < *șote*, *șotie*.

Derivate dela verbe.

Cucernic 'pieux' < *cuceresc*.

Datornic < *datoresc*.

Dornic < *doresc*.

Derivate dela adverbe.

Indărămnice, *îndărăpnice*, *îndărătnice* 'entêté, opiniâtre' < *îndărăpt*, *îndărăt*.

Pidosnic 'homme à rebours' < *pe dos* 'à l'envers'.

POSESIUNEA UNEI CALITĂȚI.

- Agiutornic* 'celui qui aide, qui secourt' (Car.) < *agiutor*.
Mozovirnic 'calomnieux' < *mozavir* 'calomnie'.
Partnic 'qui prend part, participant' (Dos. Prol. 48²/₁, 97²/₁₀)
 < *parte*.

APARTINEREA.

- Casnic* 'de la maison, casanier' < *casă*.
Dosnic 'qui est derrière, retiré, écarté, caché' < *dos*.
Inginer hotarnic < *hotar*.
Josnic 'vilain' < *jos*.
Leginic (1813, 1817) 'légal' < *lege*.
Mișelnic 'mișelesc' (Vlăhuță) < *mișel*.
Zilnic 'journalier' < *zi, zile*.

Derivate având acelaș înțeles ca și primitivul :
Curvarnic (Car.) = *curvar*.

SUBSTANTIVE.

UN NOMEN AGENTIS.

Birnic < *bir*.

ASĂMĂNAREA.

Nume de plante.

- Gușnică* 'cerfeuil bulbeux' < *gușă*.
Scorumnic 'maïs' < *coroambă* = lat. *columba*.
Tătarnică 'măciuca-ciobanului' — *tătarcă, tărtăcuță*.
Pidosnic 'sommoroasă' = *pidosnic*.

INTREBUINȚAREA.

Nume de plante.

Cătușnică 'iarba-miții; herbe-aux-chats' < *cătușă* 'chat' (mr.). —
 Mățele o mânâncă cu mare poftă.
Fapnic, faptnică 'sorte de plante qu'on emploie pour guérir
 le *fapt* = taches rouges qui viennent sur le corps et se transfor-
 ment en boutons pustuleux'.

SUFIXE COMPUSE.

-alnic (= -*ălă* + -*nic*).

POSESORUL UNEI CALITĂȚI.

Prădalnic (Alexandri, Olănescu) < *prăd*.*Șagalnic* 'qui aime à plaisanter' < *șagă*, *șăguesc*, *șuguesc*.*Zburdalnic* < *zburd*.

APARTINEREA.

Lăturalnic < *latură*.*Năvalnic* Bot. 'scolopendre', plantă pe care fetele la țară o poartă în sân crezând că astfel pețitorii vor da *năvală* (*năvălesc* = bulg. *navaleam* 'attaquer, assaillir, envahir').*Pirdalnic* 'dracu' este obscur.-arnic (= -*ăr* + -*nic*).

POSESORUL UNEI CALITĂȚI.

Celarnic 'fallax (Car.) < *celuesc* 'fallo' (Car.).*Ospătarnic* 'hospitalier' < *ospătez*.*Ibostarnic* 'amator' (Car.) < *iboste* 'amor' (Car.).*Slugarnic* 'servile' < *slugă*.*Ulișarnic* 'om ce păzește numai ulițele, un pierde-vară' (Șez. V 168) < *ulișă*.*Minghîșarnic* 'lanț de cercei' (mezl.) < *minghîuș* 'cercel' (Dal.) = turc. *mengüş*, bulg. *mingiuși*.**Originea:** -*nic*, compus din -*en* + -*ik* (A. Philippide, Pr. 154), introdus prin :

ADIECTIVE.

Blîdnic 'débauché, libertin, roué' < vsl. *blondinikŭ*, rus. *bludnik*.
Clevetnic 'calomniateur; diffamateur, dénigreur' (Dos. Prol. 93²/₂₂) < bulg. *klevetnik*.*Destoînic* 'capable' < bulg. *dostoen*, *dostoin* 'digne, méritoire'.*Grijnic* 'soigneux'—bulg. *grižen*.

Groznic (Dos. Prol. 89 $\frac{1}{24}$), *groaznic* 'affreux, terrible' — bulg. *grozen*.

Harnic — bulg. *haren* 'bon ; beau'.

Jalnic 'plaintif, triste' — bulg. *žalen*.

Obraznic 'impertinent' < bulg. *omraznik* 'personne dégoûtante'.

Ogodnic 'agréable' < bulg. *ugoden* 'agréable, commode', *ugodnik* 'complaisant ; officieux'.

Pagubnic (Dos.) 'nuisible, pernicieux' — bulg. *paguben*.

Rodnic 'productif', cf. bulg. *roden* 'natal, de naissance'.

Spornic — bulg. *sporen* 'abondant, avantageux, fertile'.

Strašnic 'affreux, terrible' — bulg. *strašen*.

Traīnic 'durable, solide' — bulg. *traen*.

Vajnic — bulg. *važen* 'grave, sérieux, important, considérable'.

Vešnic 'éternel, perpétuel' — bulg. *veačen* 'séculaire ; éternel, perpétuel'.

Vrednic 'capable' — bulg. *vreaden* 'capable, intelligent ; habile, apte, propre, compétent, à même'.

Crotnic 'blînd' (me gl.) — bulg. *kroták* 'doux, tranquille, paisible, calme, bénin'.

SUBSTANTIVE.

Barășnic < bulg. *barășnik* 'paix, réconciliation'.

Ceasornic 'montre, horloge' < bulg. *časovnik*.

Comarnic 'cămara în care se ține cașul' (Șez. II 23) < bulg. *komarnik* 'cabane, hutte d'un berger'.

Duhovnic 'confesseur' < bulg. *duhovnik*.

Ibovnic, vr. *libovnic* 'amant, amoureux' < bulg. *liubovnik*.

Ispravnic 'administrateur, gouverneur' < bulg. *ispravnik*.

Logodnic 'fiancé' — bulg. *godenik*, vsl. *logodñũ*.

Mitnic 'douanier' (Dos. Prol. 96 $\frac{1}{28}$) < vsl. *mítñnikũ*.

Oglașenic (Acesta. . . oglășui cu învățături ca *oglașenicii*, Dos. Prol. 71 $\frac{1}{18}$) — bulg. *oglașen* 'un, une catéchumène' (*oglașavam*, Théol. 'catéchiser, instruire').

Oleīnic 'turta oleo uncta' (Car.) — *olei* 'oleum' (Car.) = vsl. *oleaĩ*.

Oltarnic 'preutul care slujește în altar' < vsl. *oltarñnikũ*.

Paharnic 'échanson' < vsl. *paharñnikũ*.

Poslanic 'ἄγγελος, nuncius' (Bibl. 202 $\frac{1}{24}$) — bulg. *poslanik* 'messenger'.

Poslušnic 'ἄγγελος, nuncius' (Bibl. 178¹/₄₆) — bulg. *poslušnik* 'novice, frère convers'.

Praznic 'repas funèbre' < bulg. *prazdnik* 'fête'.

Pusnic 'ermite' < bulg. *pustinnik*.

Sfeșnic 'chandelier, bougeoir, candélabre' < bulg. *sveașnik*.

Sfetnic 'conseiller d'État' < bulg. *sáveatnik* 'conseiller'.

Slujnec 'serviteur' (Bibl. 269²/₄₄) < vsl. *služnikŭ*.

Stîlpnic (Svntul Simeon *stîlpnicul*. Dos Prol. 96¹/₁₈. — Au murit un corăbiiar și l îngropară aproape de stîlpul unui *stîlpnic*. Dos. ProI. 65¹/₃₁) — *stîlp* = bulg. *stálp* 'pilier, poteau, fît, cofonne'.

Strajnec 'φύλαξ' (Bibl. 239¹/₁₆) — *strajă*.

Temnic, tevnic 'rucher' (Damé T. 120) — bulg. *trávna* 'ruche' (*pčelnik* 'rucher').

Zámnic < bulg. *zimnik* 'cave'.

Megl.

Dăjdovnic 'salamandre' < bulg. *dáždovnik*.

Maghesnic 'magicien' < bulg. *magesnik* (ngr. μάγος 'magicien, sorcier').

Pipelnică 'locul unde se strânge cenușa' < bulg. *pepelnik* 'cendrier'.

Trapeznic 'table de bois' < bulg. *trapeznic* 'nappe' (ngr. τράπεζα, τραπέζι 'table').

Boadnic 'butuc, pom de crăciun' — *bod* 'surcel', bulg. *bod* 'pointe, bout piquant et aigu ; aiguillon ; aiguille'.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-nic* cari arată o persoană sunt masculine ; — cele cari arată un lucru sunt eterogene și fac pl. în *-e* (*ceasornice*). — Substantivele în *-nică* sunt feminine și fac. pl. în *-e*.

OCIŪ (-óčŭ).

Observație. — Dr. mr. — Fem. *-oace*.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Găoace < *gava.

Cîlivoci = mică *cîlivă* 'colibă' (Dal.).

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.
IZOLATE CA NUME PROPRII DE FAMILIE.

Lungocii (Codin, 48) < *lung*.

Murgocii < *murg*.

În numele de familie *Bălegocii*, *Băligocii* (Hasdeu, 3028) nu putem ști dacă avem de a face cu vb. *balig* ori cu subst. *baligă*.

Originea: -oč (Pușcariu, Dim. 65), introdus prin :
Glăvocii Zool. 'chabot, Cottus gobio' < bulg. *glavoč*.

Cuvinte obscure :

Nume de plante : *Bîrcoace* 'Cotoneaster integerrima', *răskoage* 'laurier-de-Saint-Antoine' ; *fulgoace* plantă despre care nu ni se dă nici o lămurire (Grig. I 102).

Cîrnicocii, s. et. pl. -oaci, 'ghimpe, țapă' (Dal.).

OMAN (-omán).

Observație. — Dr. — Var. -iman, v. Analogie.

Funcțiunea.

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Gogoman 'prost' < alb. *gogâ* 'ungeschickter Mensch', de unde și megl. *gogu* 'prost', dr. *gógoriță*, *găgăuță*.

Grosoman 'grossier' (C. Negruzzi) < *gros*.

Moroiman 'prost' (Codin, 51) < *moroman, cf. *moloman* idem (Pamf. C.), *moromete* 'trîndav' (Mard.) < *mor-*.

SUBSTANTIVE.

AUGMENTATIVE.

Hoșoman (Mold.) < *hoș*.

Gugiuman = un fel de *gugiță* (Vas.).

Originea: -oman, extras din cuvinte ca rus. *dikoman* 'liederlicher Mensch', srb. *vukoman* = *vukman*, în care sufixul propriu zis este -man (G. Pascu).

Talaşman 'tont' (Şez. V 161) — rus. *duraşman* 'stultus'.
Suman 'manteau de paysan' < bulg. *sukman* 'jupe de paysanne'.

Şoïman 'voinic' (Pamf. J. II) < *şoïm* + *-an*.

Elemente turceşti.

Caraman 'n. de boû cu părul negru' (Damé T. 28), megl. 'n. de cîne' < *karaman* 'personne très brune; mouton à grosse queue'.

Duşman 'ennemi' < *düşman*.

Pişman 'qui se repent' (Dal.) < *pişman*.

Suliman 'fard' < turc. *sülûmen*, ngr. σουλιμαν.

Cuvinte obscure :

Chilăman (Pamf. C.), *chiloman*, *ghelăïman* (Pamf. Agr.), *ha-raïman* (Codin Ing.) 'gălăgie, zarvă mare' — un *chiloman* de băiat = un băiat sdravăn, troncan (Pamf. Agr.).

Corcoman 'conciul femeilor' (Viciu, 91).

Cotoşman 'motan'.

Comandantul se urcă vesel pe eşafod şi-şi puse capul rîzând pe *ghiloman*.

Lişman 'păzitor de porcî sau boî' (Pamf. C.).

Buţman 'ciorchină de strugure, cîrcel' (megl.).

Iortoman (Codin 42, Cîob.), *ortoman* (Mold.) 'voinic'.

Toloşman, *toloşcan* 'copil durduliû, zdravăn' (Săgh. 107).

Megl. cõt un *ţăţuman* 'înalt şi urît', mr. *gal'aman* (Pap. Megl. 85).

Stogoman, -ă 'oe sau berbece cu lîna stogomană, produs bastard din încrucişarea oiî ţigae cu berbece alb neţigău sau vice-versa' (Săgh. 68), *oi stogomane* 'oi jumătate ţigăi' (Damé T. 67). — Cf. *oe stogoaşă* 'cu lîna mai puţin lungă şi moale' (Damé T. 67), *oi stogoşe* 'oi cu lîna deasă tare şi nu tocmai lungă' (Vîrcol), *stogoşat* 'lăţos şi aspru ca lîna oilor stogoşate' (Păsc.).

Toroman (Hasdeu, 1457), *taroman* (Damé T. 181) n. de câni. — Cf. *torozan* (Şez. V 164), *dorozan* (Hasdeu, 1457) n. de câni, turc. *doru* 'bai clair, *doru at* cheval bai'.

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în *-oman* a trecut :

Sărman, *siroman* (Car.) 'pauvre, malheureux' < bulg. *siromah*. —

Suruman 'δρφαυός, pupillus' (Bibl. 143²/₄₇) < *siruman = *siro-man*; — *săliman* 'pauvre, malheureux' (Viciu, 74) < *săriman = *siroman*.

Din *săriman, *săliman* s'a extras poate *-iman* cu care s'au derivat :

Goliman 'rău îmbrăcat' (Viciu, 47) < *gol*, cf. *golan*.

Curiman 'fessu' (Rev. cr. lit. III 121) < *cur*, de unde apoi *curimănos* (Pamf. J. I).

De altfel pentru *-iman* cf. și vsl. *hudiman* = *hudič* 'diable'.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-oman* sunt : 1. masculine, când arată o ființă ; 2. eterogene, pl. *-e*, când arată un lucru (*suman* pl. *sumane*).

OȘ (-oș).

Observație. — Dr. mr. — Fem. *-oașă*.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

Bolboasă 'creux de l'oeil' (Dan. I 137, II 90) = *bulbuș* idem, v. *-uș*.

Boboloși s. m. pl. 'beșicile pe care le face apa când fierbe', *bolboroși* s. m. pl. 'beșici ce ies din apă când aruncă ceva în ea' (Rev. cr. lit. III 89), *boboloș* 'conținutul oului' (Rev. cr. lit. III 89) < *boloboș, *bolboș = *bolboasă*, cf. *bulbuc* 'beșică de apă' (Mold.).

Ciorcîloș 'țurțur' (Rev. cr. lit. III 93) < *ciorcîoroș < *țurțur*.

Gogoasă, mr. (Dal.) *gigoasă* 'cocon', *gogoășe* Bot. 'beșica-porcuhă', *cocoloș* 'bulz' (Rev. cr. lit. III 119), 'boț de hârtie, de său' < *coc-*.

Gugoș 'glonț' (Dal.).

ADIECTIVE.

Coarne *ghioașe* 'când coarnele sunt albe curat' (Damé T. 28).

Originea : *-oș* (G. Pascu), introdus prin :

Cucoș (dr. megl.) < vsl. *kokoši*, srb. nsl. pol. *kokoș* 'poule', rut. 'coq'.

Răboj, *răboș*, mr. (Dal.) *arăboj* 'taille' < bulg. *raboș* 'taille', *reazka na raboș* 'coche'.

Sufixul *-oș* este în strâsă legătură cu *-'oș*, *-'aș*, *-'iș*, *-'uș*, *-'ăș*, *-'eș*, v. *-uș*.

Saraoș, *-oașă* 'ivrogne, soulard' (Mih.) < turc. *sarkhoș*.

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în *-oș* a trecut :

Cucoș 'noyer' (Pap. B.) — bulg. *kokos* 'cocotier, la noix de coco, le coco'.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-oașă* sunt feminine și fac pl. în *-oașe*. — Substantivele în *-oș* sunt masculine, afară de *răboș* pl. *raboășe*, eterogen.

UȘCĂ (-*ușkă*).

Observație. — Dr. mr. megl. — Forma masc. *-ușcu* nu există decât în dial. mr. și numai la adiective. — Intr'un exemplu mr. apare s în loc de ș (*viduscă*).

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Perușcă 'pomme de terre' < *pară* 'poire'.

Răușcă 'puț de rață' (Săgh. 66) < *rață*.

Bghicțușcă 'petit fouet' (Șez. V 38) < *bghicțu* 'fouet' (=bulg. *bič*).

Călivușcă 'colibă mică' (Pap. B.) < *călivă* 'colibă' (Dal.).

Bușiluşcă 'butoiaș' (megl.) < *bușel'i* 'butoi'.

*Diminutive alintătoare.**Nume comune.*

Femeiuşcă 1. 'petite femme', 2. 'femelle' < *femea*.
Mueruşcă (Car.) < *muere*.

Viduşcă 'văduvioară' (Dal.) < *viduă*. — Pentru *s* < *ş* cf. *molascu*.
Izminuşcă (mezl.) < *izmęni*.

Nume de plante.

Ĉhitiuşcă 'boletus versipellis' < *pit-*, cf. *chitarcă*, *pitarcă* idem.
Băluşcă pl. erb. cu florile albe < *băl* 'alb'.
Cretuşcă 'barba-caprei' < *creş*.

Nume de animale.

Cadănuşcă 'pasăre din ordinul cornirostrelor, la gît are un fel de *tufcă*, încît pare că-î înfăşurată ca o cadînă' (mezl.) < *cadonă*, cf. bulg. *kadânka* Zool. 'chardonneret', Bot. 'coquelicot'.

Pătpăluşcă 'pitpălac' (mezl.) < *petpal-*, cf. dr. *pitpălac*, mezl. şi *pătpălog*.

Străluşcă 'viperă' (mezl.) < *strelă* 'fulger' = bulg. *streala*, cf. bulg. *strealka* Zool. 'able, ablete'.

Nume proprii.

Anuşca = *Ana* (Hasdeu, 1146).

Pătruşcă poreclă pentru bărbaţi (Pop. 41 a) < *Pătru*.

Diminutive depreciative.

Dzămuşci (Şez. V 175) < *dzamí*.

Plevuşcă < *pleavă* (rad. sl.).

Bălăciuşcă 'se zice cu dispreţ la vin, rachiu sau altă băutură tulbure' (Hasdeu, 2995) < *bălăcesc*?

ADJECTIVE.

DIMINUTIVE.

Glăruşcu 'prostuţ, uşurel' (Pap. B.) < *glar* 'prost'.

Slîbuşcu 'slăbuţ' (Dal.) < *slab*.

Tinirușcu ‘tinerel’, *tinirușcă* ‘tinerică’ (Dal.) < *tinir*.

Trifirușcu ‘fraged, plăpînd’ (Pap. B.) < *firă* ‘déchet, diminution’ (Dal.)?

APARTINEREA.

Mul'irușcă ‘de femee’ (Pap. B.) < *mul'ari*.

Originea : *-uška* f., *-uško* n., *-ušek* m. (Pușcariu, Dim. 133), formează diminutive în rus. pol. ceh. sloven. (Belić, § 85), în bulg. (cf. *gurgulușka* Zool. ‘roitelet’). — S’a introdus prin’:

Băbușcă ‘vieille, petite femme’ (Hasdeu, 2785) — slov. *babuška*.

Cernușcă Bot. ‘negrușcă’ — rus. *černuška*.

Gălușcă < rus. *galuška*, pol. *galuszka*.

Timinușcă Bot. ‘violette’ (mezl.) < bulg. *temenuška*.

Bumbușcă ‘épingle’ (Rev. cr. lit. III 90, Bud) — *bumb* ‘bouton’, cf. ung. *bimbócska* ‘petit bouton’.

Cuvinte obscure :

Sărbușcă ‘mâncare făcută cu zară și cu brînză de vacă’ (Șez. III 88).

Caicușcu, *dușcu* Bot. ‘o varietate de păr’ (Mih.).

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ușcă* sunt feminine și fac pl. în *-uștî*, *-uște*.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE-ADIECTIVALE-ADVERBIALE.

AȘ (*-ăș*).

Observație. — Dr. mr. mezl. — Precedat de *i*, *a* se schimbă în *e*.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

Concrete.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Articolaș < *articol*.

Cîocănaș < *cîocan*.

Coconaș (Bud.) < *cocon* 'copil'.
Cușitaș mr. *cușutaș*, megl. *cușitaș* 'canif' < *cușit* 'couteau'.
Dulapaș = *dulap* mic de noapte (Mold.).
Hîndăuș = mic *hîndău* 'apă curgătoare' (Țiplea).
Hîrdăiaș (Mat. 65) < *hîrdău*, -ae.
Porumbaș (Bibl. 70¹/₄₅ : περιστερά, pullus collumbae) < *porumb*.
Salonaș (Mold.) < *salon*.
Scăunaș < *scaun*.
Secriiaș (Dos. Prol. 87¹/₇) < *secriiă*.
Volumaș < *volum*.

Cușutaș (Pap. B.), *cușitaș* (megl.) < *cușit*.
Giângăraș 'clopoșel' (megl.) < *giângăres* 'zîngănesc'.

Diminutive alintătoare.

Nume comune.

Bastonaș < *baston*.
Băetănaș (Șez. IX 147 sub *șincău*) < *băetan*.
Băețaș (Mat. 115) < *băet*, -și.
Chimiraș (Mat. 122) < *chimeriă*.
Copilaș, < *copil*.
Coteieș (Pas.) < *coteiă*.
Cușăraș < *cușăr*.
Cuștioraș (Pas.) < *cuștior*.
Fecțoraș (Mat. 97) < *fecțor*.
Groșcioraș (Bud.) < *groșcior* 'smîntînă' (Bud.).
Iepuraș (Pas.) < *iepure*.
Îngeraș < *înger*.
Meșteraș (Mat. 22) < *meșter* 'zidar'.
Molidaș (Bud.) < *molid*.
Nuoraș (Dos. Prol. 37²/₁₂) < *nuor* 'nur'.
Pîrăuș < *pîrău*.
Știubeieș (Pas.) < *știubeiă*.
Zidăraș (Mat. 22) < *zidar*.

Cucutaș 'cucoseșel' (megl.) < *cucot*.
Cupilaș (megl.) = dr. *copilaș*.

Nume de plante.

Mestecănaș = *mesteacăn*.

Purcelaș 'scăetele-popii; glouteron' < *purcel*.

Șofrănaș = *șofran*.

Toporaș 'violette' < *topor* 'hache'.

Trandafirăș = *trandafir de câmp*.

Trifoiaș = *trifoiș*.

Unguraș 'bălțătură; marrube-blanc' < *Ungur*.

Nume de animale.

Flueraș = *floareá* 'mierla galbenă' (Viciu, 43) = turc. *florîa* 'loriot, verdier', din gr., cf. ngr. φλόρι 'tarin'.

*Nume proprii de persoane.**Nume proprii de botez.*

Andrieș = *Andreiș*.

Ghîorghieș = *Ghîorghe*.

Grigoraș = *Grigore*.

Iliaș = *Ilie*.

Ionaș = *Ion*.

Diminutive depreciative.

Autoraș < *autor*.

Țiocoieș < *țiocoiiș*.

Doftoraș < *doftor*.

Omănaș 'bout d'homme' (Pamf. Agr.) < *om*, *oamenî*.

Profesoraș < *profesor*.

NOMINA AGENTIS.

Derivate dela substantive.

Arendaș < *arendă*.

Birtaș < *birt*.

Bisericaș < *biserică*.

Borfaș < *boarfă*, cf. *zdrânțar* 'Ovreu care vinde mărunțișuri pe zdrănțe' (Conv. Lit. XX 1016).

Braslaș 'slugă la sat (văcar, cioban, baciu, etc.), funcționar' (Șez. II 150) < *braslă* 'slujbă, funcție' (ibid.).

Buciumaș 'pers. care cîntă din buciūm' < *buciūm*.

Chiriaș < *chirie*.

Cimpoiaș 'care cîntă din cimpoïū' < *cimpoïū*.

Drumaș 'drumeț' < *drum*.

Făptaș 'celui qui fait, qui accomplit, auteur' < *faptă*.

Industriaș < *industrie*.

Măciucaș 'bourreau, litt. celui qui assome avec la massue' (Hasdeu, Cuv. I 287) < *măciucă*.

Meseriaș < *meserie*.

Opacinaș 'rameur' (Mard.) < *òpacină* 'rame' (Mard.).

Pălmaș 'lucrător cu palmele' < *palma*.

Plutaș < *plută*.

Pungaș < *pungă*.

Rîndaș < *rînesc*.

Vîslaș 'rameur' < *vîslă* 'rame' (bulg. *veslo, veslar*).

Zicalaș 'scripcar' (Șez. II 44) < *zicală* 'cîntec din vreun instrument, — cimpoïū, fluer, scripcă' (Șez. ibid.) < *zic* 'cînt'.

Derivate dela verbe.

Cercetaș < *cercetez*.

Uciğaș < *ucid* = *ucid*.

Derivate dela numerale.

Miiaș 'căpitan carele ăaste preste o mie de oameni' (Mard.) < *mie*.

Sutaș 'conducător a o sută de soldați' < *sută*.

APARTINEREA.

Celaș 'membrul unei cete de oameni' (Șez. V 56) < *ceată*.

Enorieaș < *enorie* = ngr. *ἐνορία*.

Nuntaș 'pers. care face parte din alaūl unei nunți' (deja Dos. Prol. 48^{1/15}) < *nuntă*.

Ostaș 'soldat' < *oaste*.

Pușcărieaș = client al *pușcăriei*.

Pregiuraș, împregiuraș 'vecin' < *împrejur*.

NOMINA INSTRUMENTI.

Pumnaș 'bată sau bandă ce se coase la mînică ca manșetă' (Rev. cr. lit. III 166) < *pumn*.

CONȚINUTUL.

Rudaș 'un boghiu de fîn, cît poate duce odată doi oameni cu rudele' (Viciu, 74) < *rudă*.

PRODUSUL PRIMITIVULUI ȘI LUCRUL CARE URMEAZĂ A AVEA LEGĂTURĂ CU PRIMITIVUL.

Tîrgaș 1. 'mărfurile ce se duc de vînzare la tîrg sau bîlcîu',
2. 'lucrurile cumpărate la tîrg' (Rev. cr. lit. III 171) < *tîrg*.

LOCUL.

Hățaș 'plaiu, potecă prin pădure spre vîrfurile muntelui' (Șez. V 98).

Șeăș = *șaiă* calului (Damé T. 49).

ADIECTIVE.

DIMINUTIVE.

Diminutive alintătoare.

Suraș (Bud.) = *sur*.

Golaș 'puț gol' (Muma [pasăre] cloceaște pe *golași*. Bibl. 142¹/₂₅ : ἐπι τῶν νοσῶν) < *gol*.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚA.

Buclucaș < *bucluc*.

Codaș < *coadă*.

Fruntaș < *frunte*.

Nevoiaș < *nevoe*.

Pătimaș < *patimă*.

Pizmaș < *pizmă*.

Truțaș < *truță* 'mîndrie' (Mard.).

Zăcăș 'leneș' (Pamf. C.) < *zac*.

POSESIUNEA UNEI CALITĂȚI.

Derivate dela substantive.

Cal *nărăvaș* < *nărav*.

Hulub *rotaș* 'cu coada rotată' (Săgh. 103) < *roată*.

Părtaș 'care face parte' < *parte*.

Pușcaș 'soldat ori vânător înarmat cu pușcă' (Țiplea) < *pușcă*.

Tăinaș 'care vorbește cu altul tainic' (Pamf. J. II) < *taină*.

Derivate dela verbe.

Oi *împungașe* 'care împung' (Damé T. 68) < *împung*.

FELUL.

Cal *înaintaș* 'care merge înainte' < *înainte*.

Cal *lăturaș* 'care merge pe de lături' (Codin, 15, sub *ceahlău*),
dinți *lăturași* 'dinți de pe delături la cai' (Damé T. 47) < *latură*.

Colți, dinți *mărginași* la cai (Damé T. 47) < *margină*.

Prăștiaș = calul dela *praștie*, cheval de volée, attaché en dehors
du timon (Săgh. 101).

Cal *rotaș* 'dela roate' < *roată*.

Țăran *miljocaș* 'de mijloc' < *mijloc*.

ADVERBE.

Diminutive alintătoare.

Tupilaș (Pas.) < *tupilesc*.

SUFIXE COMPUSE.

-ălaș¹ (= -ală + -aș).

Diminutive alintătoare.

Purcălaș (Conv. Lit. XX 1016) < *porc*.

Drăgălaș < *drag*.

-ălaș² (= -eală + -aș).

PRODUSUL PRIMITIVULUI.

Aședzălaș 'așezămînt' (Țiplea) < *așez*.

-ogaş (= -og + -aş).

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Bofoagaş 'cel ce face boațe, belele' (Codin, 11) < *boață*.

-uiaş (= -uîă + -aş).

DIMINUTIVE.

Prunduiaş (Păsc.) = *prund*.

Originea : -aş, introdus prin :

Bogătaş < srb. *bogataş* 'homo dives'.

Brăzdaş < srb. *brazdaş* 'bos arator dexter'.

Cocătaş nume de familie < bulg. *kočaş* 'cocher'.

Papiștaş 'catholique' < bulg. *papiștaş* 'papiste'.

Pelinaş 'vin à l'absinthe' < bulg. *pelinaş*.

Slujbaş 'fonctionnaire, employé' < bulg. *službaş*.

Sufixul este în strânsă legătură cu -'ăş, -iş, -úş, -'eş, -'oş, -óş, v. -uş.

Obscur :

Oaie *cărăbaşă* 'neagră pe bot și-ncolo albă, afară de picioare' (Vîrcol), cf. turc. *kara* 'noir', alb. *karabaşá* 'escarbot noir'.

Elemente ungurești.

Adălmaş < *áldomás*.

Făgaş < *vágás*.

Imaş < *nyomás*.

Lăcaş < *lakás*.

Sălaş < *szállás*.

Uriaş < *óriás*.

Fenomene de Analogie.

Substituții de Sufix :

Sufixul -aş s'a substituit lui -aciű în :

Cosaş 1. 'faucheur', 2. Zool. 'faucheur, Phalangium opilio' (Şez. V 59) < bulg. *kosač* 1, 2.

Gonaş = *gonaciű*, v. -aciű.

Genul și Pluralul.

Cuvintele în *-aș* sunt : masculine, când exprimă o ființă, eterogene, pl. *-e*, când exprimă un lucru.

IȘ (*-iș*).

Observație. — Dr. mr. — Fem. *-ișă*.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

Concrete.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Cîmpiș (Dal.) < *cîmpu*.

Scăuniș 'lemnul cel de deasupra osiei legat de aceasta prin *umeraș*, care este un cerc de fier' (Viciu, 75) < *scaun*.

Diminutive alintătoare.

Numę de plante.

Brădiș 'cornifle' < *brad?*, cf. plantele *bradu-cîumei*, *brădișor*.

Buciniș (Panțu, Rev. cr. lit. III 90, Viciu 23), *buceniș* (Șez. II 23) 'cucută', plantă cu tulpina cilindrică < *bucin = bučum*.

Toporiș 'pintenaș; pied d'alouette' < *topor*.

Bătrîniș 'vergerette du Canada', are florile albe-spălăcite < *bătrîn*. — Pentru dim., cf. încă numirile *soricel*, *steluță*.

NOMINA AGENTIS.

Pîrîș 'reclamant' (dejă Car.) < *pîrăsc*.

Steghiș 'stegariul la nuntă' (Viciu, 79) < *steag*.

NOMINA INSTRUMENTI.

Acoperiș, *coperiș* (Mat. 28) < *acopăr*.

Învăliș < *învălesc*.

PRODUSUL PRIMITIVULUI.

Ascuțiș 'tranchant' < *ascuți*.

Tăiș 'tranchant' (Hasdeu, 1840) < *taiă*.

Painjeniş 'toile d'araignée' (In odae, prin unghere, s'a țesut *painjeniş*, Eminescu) < *painjăn* 'araignée', bulg. *pařak* 'araignée', *pařařina* 1. 'araignées', 2. 'toile d'araignée'.

COLECTIVE.

Fetiș < *fată*.

Frunziș < *frunză*.

Pietriș, mr. *chitriș* 'pietre mici scoase din rîuri mari' < *piutără*.

Prundiș < *prund*.

Rămuriș 'desiș de ramuri în pom sau copac' (Pamf. Agr.) < *ramură*.

Turiș 'pae rămase (ogrinji) dela vitele cornute, care se dau cailor' (Bud.) < bulg. *tor* 'fumier'.

Mărunțiș 'parale mărunte', *mărunțișuri* 'lucruri mărunte' < *mărunt*, -fș.

LOCUL PE CARE SE AFLĂ O COLECTIVITATE DE PLANTE.

Aluniș (Car.) < *alun*.

Ariniș < *arin*.

Brădiș < *brad*.

Cărpiniș < *carpin*.

Corciș < *corcîț*.

Curpeniș (Păsc.) < *curpăn*.

Frăsiniș < *frasin*.

Hățiș 'tufiș de măracin' = *hățaș* < *haț*, cf. și *hățeg* 'pădure mărunță, tînără, tufiș, lăstar des' (Hasdeu, 2083, com. Muscel).

Masliniș (Dos. Prol. 46²/17) < *maslin*.

Păiș (Pas.) < *paiță*.

Răchitiș 'saulaie' < *răchită*.

Stejăriș (Săgh. 114 c) < *stejar*.

Tușiș, *tuferiș* (Vîrcol), *stufiriș* (Codin, 69) < *tujă*, *tujar*.

LOCUL PE CARE SE AFLĂ O COLECTIVITATE DE LUCRURI.

Ariniș 'désert sablonneux' (*arinișurile* Egiptului) < *arină* (mr.) = lat. *arena*.

- Baltiș* 'cîmp mocirlos' (Hasdeu, 3076) < *baltă*.
Băhniș 'marécage, terrain marécageux' (Hasdeu, 2876) < *bahnă*.
Buturiș 'loc plin de *buturi* și de lemne aruncate în neorînduială' (Codin. Ing.) < *butur*.
Năsipiș 'loc năsiptos' < *năsip*.

LOCUL PE CARE SE EFECTUEAZĂ O ACȚIUNE.

- Ascunziș*, mr. (Dal.) *ascumțiș* 'ascunzătoare' < *ascund*, -zi, *ascumt* 'ascuns'.
Urdiniș 'borta dela știubeiș prin care ies și intră albinele' (Damé T. 119, Șez. VII 188) < *urdin*.

LOCUL CARACTERIZAT PRINTR'O CALITATE.

- Deșiș* 'loc în care copacii sunt deși' < *des*.
Răpeziș 'loc foarte înclinat' (Pamf. C.) < *răpede*, -zi.
Teferiș 'loc neted' (Pamf. J. III) < *teafer*?
Povîrniș 'partea povîrnită a unui munte' < *povîrnesc*.
Arucutișu 'răpeziș' (Mih.) < *arucutescu* 'rostogolesc'.
Lumiș 'loc într'o pădure în care copacii sunt rari, și în care decî este lumină, poiană' < *lumină*.
Podiș 'platou' < *pod*.

Abstracte.

O ACȚIUNE.

- Cîrmiș* (Vîrcol, Pamf. Agr.) < *cîrmesc*.
Înghețiș (Bibl. 1688) < *îngheț*.
Întîlniș < *întîlnesc*.
Măritiș (dr. mr.) < *mărit*.
Mlătiș < *mlătesc*.
Sădiș (Car.) < *sădesc*.
Treiriș 'action de battre en grange' (Bibl. 90²/₅₆) < *trier*.
Murgiș (Obed.), *murdziș* (Dal.), *amurdziș* (Pap.B.) 'crépuscule, chute du jour' < *murdzescu* 'amurgesc'.

O STARE.

- Largul *neteziș* al câmpiilor (Vlăhuță) < *neted*, -zi.

Abstracte-Concrete.

ACȚIUNEA ȘI LOCUL PE CARE EA SE EFECTUEAZĂ.

Coborîș, scoborîș < *cobor, scobor*.*Pogoriș* (Bibl. 229^{2/36}: *κατάβασις*, iter devix) < *pogor*.*Suiș* (*Copci* 'gropițe făcute pe maluri pentru a înlesni *suișul*'. Codin, 20. — *Suiș* = *ἀνάβασις*, ascensús. Bibl. 160^{1/50}. — Mare ni-î groaza și greutatea mare a văzduhului aceleia *suiș*. Dos. Prol. 96^{2/9}. — David să suia *suișul* muntelui maslinului. Bibl. 219^{2/58}: ἀνέβαινεν ἐν τῇ ἀναβάσει τῶν ἐλαιῶν, ascendebat clivum olivarum) < *suiș*.

ACȚIUNEA, LOCUL UNDE EA SE PRODUCHE ȘI PRODUSUL.

Clădiș 1. 'acțiunea de a clădi clăile' (Pamf. Agr. 210), 2. 'locul unde se fac clăile' (Pamf. Agr. 161), 3. 'clae de fin' (Vîrcol) < *clădesc*.

ACȚIUNEA, PRODUSUL, LUCRUL CARE URMEAZĂ SĂ FIE PRODUS.

Măciniș 1. 'acțiunea de a măcina' (Tiktin), 2. 'papușoi măcinați, făină proaspătă în momentul cînd se aduce dela moară' (Șez. V 105), 3. 'bucatele duse la moară spre măcinat' (Rev. cr. lit. III 159) < *macin*. — Cu înțelesul 3 megl. *măfînîș*.

O STARE ȘI LUCRUL CARACTERIZAT PRIN EA.

Acriș 1. 'aigreur' (Dal.), 2. 'pctit lait aigri employé comme vinaigre' (Hasdeu, 212), cf. *acreală* 'aigreur' și *năcreală* 'vinaigre' (Viciu, 62).*Ciritiș* = *ceret*.**ADIECTIVE.****APARTINEREA.***Areadzimiș* 'care locuește pe coasta unui munte, la poalele unui munte' (Dal.) < *arîdzî'm* 'poalele, coasta unui munte'.*Cîmpiș* 'de cîmp : *cal cîmpiș*' (Dal.) < *cîmpu*.*Irghețiș* 'de herghelie : *cal irghiliș*' (Dal.) < *irghile*.*Mundiș* 'de munte : *cal mundiș*' (Dal.) < *mundi*.*Pîduriș* 'de pădure, fig. sălbatic : *om pîduriș*' (Dal.) < *pîduri*.

ORIGINEA.

Frinchișă un fel de poamnă. < roman. *francus*.

MATERIA.

Archiă țipurișă 'rachiū de drojdie' (Dal.), mere *țăpărișe* 'mere cu gust acru, astringent' (Viciu, 82) < *țipură* 'drojdie, rachiū' (Dal.) = bulg. *țipuri* s. f. pl. 'marc, lie, fondrilles'.

ASĂMĂNAREA.

Ploae *pînzișă* 'vlog, ploae generală' (Pamf. J. III sub *vlog*) < *pînză*.

In special colorarea :

Limuniș 'qui est de couleur de citron' (Dal.) < *limonă* 'citron'.

ADVERBE.

ADVERBE DE MOD.

Derivate dela substantive.

Arciș 'en travers, transversalement' < *arc*.

Buziș (trăsură cu patru cai *buziș*) < *buză*.

Costiș 'per latus, ad latus' (Car.) < *coastă*.

Cruciș < *cruce*.

Fățiș < *față*.

Frunțiș 'cu fruntea sus, cu curaj' < *frunte*, -*ți*.

Pieziș < *piază* 'spetează oblică la căruță' (Codin, 57), cf. apoi *piezul* casei (Dan. I 126, sensul ?), *în piez* (Păsc.), *în pchez* (Ciob.) adv. 'oblic'.

Ponciș 1. 'în curmeziș' (Codin, 60), 2. 'chiorîș' (Pamf. C.) < *poancă* 'discorde, dissension' (Cihac), dete căciula *de-a poanca* = o asvârli la întâmplare (Ciob.), cf. și *poncișă* 'înclinație mare a unui deal' (Șez. IX 152).

Vintriș 'culcat cu pânțelele [=pe pânțele] împrejurul focului' (Șez. V 171), 'curmeziș' (Șez. III 91) < lat. *venter*.

Derivate dela adiective.

Chiorîș < *chior*.

In *lungiș* < *lung*.

Mălcomiș (Car. Dos.Prol. 90 ²/₃₀) 'en silence, tacitement' < *mălcom* 'silence' (Car.) = bulg. *mălkom* adv. 'en silence'.

Morțiș < *mort*, -*ți*, cf. 'a umbra *mort* după ceva'.

Derivate dela verbe.

'A cosi — a merge cu picioarele *cosiș*, ca cînd ar cosi' (Codin, 21) < *cosesc*.

Pe *furiș* 'furtivement, à la dérobée' < *fur* 'voler', cf. 'a *fura* cu urechea'.

A merge *îndoîș* 'a merge cu pîeptul înainte și cu o iuțeală nemaî pomenită' (Codin, 41) < *îndoesc* 'plier'.

Înnotiș 'natando' (Car.) = *înnot* idem (Car. Mold.) < *înnot nager*'.

Pitiș 'pe ascuns' (Vîrcol) < *pitesc* 'se cacher'.

Tupiliș 'tupilîndu-se' (Pas.) < *tupilesc*.

Tîriș-grăpiș 'tîrîndu-se' (Viața Rom. XX 390) < *tîrăsc*, *grapă*, cf. 'a se ținea *grapă* de cineva'.

Derivate dela interjecții.

Merge *horțiș* 'merge de-a curmezișul' (Șez. IX 151) < *hoarța* (Pas.).

Curmeziș < *curm* 'a se crăpă oblic' + *-eziș* dela *pîeziș*.

Chîoriș are încă variantele *chîordiș*, *chîondoriș* (Pamf. Agr.).

Punctul de plecare pentru adverbele în *-iș* l-au dat unele substantive și adiective în *-iș*.

Astfel, adverbele *costiș*, *cruciș*, *curmeziș* corespund substantivelor respective :

Costișuri s. f. pl. 'lanțurile care prind crucea de butuci la car' (Damé T. 10).

Crucișă pl. *crucișe* 'cele două lemne în formă de cruce la zmeu' (Mold.), *crucișe* sau *cruci*, *răscruci* 'două lemne la vîrtelniță așezate *cruciș*' (Damé T. 14).

Curmeziș 'puntea fierestrăului, lemnul dela mijlocul ferestrăului' (Damé T. 86), *curmezișuri*, 'stinghiî, chingî, două lemne care leagă scîndurile la loîtră' (Damé T. 11).

Unele adverbe în *-iș* se întrebunțează numai cu prepoziție : *în lungiș*, *în curmeziș*, *pe furiș* ; — *de-a curmezișul*, vr. *pre a furișul*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-iș* sunt : 1. masculine, când exprimă o ființă masculină (*pîriș, steghiș*), 2. eterogene, pl. *-uri*, când arată un lucru (*acoperișuri, învălișuri, mărunțișuri, ciritișuri, tufișuri, deșișuri* Bibl. 114²/₃, 64²/₁, *cimpișuri, ascumțișuri*).

UȘ (*-úš*).

Observație. — Dr. mr. megl. — Fem. *-ușă*, dial. *-ușe*.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Bărbătuș < *bărbat*.

Cerceluș (Pas.) < *cercel*.

Lemnuș 'un lemn mic care ține țeava în suveică' (Damé T. 136) < *lemn*.

Părătuș 'lurette' < *palatum*.

Păruș (Bibl. 143¹/₁₀) < *par*.

Sfircușul nasului 'bout du nez' (Revista Ion Creangă, vol. III, 281) < *sfirc*.

Tecuș 'vagina' (Car.) < *teacă*.

Bulbuș 'cavitatea ochiului' (Grig.) < *bulb-*, cf. varianta *bolboasă*, apoi *a bulbucă ochii* 'faire de grands yeux', *a holba ochii* 'écarquiller les yeux', lat. *volvere*.

Aripinuș 'ciorchinaș' (Dal.) < *areapini* 'ciorchină'.

Chiprușu 'clopot mic' (Mih.) < *chipuruș < *chipuru* 'clopot' (Mih.).

Cîiruș 'mică ciorchină' (Dal.) < *cair*.

Cîruș, cîiruș (Dal.), megl. *cărluș* 'scipte' < *car*, de unde și *cîrul'ă* idem (Dal.).

Culucuș 'colăcel' (Dal.) < *culăc*.

Cumătuș 'bucățică' (Pap.B.) < *cumată* 'bucată'.

Lipuruș 'puț de iepure' (Dal.) < *l'epuri*.

Miruș 'măr mic' (Dal.) < *mer*.

Piruș 'păr mic' (Dal.) < *per*.
Strînuș 'hăinuță' (Dal.) < *străniū* (Pap.B.).

Căldărușă (Pas.), *cîldîrușă* (Dal.) < *căldare*.
Cărărușă < *cărare*.

Găletușă (Mat. 64) < *găleată*.

Mănușă 'gant', mr. *mînușă* 'anse' (Obed.), megl. *mănușă* 'le manche' < *mînă* 'main'.

Pănușă 'frunză a știulețului' (Damé T. 63) < *pană*, cf. pl. *pene* (Damé T. 63).

Clidușă 'articulation' (Dal.) < ngr. κλειδί 'clef, clavicule'.

Diminutive alintătoare.

Nume comune.

Cățeluș, mr. *cîțiluș* (Dal.), megl. *cățiluș* < *cățel*.

Picioruș, megl. *picîuruș*, *cicîuruș* < *picior*.

Purceluș, megl. *purțiluș* < *purcel*, *purțol*.

Vițeluș (Pas.), megl. *vițiluș*, *vițăluș* < *vițel*, *vițol*.

Anghiluș 'îngerăș' (Dal.) < *anghil*.

Auș 'vieillard' (Dal.) < *avus*.

Birbicuș (Pap.B. Dal.) < *birbec*.

Fîrtîtuș (Dal.) < *fîrtat*.

Surțiluș (Dal.) < *surțel*.

Șuricuș (Dal.) < *șoaric*.

Mingiuș 'păduche' (Dal.) < *micîuș < *mic* pl. *micî*. — Pentru *ng* < *nc* cf. *mingîună* (Dal.) = dr. *mîncîună*.

Cățelușă < *cățea*, *-ele*, cf. și *cățeluș*.

Găinușă, mr. *gîl' inușă* (Dal.) Astr. 'les Pléiades' < *găină*, *gîl' ină*.

Nuelușă (Pas.) < *nuța*, *-ele*.

Ulcelușă (Pas.) < *ulcea*, *-ele*.

Urechiușă (Mold. Car.), mr. *uricl'ușă* (Dal.) < *ureche*, *ureacl'i*.

Vălcelușă (Pas.) < *vălcea*, *-ele*.

Lîndurușe (Pap.B.) = *lîndură* 'rîndușică'.

Pîndicușă (Dal.) < *pîndic* 'pîntece'.

Nume de plante.

Aiuş 'Allium silvestre' (Car.) < *aiű*.

Cerceluş 'lăcrămioare, Convallaria majalis' < *cercel*.

Frâncuşă un fel de poamă (Mold.) — roman *francus*.

Lăpuş de oae = *brusturu-oae* 'Telekia specioasa', mr. *lipuş* 'plantă cu foile largi şi cu floarea galbănă' (Dal.) < *lappa* 'bardane; brustur'.

Lemnuş = *lemn-Domnului*.

Mărgeluşă 'grémil des champs' < *mărgea*, -*ele*.

Scăiuş 'verge-à-pasteur', are tulpina acoperită cu peri şi cu ţepi inegali < *scaiű* 'cirse lancéolé'.

Cîpuşă 'căpşună' (Dal.) < *cap*.

Nume de animale.

Cîtuş 'chat' (Dal.), *cătuşă* (Mih.), *cătuşe* (Pap. B.), *cîtuşă* (Dal.), megl. *cătuşă* 'chatte' < *cattus*, *catta*.

Greluş 'grier' (Conv. Lit. XX 1011) = *grel*.

*Nume proprii.**Nume proprii de persoane.**Nume de botez.*

Andruş (Pap.B.) = *Andreiű*.

Angheluş, -*uşa* < *Anghel*.

Nume de familie.

Ptelmuş (Codin, 57) < *pïelm* 'mălaiű' (ibid.).

*Nume proprii de animale.**Nume de câni.*

Arpaduş (Şez. VIII 114) < *Arpad*.

Lemnuş (Şez. VIII 115) < *lemn*.

Negruş (Şez. VIII 115) < *Negru* (ibid.).

Nume de mâțe.

Gălbînușa (Șez. VIII 116) < *galbăn*.

Negrușa (Șez. VIII 116) < *negru*.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Trepăduș < *trepăd*.

CONȚINUTUL.

Albuș 'blanc d'oeuf' < *alb*.

Gălbănuș 'jaune d'oeuf' < *galbăn*.

NOMINA INSTRUMENTI.

Astrucuș 'acoperiș' (Hasdeu, 209, 1907) < *astruc*.

Astupuș, *stupuș* 'dop de astupat un vas' (Șez. V 125) < *astup*.

Scăpărușă 'allumette' (Viciu, 75) < *scapăr*.

Tăiuș 'lemnul pe care se tae ceva' (Pas.) < *taiș*.

Țăpuș 'un instr. rotund cu care fac găurile la opinci' (Viciu, 83) < *înșep*.

Pieptănuș 'pșteptene cu care se scarmână lina, darac' (Rev. cr. lit. III 164) < *pieptăn*.

ÎN SPECIAL NUME DE HAINE.

Urmăruș 'humeral' (Car.) < *umăr*, cf. *umărar*.

Bitușe 'sarică, o îmbrăcăminte lungă, pentru iarnă, fără mîneci, făcută din piei de oae' (Conv. Lit. XX 1005) este obscur.

COLECTIVE.

Mărunțuș < *mărunt*, -ș.

LOCUL UNDE SE AFLĂ O COLECTIVITATE DE PLANTE.

Păiuș (Pas.) < *paș*.

Smeuruș (Viciu, 78) < *smeură*.

LOCUL PE CARE SE EFECTUEAZĂ O ACȚIUNE.

Derivate dela verbe.

Culcuș (dr. mr.) 'locul unde se culcă' < *culc.*

Lunecuș 'loc pe care se lunecă, alunecos' < *lunec.*

Urcuș 'loc pe care se urcă pe munte' (Șez. V 168) < *urc.*

Derivate dela substantive.

Gheșuș 'locul pe care copiii se dau pe ghîață' < *ghîață.*

Săniuș 1. 'locul pe care copiii se dau cu saniea' (Mold. Viciu 39), 2. 'cale de sanie' (Rev. cr. lit. III 167) < *sanie.* — Prin analogie cu acesta s'a născut *dăniuș* 1 (Viciu, 39) < *daș.* — Fiindcă copiii *se dau* și *în scrîncîob*, cuvântul *dăniuș*, sub formele *dăinuș*, *dăiniuș*, a căpătat înțelesul de 'scrîncîob în care se dau copiii' (Viciu, 39).

Stecuș 'drum ca stecla, numai ghîață' (Șez. V 124) < *steclă.*

Abstracte.

O ACȚIUNE.

Număruș 'numărătoare' (Iarn.-Bârseanu) < *număr.*

Următoarele două se întrebuițează numai în sens figurat :

Frecuș 'bătae' (Șez. IX 148, Pamf. J. III), 'zoală, chin mare' (Șez. V 73) < *frec.*

Picuș 'parale ce capătă cineva ca bacșiș pentru mici afaceri' < *pic.*

O STARE.

Luciușul mării < *luciu.*

Crestuș = *creastă* 'crestătura leucii de care se prinde carîmbul la car' (Dămé T. 11).

Frînjuș 'Gallicus morbus' (Car.) = *frență.*

ADIECTIVE.

Diminutive propriu zise.

Gîlbinuș 'gălbi-û' (Dal.) < *galbin*.

γrivînuș 'care bate în cenuși-û' (Dal.) < *γriv* 'cenuși-û'.

Diminutive alintătoare.

Pușineluș (Car.) = *pușinel*.

Beluș = *belu* 'alb, frumos' (me gl.).

ADVERBE.

Diminutive alintătoare.

D-abîelușă (Jipescu) = *de-abîa*.

Acmuș (Car.), *amuș*, *acuș* (Mold.) 'tout-de-suite' = *acmu*, *acum*.

De mînecuș 'de grand matin' (Dos.) = *de mînecate*.

Tupiluș (Pas.) < *tupilesc*.

SUFIXE COMPUSE.

-ăuș (= -ăŭ + -uș).

DIMINUTIVE.

Lătăuș 'un vierme de apă cam încovrigit' (Șez. III 69) < *lat*.

Cărlăuș 'cripte' (me gl.) < *cărlăuș < *cărul*'ŭ id. (mr.).

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Bătăuș < *bat*.

Jucăuș < *joc*.

Sfădăuș < *sfădesc*.

Zăcăuș 'leneș' (Pamf. J. II) < *zac*.

NOMINA AGENTIS.

Cărauș < *car*.

NOMINA INSTRUMENTI.

Bătăuș 'lemnul cu care se lovește mingea' (Șez. VII 185). — Din *bătăuș* + *bătae* s'a născut *bătăiūș* 'claquet, cliquet d'un moulin'.

Pentru nașterea acestui sufix cf. *mîncăuș* de oameni < *mîncăi*

-uruş (=ur+-uş),

DIMINUTIVE.

Ghimpuruş (Şez. V 74) < *ghimpe*.

Limburuş 'luette' < *limbă*.

-eguş (=eg+-uş).

Răpeguş 'drum costos' (Noia Rev. Rom. VIII 87) < *ripă*.

Originea : -uș, introdus prin :

Căpușă (Şez. II 186), mr. *cîpușă* (Dal.), megl. *căpușă* Zool. 'tique' < bulg. *kapuș*.

Mătușă 'tante' ? rus. *matușa*.

Răgușă 'cu coarne, despre oi' (megl.) — srb. *roguša* 'vacca cornuta'.

Răbuș, mr. *arîbuș* (Dal.) 'taille' < srb. ceh. *rabuș*.

Scoruș 1. 'sorbier, cormier, *Sorbus domestica*', 2. 'sorbier des oiseaux, *Sorbus aucuparia*', mr. *cruș* 2 (Dal.) < *scoruscius, *coruscus = *scoruscus*, *coruscus* 'brillant, étincelant'. — *Scorușii* au fructele roș-aprinse. — Din rom. cuvântul a trecut în limbi slave : bulg. *oskrușa*, srb. *oskorușa*, nsl. *oskoruș*, *skoriș* 1.

Fenomene de Analogie.

Substituții de sufix :

Sufixul -uş s'a substituit lui -at în :

Lăpăduș nume de câni (Şez. VIII 115) < *Lăpădatu* id. ibid.

Tărcuș nume de câni (Pamf. C.) < *tărcat?* — In Mold. de Nord *Tărcuciū*.

lui -oiș în :

Cioruș 'negru ca un țigan' (Rev. cr. lit. III 93) = *cioroiș*.

Pișiguș (Conv. Lit. XX 1015) = *pișigoaiș*.

lui -uc :

Dălcăuș 'ajutorul cîrmaciului la plutărie, el stă în coada plutei' (Şez. II 24) < turc. *dalkauk* 'parasite ; bouffon, flatteur'.

Sufixul -ăuș s'a substituit lui -uş în :

Dăinăuș 'scrîncîob' (Boc.) < *dăinuș*.

La grupa cuvintelor în -uş a trecut :

Lăcătuș 'serrurier' < ung. *lakatos*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ușă* sunt feminine și fac pl. în *-uși*, dial. *-ușe*, mr. *-uși*. — Substantivele în *-uș* sunt : 1. masculine, când arată nume de ființe ori de copaci (*bărbătuș, cățeluș, trepăduș*, mr. *mirus, pirus*), apoi dr. *pieptănuș*, mr. *cîruș*, 2. eterogene, pl. *-e*, mr. *-i*, diminutivele cari arată un lucru (*lemnus, picioruș*, mr. *cîruș, strînuș, surțiluș*), 3. eterogene cu pl. *-urî* toate celelalte (*mărunțuș*, mr. *culucuș*). — Mr. *aripinuș, chipuruș, cumătuș*, sunt înregistrate ca eterogene, dar pl. nu este indicat.

Observații generale asupra sufixelor în ș.

Sufixele rom. în ș sunt de două categorii : 1. accentuate : *-ăș, -iș, -oș, úș*, 2. neaccentuate : *-'ăș, -'eș, -'oș, -'șă*.

Toate aceste sufixe provin din sufixele slave în ș, cari erau neaccentuate la nominativ și accentuate la celelalte cazuri.

Din sufixele slave în ș a trebuit să avem în românește tabloul următor :

sl. *-aș* > rom. *-ăș, -'ăș*.

sl. *-eș* > rom. *-éș, -'eș*.

sl. *-iș* > rom. *-iș, -'iș*.

sl. *-oș* > rom. *-óș, -'oș*.

sl. *-uș* > rom. *-úș, -'uș*.

sl. *-șă* > rom. *-'șă*.

sl. *-iș* a fost suplantat prin celelalte.

După cât se pare în limba rom. *-éș* a cedat locul lui *-'eș*; — *-'iș* și *-'uș* au trecut probabil la *-'eș* și *-'oș*; — *-'eș* a trecut probabil la *-ăș*, când eră precedat de un sunet care preface pe *e* în *ă* (cf. *murăș* și *mureș*), și *-'oș*, când eră precedat de un sunet care preface pe *e* în *ă* și apoi în *o* (cf. *neaos* < **neaũăș*), așa că a rezultat pentru românește tabloul următor :

sl. *-aș* > rom. *-ăș, -'ăș*.

sl. *-eș* > rom. *-'eș, -'ăș, -'oș*.

sl. *-iș* > rom. *-iș, -'iș -'eș*.

sl. *-oș* > rom. *-óș, -'oș*.

sl. *-uș* > rom. *-úș, -'oș*.

Din vremea când, potrivit etimologiei, derivatele românești, dela un radical oarecare se întrebunțau în mod egal accentuat și neaccentuat, ne-au rămas exemplele : *zăcăș* și *zácăș*, *stogoășă* și *stógoășă*.

Un exemplu de -'eş prefăcut în -'iş şi trecut la -iş : *măcriş* < *mă-criş* = bulg. *mokreş*.

Dela acelaş radical se pot obţine în limbile slave derivate prin câte două sufixe în ş. Exemple : srb. *bogataş* — nsl. *bogatus* 'homo dives', srb. *kostreş* — bulg. *kostruş* Zool. 'perche', vsl. *mokreşŭ*, *mokroşŭ* 'aquarius' srb. *okoliş* 'circulus' — vsl. *okoluş* 'détour'. — Această particularitate s'a transmis şi limbii române : *frînchişă-frânçuşă*, *mărunfiş* — *mărunfuş*, *păiş* — *păiŭş*, *bolboaşă* — *bulbuş*, *tupilaş* — *tupiliş* — *tupiluş*.

Un astfel de dublet slav s'a păstrat chiar în româneşte :

Răboş, *răboj*, mr. (Dal.) *arăboj*, *răbuş*, mr. (Dal.) *aribuş* 'taille' < bulg. *raboş*, srb. ceh. *rabuş*.

Faţă de un derivat slav printr'un sufix în ş găsim în rom. un derivat, dela acelaş radical, cu acelaş înţeles, însă prin alt sufix în ş : srb. *goliş*, *golŭşav* 'avis nuda' — rom. *golaş*. 'petit oiseau sans plumes, béjaune' (bulg. *golak*).

Faţă de derivate slave printr'un sufix în ş găsim uneori în rom. derivate prin acelaş sufix şi cu acelaş înţeles dela radicale latine : rus. *bealiş* 'blanc d'oeuf' — rom. *albuş*, rus. *žoltiş* 'jaune d'oeuf' — rom. *gălbănuş* ; — nume de animale : ceh. *černuše* 'vacca nigra' — rom. *negruş* 'canis niger', *negruşa* 'catta nigra'.

Cf. în fine srb. *bĭelaş* 'equus albus' — rom. *Albaş* 'nomen familiae'.

Nsl. *banderaş* 'porte-drapeau' — rom. *steghiş*, srb. *gustiş* 'res densa' — rom. *desiş* ; — srb. *mağaruşa* 'uvae genus' — rom. *frânçuşă*.

Printre cuvintele rom. sunt unele cari arată nume de plante, nume de animale (comune şi proprii), nume de familie. Acelaş lucru şi în limbile slave.

Sufixul adverbial -iş noi l-am explicat ca provenind din suf. adiectival -iş. (Adverbe în -aş şi -uş sunt numai *tupilaş*, *tupiluş*, variante ale lui *tupiliş*). Observăm că în limbile slave există sufixul -şi pentru a formă adiective din adverbe.

Aceeaş corespondenţă între sufixele slave şi române există şi din punct de vedere a înţelesurilor.

În adevăr, sufixele rom. formează următoarele derivate :

SUBSTANTIVE.

Concrete.

Dimin.	- <i>úș</i> , - <i>íș</i> , - <i>úș</i> , - <i>óș</i> ?, - <i>'ș</i> a (patron.).
Nom. ag.	- <i>áș</i> , - <i>íș</i> , —
Poses. cal. excel.	—, —, - <i>úș</i> (1 ex.)
Instr.	- <i>áș</i> , - <i>íș</i> , <i>úș</i>
Colect.	—, - <i>íș</i> , <i>úș</i>
Locul	- <i>áș</i> (1 ex.), - <i>íș</i> , —
Prod. prim.	- <i>áș</i> , - <i>íș</i> , —
Dependența	- <i>áș</i> , —, —
Conținutul	- <i>áș</i> , —, - <i>úș</i>

Abstracte.

Acțiune	—, - <i>íș</i> , - <i>úș</i>
Stare	—, - <i>íș</i> , - <i>úș</i> (câte 1 ex.)

ADIECTIVE.

Dimin.	- <i>áș</i> , - <i>úș</i> , - <i>'eș</i> (1 ex.)
Poses. cal. excel.	- <i>áș</i> , - <i>ăș</i> . - <i>'eș</i>
Calitatea	- <i>áș</i> , - <i>'eș</i> , - <i>'ș</i> a (patron.)
Apartinere	- <i>áș</i> , - <i>íș</i>
Asămăn.	- <i>'ăș</i> , - <i>'eș</i> , - <i>'oș</i> , - <i>íș</i>
Materia	- <i>íș</i>
Originea	- <i>íș</i>

ADVERBE.

Modul : -*áș*, -*íș*, -*úș*.

Aceste înțelesuri se regăsesc în limbile slave (Miklosich, 339—346). Pentru înțelesurile atestate în exemple numeroase citez numai exemplele introduse în rom. și deja citate sub fiecare sufix în parte.

Nomina agentis. — Bulg. *kočaš* (rom. *Cociăș*), bulg. *službaš* (rom. *slujbaș*), nsl. *kočiš*, rut. *kočiš* (rom. *cociș*).

Posesorul unei calități prin excelență. — Srb. *bogataš* (rom. *bo-gătaș*), srb. *brazdaš* (rom. *brăzdaș*), vsl. *kokoši* (rom. *cucoș*), srb. *roguša* 'vacca cornută' (me gl. *răgușă* 'ovis cornută').

Posesiunea unei calități.

Nomina instr. — Srb. *krivaš* 'culter longior curvus', vsl. *le-meš* 'aratrum', srb. *kotluša* 'vas quoddam fictile', rus. *krivuša* 'Art Pflug', srb. *klepetuša* 'tintinnabulum', bulg. *raboš* (rom. *răboș*).

Locul. — Nsl. *okoluš* 'détour', srb. *oprliuša, pšeskusa* 'terra sabulosa', srb. *bareš* 'palus', nsl. *stališ* 'domicilium', pol. *kotusza* 'Marterstube'.

Produsul primitivului. — Bulg. *pelinaš* 'vin à l'absinthe' (rom. *pelinaș*), rus. *ogariš* 'das Angebrannte', rus. *vîigrîš* 'Gewinn bei Spiel'.

Aparținerea (dependența). — Bulg. *papištaš* 'catholique' (rom. *papiștaș*), bulg. *mokreš* Bot. 'cresson d'eau' (rom. *măcriș*).

Diminutive. — La Miklosich se găsesc exemple numai pentru *-iș, -îș*: rut. *korotiš* 'kleiner Mensch', srb. *mališ* 'parvulus', rut. *małis* 'Kind', rus. *mališ* 'kleiner Mensch', srb. *ŕepliš* 'hastula regia', rus. *ŕuniš* 'pullus lari', rus. *uteniš* 'pullus anatis'.

În dicționarul bulg. al lui Markov găsesc *palaš* (și *pale*) 'petit chien', apoi *tugiša=tug* Bot. 'fritillaire impériale'.

Hasdeu, 1947—1959, deosebià pe *-âș¹* care formează nomina agentis, de *-âș², -iș, -úș* diminutive. Pe *-aș¹* îl derivà din lat. *-asius*, forma arhaică a lui *-arius*, pe *-âș², -iș, -úș* le derivà din lat. **-asceus, *-isceus, *-usceus* = *-ascus, -iscus, -uscus*. Sufixele respective slave le considerà ca împrumutate din rom.

Hasdeu nu cunoșteà toate funcțiunile lui *-âș, -iș, -úș* și nici le-gătura lor cu *-'âș, -'eș, -'oș, -'óș, -'șà*.

SUFIXELE VERBALE.

Ă.

Observație.—Dr. megl.—Și *î*.

Funcțiunea.

A STRIGĂ, DESPRE ANIMALE.

Behăesc 'bêler' < *beh*.

Bizăesc 'bourdonner' < *bîz*.

Chițăesc 'crier, en parlant des souris' < *chiț*.

Covițăesc 'crier, en parlant des pourceaux' < *coviț*.

Găsăesc 'crier, en parlant des oies' < *gās*.
Grohăesc 'grogner' < *groh*.
Hămăesc 'japper' < *ham*.
Măcăesc 'crier, en parlant des canards' < *mac*.
Mïorlăesc 'miauler' < *mïorlăū*.
Oăcăesc 'coasser' < *oacaca*.

A VORBÎ FĂRĂ ROST.

Hondrăesc (Şez. III 16) < *handra* 'fără treabă, degeaba'.
Lehăesc < *leh-*.
Lïorbăesc < *lïoarbă*.

A *brumăi* == a bate *bruma* (Pamf. Agr.).

VARIANTĂ.

că.

Extrasă din verbe ca *plescăesc*, *piscăesc (v. mai jos).
 Megl. *chîfcăesc* 'éternuer' < bulg. *kiham*.

Originea : a (G. Pascu),—formează durative și interative, introdus prin :

Chihăesc < bulg. *kiham* 'éternuer'.
Nădăesc 'espérer' < bulg. *nadeaïa*.
Plescăesc < bulg. *pleaskam* 'claquer, battre des mains'.
Scîrjăesc = bulg. *kârjam*.
 Megl. *alăes* 'tâter, palper' < bulg. *halam*.
Mucăes 'mugir, beugler' < bulg. *mukam*.
Pisăes 'écrire' < bulg. *pisa*.
Ricăes 'mugir' < bulg. *rikam*, vsl. *rîka*.
Tăes 'se cacher, se dérober' < bulg. *taïa se*.

Molfăesc = megl. *mălvăes*.

Fenomene de Analogie.

Sufixul *ă* s'a substituit lui *u* în :

Pipăesc 'tâter, palper' < *pipuesc == bulg. *opipvam*.

Sufixul *u* s'a substituit lui *ă* în :

Piscuesc 'piauler, piailler, criailler' < *piscăesc == bulg. *piskam*.

Pomăzuesc 'oindre, sacrer' < bulg. *pomazvam*.

ĂN.

Observație. — Dr. mr.

Funcțiunea.

DURATIVE.

Bodogănesc 'grommeler'.

Cîondănesc 'se disputer pour des riens' < *cîoandă* 'dispute'.

Dondănesc 'grommeler' < *dond-*.

Zingănesc 'tinter, résonner' < *zang*; *zîng* (Șez. V 175).

Cărțănesc 'crier, en parl. d'une plume, d'une porte, d'une roue; craquer, en parl. d'un lit, d'une botte' (Mih.)—bulg. *kârțam*.

Plăscănescu 'plesnesc' (Pap.S.) — bulg. *pleaskam* 'claquer, battre des mains; souffleter'.

Originea : Desvoltat din *n* prin epenteza lui *ă* între radicalul verbului și sufix, după cum se poate vedeă din *fîcnesc* = *jăcănesc* < *jac* (G. Pascu).

N.

Observație. — Dr. megl.

Funcțiunea.

UN ZGOMOT.

Cîocănesc, megl. *cîucnesc* < *cîoc*.

Foșnesc < *foș*.

Pocnesc < *poc*.

Megl. *țucnes* 'sucer' < *țuc-*, *cîoc-*, cf. mr. *țucuescu* idem (Pap. Megl.), apoi *čoč*, *čuč*, cerut de limbi romanice (Meyer-Lübke, 2452).

Megl. *gușnes* 'faă de gît' < *gușă* 'gît'.

Originea : *n* (A. Philippide, Pr. 155), — arată posibilitatea și perfectivitatea, introdus prin :

Crîcnesc întreb. cu negație 'ne dire mot'—srb. *krknu*.

Duhnesc < vsl. *dühnon*, srb. *dahnu*.

Plesnesc < vsl. *plesnon* 'plaudere'.

Potîcnesc < vsl. *potîknon* 'împingere'.

Răcnesc < vsl. *riknon* 'rugire'.

Megl. de sigur de origine bulgară :

Ciutnes 'jeter, rejeter'.

Crăşnes = dr. *scrîşnesc* 'grincer'.

Cucnes 'pousser, croire'.

Lăpnesc 'bâfrer'—bulg. *lapam* 'bâfrer, dévorer ; goinfrer ; hap-
per'.

Prăines = *prăes* 'zbor ; voler'.

U.

Observație. — Dr. mr. megl.

Funcțiunea.

A FACE ÎN FORMA PRIMITIVULUI.

Arcuiesc < *arc*.

Ghemuiesc < *ghem*.

Şerpuesc < *şerpe*.

Puscuescu 'a se face ca oţetul, a se înăcri' (Dal.) < *puscă* 'oţet'.

A FACE LUCRUL INDICAT PRIN PRIMITIV.

Mrejuiesc = fac *mreaţă* (Codin, 51).

Împăciuesc < *pace*.

Păcătuiesc, megl. *picătuiesc* < *păcat*, *picat*.

Păsuiesc pe cineva < *pas*.

Plănuiesc < *plan*.

Preţuiesc < *preţ*.

Lînguescu 'lărgesc' (Dal.) < *largu*.

Sclîvuiesc 'aduc în robie' (Dal.) < *sclav*.

A FACE O ACŢIUNE ASUPRA PRIMITIVULUI.

Gîtuiesc < *gît*.

Guşuescu 'a tăia gîtul' (Dal.) < *guşă* 'gît'.

A LUCRĂ CU PRIMITIVUL.

Berduesc = cioplesc cu *barda* (Grig.).

Drămuesc 'a cîntări și a socoti în dramuri' (Codin, 28) < *dram*.

Mîeruesc = ung cu *mîere* (Păsc.).

Pîetruesc < *pîatră*.

Șinuesc < *șînă*.

Văruesc, megl. *vărues* < *var*.

Vătuesc 'căptușesc cu vată' < *vală*.

Drăcuesc = dau pe cineva *la dracu* (Codin, 28).

Șiruesc 'taiu cu ferăstrăul' (Pap.S.) < *șară* 'ferăstrău'.

Cluțuescu 'a zvîrli cu picioarele de dinapoi' (Dal.) < *cloță* 'zvîrlitură cu picioarele de dinapoi a unui animal' (Dal.).

Mintuescu, *minduescu* 'gîndesc, cuget' (Pap. B.) < *minti*, *mindî*.

A PRINDE LUCRUL INDICAT DE PRIMITIV.

Pescuesc < *pescu* 'pește' (mr.).

A DA CUIVA CEVA.

Cinuesc 'a ospăta pe cineva' (Codin, 16) < *cină*.

Căpătuesc < *capăt*.

Țițuescu 'dau pruncului să sugă' (Dal.) < *țiță*.

Gîruesc 'îgăduesc : cel cuminte gîruește, iar cel prost trage nădejde' (Șez. II 229) < *jur*.

A PREVEDEA CU LUCRUL INDICAT DE PRIMITIV.

Țingluescu 'a închinga' (Dal.) < *Ținglă*.

A APUCĂ PE CINEVA DE LUCRUL INDICAT DE PRIMITIV.

Păruesc < *păr*.

Gîtuesc < *gît*.

A LOVI CU PRIMITIVUL.

Pălmuesc < *palmă*.

A POSEDĂ PRIMITIVUL.

Fricuescu 'a se speria' (Dal.) < *frică*.

A EXTRAGE PRIMITIVUL.

Liptuescu 'mulg' (Dal.) < *lapti*.

A DEVENI.

Griuescu 'devin cărunt, sur' (Dal.) < *griv*.

Surduescu 'devin surd, asurzesc' (Dal.) < *surdu*.

Vremuește 'a fi vreme rea, ploae sau ninsoare' (Șez. V 172) < *vreme*.

Ghinuescu 'a întreba și răspunde de sănătate' (Dal.) < *ghini* 'bine', cf. l'dzișŭ *ghini-viřiră* = l-am salutat (Dal.), dr. *a-și da binețe*.

Mi ciuduescu (Pap.B.) = *mi ciudescu* (Pap.B.) 's'étonner, s'émervueillir', bulg. *čudŭ se*.

Originea : -*uv*, -*ov* (A. Philippide, Pr. 155), introdus prin :

Dăruesc 'donner, faire présent de' < bulg. *darovam*.

Lecuesc 'médicamenter, soigner, traiter' < bulg. *leakuvam*.

Tilcuesc 'interpréter, commenter, expliquer' < bulg. *tălkuvam*.

Tirguesc 'marchander' < bulg. *tărguvam*.

Trebuesc 'être nécessaire, falloir' < bulg. *treabvam*.

SUFIXELE DE ORIGINE BULGARĂ.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE.

Ce (-'če).

Observație. -- Există numai în dial. megl. și pare a se fi confundat uneori cu -*cŭ*.

Funcțiunea.

UN SINGUR DERIVAT.

Lunce 'nume de boŭ fătat Lunŭ' < *lunŭ*.

Originea : bulg. -*če*, diminutiv (G. Pascu), introdus prin : *Copce* 'agrafe' < bulg. *kopče*.

Donci sg. și pl. 'izmene pentru copii' (Dal.)—*don* pl. *donuri* 'izmenc'.

Cupilcïu 'bâtard, enfant naturel' (Dal.) < bulg. *kopelče* (atestat la Miklosich, 191).

Vrapcïu 'moineau' (Dal.) < bulg. *vrabče* 'passereau, jeune moineau'.

Beratce adv. 'ca la *Berat*' (Mih.).

Pentru sufixul bulg. *-če* cf. următoarele exemple adunate din Markov : *biče* 'petit taureau' < *bik* 'taureau', *bivolče* 'jeune buffle' < *bivol* 'buffle', *konče* 'petit cheval' < *kon* 'cheval', *garvanče* 'petit corbeau' < *garvan* 'corbeau', *vâlče* 'jeune loup, louveteau' < *vâlk* 'loup', *čerepče* 'petit tesson' < *čerep* 'tesson', *kožuhče* = dim. dela *kozuh* 'pelisse, fourrure', *korabče* 'petit navire' < *korab* 'navire', *dripelče* = dim. dela *dripel* 'chiffon, lambeau, haillon, guenille, loque', *panerče* 'petit panier' < *paner* 'panier', *petache* = dim. dela *petak* 'pièce de cinq centimes'.

Sufixul *-če* este un sufix compus, v. Miklosich, 190–192.

CIU (-'ču).

Observație. — Există numai în dial. megl.

Funcțiunea.

NUME DE FIINȚE MASCULINE.

Un nume propriu de animale.

Murgïu n. de cîni < *murg* 1. 'murg', 2. 'nume de animale'.

Bircïu = *biru*, *bircu* 'drăguță, despre copii' (Mih.), alb. *bir* 'fils'.

Originea : bulg. *-čo*, formează masculine (G. Pascu), introdus prin :

Mărcïu n. de câne—*Mărca* n. de oi = bulg. *mrâk* 'obscur, sombre, à propos de la couleur'.

ñercïu n. de bou, dr. *mierca* n. de vaci (Pop. 55 b)—srb. *mrk* 'noir', cf. dr. *mierculea*, n. de vaci (Pop. 55 b.) < srb. *mrkulïa* 'vacca nigra'.

Stipcïu 'bodîrlaïul, o pasăre de apă' (Mih.).

Exemple bulg. pentru *-če* aduce Weigand, Bulg. Gr. 62. A daug din Markov : *sleapčo* s. 'aveugle' < *sleap* a. 'aveugle'.

·ICICĂ (-ičkâ).

Observație. — Sufixul se găsește numai în dial. megl. — Precedat de *ș*, *i* se schimbă în *o*.

Funcțiunea.

DIMINUTIVE.

Cămișoică 'cămeșuță' < *cămeșă*.

Ńicurică 'farmăturică' < *Ńicură* 'farmătură'.

Răpicică 'pătrică' < *ropă* 'piatră'

Sprică = mică *aspră* 'ban'.

FEMININE DELA MASCULINE.

Ampiraticică 'impărăteasă' < *ampirat*.

Originea : bulg. *-ička* (G. Pascu), introdus prin : *Stumnicică* 'petite cruche' < bulg. *stomnička*.

Genul și Pluralul.

Cuvintele în *-ică* sunt feminine. Pl. nu este atestat.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE-ADIECTIVALE.

UCICĂ (-učkâ).

Observație. — Există numai în dial. mr. și megl.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Călivucică (Pap.B.) < *călivă* 'chaumière'.

Diminutive alintătoare.

Mul'arucică (megl.) < *mul'ari*, cf. dr. *muerușcă*.

Originea : bulg. -*učka*, cf. *kokučka*, *kokička* 'noyau' (G. Pascu).
Mul'ărúćic 'mueratic' (megl.) < *mul'ari*, cf. mr. *mul'irușcă* 'de
 femeie' (Pap.B.) pare curios.

Genul și Pluralul.

Substantivele în -*učcă* sunt feminine.—Pluralul lor nu este atestat.

SUFIXELE ADIECTIVALE.

ACICĂ (-*áčká*).

Observație. — Există numai în megl.

Funcțiunea.

FELUL.

Furlină *custandinacică* 'galbăn de al lui *Constantin*, galbău austriac'.

Plicacică 'oae aplecătoare' < *aplec*.

Originea : bulg. -*ačka*, fem. dela -*ac* (G. Pascu), introdus prin :

Dănacică 'vițică de un an'.— *dănac* 'vițel de un an' = bulg. *danak*, *danače* 'veau, taurillon'.

SUFIXELE ADVERBIALE.

TA (-*'ta*).

ADVERBE DE TIMP ÎN MEGL.

Dimneșata (sub *mșnista*) = *dimneșta* 'dimineața'.

Marșata = *marșta*, *marși* 'Marți'.

Mșntizăta (Pap. Megl. 164) = *mșntiza* 'le lendemain' (Glos.).

Originea : bulg. -*ta* (G. Pascu).